

MARIN SOARE

GĂUJANI

ÎN TRECEREA ANILOR

GĂUJANI

ÎN TRECEREA ANILOR

Sorin Chifulescu - Director
Deimos IMAGE® - Coperta
Ionuț Dumitrescu - Redactor
Ionuț Dumitrescu - Corectură
Titel Baldo - Tehnoredactare

Toate drepturile sunt rezervate

Editurii **SOLARIS PRINT®**.

Nici o parte din acest volum nu poate
fi copiată fără permisiunea scrisă
a Editurii **SOLARIS PRINT®**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin
în exclusivitate Editurii **SOLARIS PRINT®**.

Cartea prin poștă:

editura.solaris@yahoo.com

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Găujani - în trecerea anilor/MARIN SOARE

Marin Soare - București: Solaris Print, 2012

ISBN: 978-606-8293-14-1

Tipar executat de

Tipografia „Bucureștii Noi”

MARIN SOARE

GĂUJANI

ÎN TRECEREA ANILOR

2012 **SOLARIS PRINT®**

CUPRINS

Cuvânt înainte		6
Capitolul I	- Mic istoric al comunei Găujani	15
Capitolul II	- Date și repere istorico-geografice.....	51
	- Relieful	56
	- Clima	60
	- Solurile	62
	- Vegetația	62
	- Fauna	65
Capitolul III	- Populația - evoluție și cifre	66
Capitolul IV	- Viața economică și traiul locuitorilor în decursul anilor	75
Capitolul V	- Primăria și primarii	110
Capitolul VI	- Biserica, principalul lăcaș de credință	119
Capitolul VII	- Școala, de la origini până în prezent	131
Capitolul VIII	- Cultură, Sport, Sănătate	146
	- Cultură	147
	- Sport	151
	- Sănătate	155
Capitolul IX	- Obiceiuri și datini străbune	160
Capitolul X	- Evenimente majore în viața omului	178
Capitolul XI	- Portul popular și practici în confecționarea costumelor populare	186
Capitolul XII	- Fii ai satului - plecați, rămași	190
	sau reîntorși în localitate	
Capitolul XIII	- Concluzii	202
Surse bibliografice		206

CUVÂNT ÎNAINTE

De la bun început doresc să subliniez faptul că această carte nu am conceput-o ca pe o monografie a satului. Monografia este concepută ca metodă colectivă, efectuată de cercetători organizați în echipe și elaborată pe baza datelor, cercetărilor și măsurărilor proprii. Eu, neavând această capacitate și nici putere mare de cercetare, nu am făcut altceva decât să culeg o serie de date existente în **Primăria Găujani**, în **Arhivele Naționale** din Giurgiu, în alte lucrări legate de comuna noastră sau de zona *Câmpiei Burnas*, să le aștern pe hârtie, să le completez cu unele lucruri auzite de la unii bătrâni din sat, de la părinți și rude, iar altele chiar trăite de mine și de generația mea.

Principală idee ce a stat la baza lucrării mele a constat în faptul că și comuna Găujani are un bogat trecut istoric, are mulți eroi, că și aici s-au întâmplat multe lucruri demne de a fi cunoscute, că a fost și este un nesecat izvor de datini și obiceiuri, iar toate acestea trebuie scrise pentru a dăinui în timp.

Nu am intenționat să fac o analiză a altor lucrări mai vechi, consacrate monografiei satului, dar recunosc că am cules din ele multe lucruri din viața locuitorilor acestor meleaguri pe care le-am considerat interesante pentru cititori.

Trebuie, totuși, să remarc că articolele și lucrările elaborate în trecut și chiar în zilele noastre

cu privire la comuna Găujani demonstrează că autorii acestora, cu tot respectul pentru ei, au consemnat unele evenimente prea sumar și fără o cercetare mai profundă în special a documentelor istorice.

Lipsa unor lucrări monografice consacrate procesului evoluției satului de la origini și până în prezent a făcut ca într-o mare măsură să mă aflu în fața unui teren puțin explorat.

Astfel, spre surprinderea mea, am constatat că în nici o lucrare de până acum, inclusiv cele două monografii existente (*din 1957 și 1977*), nu se prezintă corect denumirea veche a satului, iar data atestării documentare a acestuia nu este deloc amintită. În urma cercetării amănunțite a documentelor istorice existente am reușit, în premieră absolută, să găsesc și să prezint cititorilor aceste dovezi extraordinare în prezenta lucrare.

De altfel, mi-am dat seama, în urma drumurilor mele la Arhivele Naționale, cât de multe date și evenimente din viața satului de-a lungul istoriei lui ar putea fi aduse în atenția cititorilor, dar pentru aceasta trebuie multă răbdare și timp, mult timp consacrat cercetării documentelor de arhivă, lucruri care mie îmi lipsesc în această perioadă. Totuși, nutresc speranța că noutățile pe care le-am adus prin lucrarea mea vor constitui o cărămidă solidă pusă la construcția unei noi și veritabile monografii a satului.

Știu, de asemenea, că nu am spus nici pe departe totul despre acest sat și că ar fi foarte multe de scris, dar puterea mea de cuprindere s-a limitat numai la rândurile acestei lucrări. Din dorința de a da cititorului o imagine cât mai autentică a vieții

satului, am crezut de cuviință că este necesar să prezint mai întâi câteva date istorice, geografice, apoi date din viața economică, despre populație, școală, primărie etc.

Pentru o mai bună înțelegere a fenomenelor de transformare și evoluție a vieții satelor, a evenimentelor istorice majore, am încercat să fac o legătură între felul cum și când s-au petrecut acestea la nivel național (*în special în Muntenia*) și cum au fost resimțite în comuna Găujani.

O parte plină de farmec și interes, în opinia mea, o constituie cea legată de obiceiuri, tradiții, evenimente majore din viața oamenilor.

Am luat această hotărâre de a concepe prezenta lucrare ca un fiu al satului meu strâns legat suflătește de locuitorii acestuia, dar și ca un veșnic îndrăgostit de trecutul istoric al satului și de obiceiurile lui.

Am considerat că tradițiile, obiceiurile, moșii și strămoșii noștri, eroii satului, dascălii, precum și toți aceia care au pus umărul la propășirea acestui sat nu trebuie uitate și uitați niciodată.

Ideea de a demara scrierea acestei broșuri a fost întărită de câteva evenimente la care am fost protagonist și pe care am să le amintesc mai jos.

Astfel, în anul 2004, la o întâlnire amicală cu foștii mei coechipieri din echipa de fotbal a satului generația anilor 1970-1985, am scris și le-am înmănat acestora o „broșurică” ce cuprindea amintiri din tinerețea noastră, legate în special de echipa de fotbal a comunei din acea perioadă.

A fost prima mea încercare de a prezenta în scris câteva gânduri și amintiri într-un astfel de format. Văzând bucuria cu care a fost primită de prietenii

mei, mi-am dat seama că am capacitatea, puterea și mai ales curajul de a aduna datele necesare pentru a așterne pe hârtie cele amintite mai sus. Intenția a prins viață și s-a transformat în hotărâre în 2008, când la inițiativa mea, cu sprijinul Primăriei și al consilierilor locali, am organizat premiarea cuplurilor cu peste 50 de ani de căsătorie.

A fost pentru prima oară în istoria satului când s-a organizat o astfel de sărbătorire. Această întâlnire (la care au participat peste 100 de cupluri) m-a impresionat mult și m-a convins odată în plus că ei, acești oameni bătrâni, înseamnă trecut și tradiție, iar acestea trebuie cunoscute și conservate.

Hotărârea s-a amplificat și mai mult în 2010, când am reușit să organizez o întâlnire colegială a promoției 1965 la Școala Găujani. Să-ți vezi unii colegi după 45 de ani, a fost un moment de adâncă trăire sufletească, de o bucurie fără margini și numeroase aduceri aminte, iar acest lucru a însemnat, de fapt, startul adevărat. Și la acest eveniment am grupat în câteva rânduri amintiri despre copilăria noastră și școala primară de la Găujani. Am văzut atunci în ochii colegilor mei, a profesorilor noștri, o bucurie imensă, dar și o nostalgie de nedescris față de locurile natale și școala noastră.

Recunosc cu regret că mi-a trebuit ceva timp până a pune în aplicare ideea ce începuse a mă domina, iar salvarea a venit de la iarna friguroasă din 2010 și vara caniculară a lui 2011, atunci când am găsit timpul prielnic documentării, culegerilor de date, scrierii efective etc.

A urmat o perioadă în care am adunat ce am considerat că îmi este folositor: date istorice,

geografice, obiceiuri și tradiții, lucruri de interes despre primărie, biserică, școală ș.a.m.d., pe care apoi le-am ordonat și le-am grupat pe capitole. Pe măsură ce culegeam alte date, le adăugam capitolului respectiv și astfel am reușit să scot această broșură dedicată satului nostru.

Sunt conștient de faptul că vor fi și mulți critici, că vor apărea și multe nemulțumiri ori contestări ale unor date sau posibile greșeli de interpretare a unor fapte, dar pe toate acestea mi le asum și sunt ferm convins că cele scrise de mine despre acest sat vor dăinui peste timp și vor da posibilitatea generațiilor prezente și viitoare să cunoască puțin din istoria satului, din obiceiurile și tradițiile lui, așa cum am putut eu să le prezint.

Simți o nemărginită satisfacție să vezi cum prinde viață o simplă idee. O asemenea stare am simțit-o în momentul în care după multe căutări, investigații și culegeri de date am reușit să-mi duc la bun sfârșit ceea ce-mi propusesem.

Toți cei cărora le-am destăinuit intenția mea, fie ei oameni bătrâni, profesori, colegi, prieteni, m-au încurajat și m-au felicitat pentru idee, curaj, dar și pentru dragostea și atașamentul meu față de acest sat.

Acestora le mulțumesc mult și îi asigur că fără imboldul lor poate aș fi renunțat demult la acest proiect. Nu aș putea să închei aceste rânduri fără a le mulțumi și celor de la care în urma unor discuții purtate am aflat multe lucruri interesate.

Îi menționez aici pe profesorii mei *Ion Ghincea* și *Stancu Costea*, pe fostul primar al comunei *Florea Pietroșăneanu*, pe locuitorii mai în etate *Vasile Caragea*, pădurar al comunei mult timp, dar

și primul președinte al C.A.P.-ului, *Voinea Ciulica*, fostul asistent sanitar *Nelu Bărăscu*, *Dumitru Rădoi*, *Ion Dragomir* ș.a.m.d.

Adresez totodată un cuvânt de mulțumire domnului *Ancu Damian*, colegul meu de liceu, director la *Arhivele Naționale din Giurgiu*.

Mulțumiri din tot sufletul autorului cărții „*Istoria localității Pietroșani*”, **Marcel Țena**, coleg de generație cu mine, care prezintă în cartea sa numeroase date bine documentate despre localitatea sa natală, cât și despre satele învecinate cu aceasta.

De altfel, în lucrarea mea am să fac multe referiri la datele prezentate de *Marcel Țena*, date de o importanță esențială pentru cunoașterea istoricului comunei Găujani.

Fie-mi scuzată lipsa de modestie, dar nu pot să nu subliniez ajutorul neprețuit pe care l-am avut din partea copiilor mei, Alina și Ionuț, care mi-au asigurat suportul moral și tehnic. Lor le rămân profund recunoscător și sper din suflet ca cele scrise de mine să constituie, peste timp, o mândrie atât pentru ei, cât și pentru nepoții mei.

Locuitorilor acestui sat, oamenilor legați de această localitate prin naștere ori alianță, colegilor, prietenilor, profesorilor mei, tuturor le dedic aceste rânduri, cu speranța că ele vor constitui o mică piedică în calea uitării.

Față de locuitorii satelor *Cetățuia* și mai cu seamă *Pietrișu*, îmi fac mea culpa pentru că nu m-am aplecat suficient asupra acestora, dar consider că și puținele date despre aceste două sate ale comunei sunt bine venite și că este corect să las această deosebită plăcere de a scrie fiilor acestor

sate. Înainte de a trece la lecturarea propriu-zisă a celor scrise de mine vă sugerez, dragii mei cititori, să zăboviți puțin, cu atenție, asupra versurilor ce urmează, scrise de poetul **Marin Sorescu**.

Sunt sigur că ele vor constitui o introducere cum nu se putea mai bună în atmosfera satului, cu obiceiurile și tradițiile, cu limbajul folosit în trecutul satelor din zona de sud a țării, iar celor mai în vârstă cu siguranță le vor descreți puțin frunțile și vor zâmbi ușor nostalgic, uitând pentru câteva clipe de grijile și nevoile prezentului.

*La noi muierea pupa mâna bărbatului
Până mai adineaori - zicea Marin al lui Pătru
Și din dumneata nu-l scotea niciodată,
Îi făcea trei, patru copii, dar nu-ndrăznea să-i zică tu.
Cele mai mândre, care se ambiționau,
nu-i ziceau nicicum.
Femeia are socotelile ei, ea să țină de coada cârpătorului,
Să țină oala de mănășă, la foc, să stea ciucită la vatră,
Și să lase politica - de-asta ne ocupăm noi,
asta e pentru oameni
Femeia, ce știe femeia? Ea să șteargă sticla lămpii,
să alinieze clondirele pe corlată, Să fie toate drepte,
așa să tragi cu ața,
Să te tragă, să-ți pună ventuzele și să nu-ți
iese din vorbă, Că ce știe ea?
Înainte n-o prea vedeai la față, că purta maramă,
Zavelcă lungă, colo, abia-i sclipeau gleznele,
Dar o ghiceai pe-a frumoasă - și-o furai, domnule,
O luai pe cal, și-o făceai muierea ta, era o dulceață
Dar acum pe cine să furi?
Uitați-vă-n jur, pe cine să furi?
Altfel era viața, mai tacticoasă,*

umblai în cămașă lungă până
Spre douăzeci de ani, că ziceau că ești copil,
la douăzeci de ani
Îmbrăcai izmenele, te-ncingeai cu brâul
și plecai după fete,
Le încântai din fluier.
Nu mai sunt rânduielele alea, treierai cu caii,
Vedeai cum se sucește lanțul pe steajăr,
la urmă-ntorceai caii,
Rămânea jos grâul ca aurul. Aveai stupi, oi,
Beai câte-un putinei de lapte bătut și te ștergeai
la gură cu mâneca,
Mâncai un geac de brânză, coceai floricele.
Nici mălaiul nu mai e
Așa de dulce, când îl spoia mama cu cocă
Și făcea pe deasupra flori cu lingura,
După aia-l băga-n țest...
Și vitele parcă sunt mai proaste, că țin minte
Când se ducea mama să mulgă vacile în obor,
Vițeei, care stăteau aleși în curte, cum o vedeau
cu oala în mână
Săreau se gudurau pe lângă ea.
Poți să discuți cu femeia lucrurile astea, că nu poți.
Nici copii nu mai face ca lumea,
Să-ți umple casa, să te simți om,
Una-două îi leapădă, zice c-a râvnit
la varză acră și n-a
Găsit la repezeală și i-a lepădat,
Ori c-a râvnit la cireșe iarna,
și de unde să ia, și s-a stârpit,
Bazaconii - nu vor să dea-n greu,
De-aia s-a-mpuținat lumea...

De altfel, în lucrarea de față am să mai folosesc versuri ale acestui mare poet al satului românesc pentru a exemplifica acuratețea și frumusețea vorbelor din popor, a obiceiurilor din satele muntenești pe care acesta le descrie așa de frumos.

MARIN SOARE

CAPITOLUL I

MIC ISTORIC AL COMUNEI GĂUJANI

La începutul acestui prim capitol al lucrării mele am să mă refer la denumirea satului **Găujani**.

Așa cum se va putea constata din documentele istorice pe care le voi prezenta în lucrarea mea, denumirea satului a fost încă de la început aceea de **Găojani**, iar mai târziu s-a numit **Găujani**.

Numele satului nostru, ca de altfel al multor sate, ne trimite la întemeietorii așezării, în urmă cu multe generații, din care se trag locuitorii de mai târziu, cărora li s-au alăturat în timp alții veniți din diferite părți.

Afirmația unora apărută în unele lucrări (*monografia satului din 1957 și cea din 1977*) cum că denumirea veche a satului ar fi fost de Siliște ori Căușani este combătută de mine prin dovezile documentare existente și prezentate în acest capitol.

Cât privește cele două denumiri prezentate mai sus, cum că ele ar fi fost denumirea satului, probabil or fi existat, dar numai ca denumire a unor anumite locuri din perimetrul satului.

Într-adevăr, pe unele hărți topografice din secolul al XIX-lea apare o viroagă la intrarea dinspre **Cetățuia** numită **Căușani**. După numele acesteia i s-a spus și locului *Căușani*, de la forma ei de căuș, dar în nici un caz nu este denumirea satului.

Săpăturile arheologice întreprinse în diverse puncte ale **Câmpiei Burnas**, din care face parte și comuna Găujani, au scos la iveală dovezi materiale ce atestă prezența omului, a obiectelor de muncă și a unor așezări umane încă din cele mai vechi timpuri.

Terasele râurilor și văile largi ale acestora au fost propice pentru întemeierea vetrelor de așezări sau diverse culturi cu un climat blând și o vegetație forestieră ce oferea un loc de refugiu în caz de pericol, soluri fertile etc.

La Giurgiu (*oraș situat la 28 km de Găujani*), precum și în localitățile **Greaca** și **Pietrele** s-au descoperit urme de viață încă din neolitic (*epoca pietrei șlefuite*), iar la Bujoru, comună situată la circa 10 km depărtare, s-au descoperit urme din epoca bronzului. În **comuna Pietroșani** (*aflată la 3 km distanță*) s-au descoperit urmele unui castru roman., iar în localități situate nu prea departe de *Găujani*, precum *Frumoasa* și *Zimnicea*, au fost descoperite dovezi materiale ale perioadei geto-dacice.

Autorii greci au amintit în scrierile lor numele dacilor în jurul anilor 200 î.e.n. Dacii (*nume dat de romani*) erau unul și același popor cu geții (*nume dat de greci*), ei făcând parte din ramura indoeuropeană a tracilor (**C.C. Giurescu** - *Istoria românilor*, 1974). Informațiile despre daci vor crește odată cu apariția documentelor scrise de istoricii români.

Urme ale culturii geto-dace au fost identificate în Câmpia Burnas în peste 30 de localități. Câmpia Burnas era locul a numeroase incursiuni ale dacilor, care atacau Dacia romană de pe Olt și în același timp era regiunea străbătută de convoaie de negustori romani. Acest lucru a dus inevitabil la procesul de romanizare a populației din această zonă, proces ce va continua și după anul 271, când administrația romană s-a retras din Dacia.

Așezările geto-dacice se aliniază pe valea Dunării (*Găujani, Cetățuia, Vedea, Malu, Gostinu, Greaca etc.*), pe valea Argeșului (*Radovanu, Hotarele ș.a.*), pe valea Neajlovului (*Hulubești, Stoenști, Brăniștari etc.*) și pe văile Vedea-Teleorman (*Pietroșani, Bragadiru, Conțești ș.a.*) conform datelor apărute în lucrarea „*Populația și așezările omenesci din Câmpia Burnas*” de **Gheorghe Vlăsceanu**.

1 - Tabără romană întărită, lagăr roman

Primele aşezări rurale menţionate documentar sunt satele daco-romane denumite „*pagi*” şi „*vici*” cu populaţie ce practica îndeosebi agricultura.

Dacia Romană se oprea pe aliniamentul fortificat al Oltului, fapt ce explică lipsa unor vestigii romane în Câmpia Burnas - excepţie făcând castrul roman de la Pietroşani.

Despre existenţa acestor aşezări din perioada romanilor se publică în „*Marele dicţionar geografic al României*”, volum editat de: **G. Lahovary, C.I. Brătianu şi Gr. Tocilescu** între anii 1898-1902, următoarele:

„*Se pare că Romanii înaintau contra Dacilor şi Geţilor peste Dunăre nu prin Vlaşca, ci prin judeţele din sus Teleorman, Romanati, Dolj; ei nu străbăteau Vlaşca decât prin partea de vest a judeţului, pe la Petroşani, pe unde se văd ruinele cetăţii Reca*”. Se pare că acest castru roman „*Reca*”, abandonat de romani prin anul 271, a fost refăcut de stăpânirea romano-bizantină în secolele V-VI.

Începând cu secolul al III-lea şi până în secolul al XIII-lea, populaţia autohtonă din zona sudică a ţării a fost confruntată cu fenomenul de migraţie a popoarelor.

Dintre popoarele migratoare ce au trecut prin zona noastră îi amintesc pe **goţi** (*sec. III-IV*), **huni** (*sec. IV-V*), **slavi** (*sec. VI-VII*), care au intrat în contact cu populaţia romanizată şi civilizaţia bizantină, fiind până în secolele IX-X asimilaţi de autohtoni, şi pecenegi, care ocupă Câmpia Română în secolul al IX-lea. Au urmat cumanii (*sec. X*), care rămân pe aceste meleaguri până la năvălirea **tătarilor** (*anul 1241*).

Unii istorici susţin că perioada secolelor IV-X nu este perioada migraţiunii popoarelor, ci a obşteii sătęşti. Obşteaa sătęscă avea un caracter teritorial din care făceau parte toţi cei care locuiau în acel teritoriu şi care se numeau

„*megieși*” sau „*vecini*”, fiind conduși de „*sfatul oamenilor buni și bătrâni*”. Obștea avea drept de proprietate colectivă numită „stăpânire de-a valma”.

Prima desprindere din fondul devălmaș a fost locul pe care membrii obștei și-au întemeiat casa și curtea, apoi un loc în vatra satului - pădurile, pășunile, apele și subsolurile rămăneau în stăpânirea devălmașă.

În Evul Mediu erau sate devălmașe ale obștei țărănești - transformate ulterior în sate moșnenești - de țărani liberi sau moșneni. Feudalismul va consemna consolidarea statului feudal Țara Românească, moment ce va marca pentru așezările zonei noastre apariția primelor mențiuni documentare în diferite acte emise de domnitori.

În secolul al XV-lea, turcii cuceresc cetatea Giurgiu și o transformă în raia². Acum încep să se dezvolte pescuitul, păstoritul, culturile agricole, se construiesc primele mori pe malurile râurilor.

Tot în acest timp se consolidează drumuri, care datorită transportului unui anumit produs capătă denumiri precum: „*drumul sării*” (Slănic-Giurgiu), „*drumul untului*” (Turnu-Giurgiu). În această perioadă, prin iobăgirea țăranilor liberi și prin depozedarea de pământ, apar satele de clăcași ce aparțineau boierilor sau mănăstirilor.

Feudalismul aduce primele mențiuni despre unele cetăți de pământ din zona Câmpiei Burnas (Frătești, Frumoasa). Numeroase așezări umane din secolele XIV-XVII încep să fie atestate documentar (70%), printre acestea numărându-se și Găujani.

În secolele al XV-lea și al XVI-lea se pare că satul Găujani a fost un sat boieresc, adică un sat stăpânit de boieri, după care din secolul al XVII-lea va deveni un sat mănăstiresc. În cronica lui Balthasar Walter, originar din Silezia (azi în

2 - Oraș, sat sub tutelă turcească.

Polonia) și aflat la curtea lui Mihai Viteazul, se spune: „*La 1595, Mihai s-a retras de la Giurgiu către Petroșani (după victoria repurtată aici în ianuarie 1595) și apoi, temându-se să nu-l înconjoare turcii, s-a dus la Stănești și Hulubești*”³.

Acest fragment dovedește că Mihai Viteazul a trecut sigur în retragerea sa spre Petroșani și prin Găujani. Cronica sus-amintită este publicată de Al. Papiu Ilarian (1862-1864), apoi reluată în „*Marele dicționar geografic al României*”.

Profesorul universitar Gheorghe Vlăsceanu prezintă în lucrarea sa de doctorat de la Universitatea „Al.I. Cuza” din Iași, intitulată „*Câmpia Burnas - studiul geografic al populației și așezărilor*” (1984), o hartă cu atestările documentare ale multor așezări rurale din Câmpia Burnas.

Satul Găujani este atestat documentar, conform acestei hărți, în secolul al XVI-lea, indicându-se chiar și anul 1526, documentele doveditoare nefiind menționate.

Așezările vecine ale satului Găujani au drept an de atestare documentară, conform aceluiași autor: *Petroșani - 1558, Malu - 1567, Bujoru - 1574*, iar alte sate mai îndepărtate de Găujani: *Comana - 1505, Frătești - 1581, Greaca - 1532 ș.a.m.d.*

Dintre așezările umane din zona noastră, cea mai timpurie mențiune documentară este pentru Giurgiu, în anul 1394. Giurgiu este ocupat de turci între anii 1417-1829 și transformat în raia, iar după anul 1829 primește o organizare urbană.

În cartea „**Documentele Țării Românești**” vol. II (anii 1601-1620), lucrare ce prezintă o culegere de documente istorice, apar pentru prima oară date care certifică atestarea documentară a satului Găujani. Astfel,

3 - Sate în județul Giurgiu.

în **17 aprilie 1613**, Radu, fiul lui Mihnea, întărește Mănăstirii Colentina⁴ pe lângă alte sate și „*satul Găojani, cu tot hotarul care a fost a lui Dan Logofăt⁵ și închinat mănăstirii de baștină moșie la Băleasca, toată partea lui Moracico - din câmp, pădure, apă, vii, cu pomet, case și cu tot hotarul, din Pasărea până la Gorgan⁶*”. „*Toate aceste sate, moșii, vii și țigani le-a dat Dan fost mare logofăt, care a zidit și înfrumusețat mănăstirea pentru pomenire și a închinat Mănăstirii Colentina*”.

Până la descoperirea documentelor doveditoare privind atestarea din 1526, trebuie considerată data de **17 aprilie 1613 drept data atestării documentare a satului Găujani, un adevărat certificat de naștere a satului.**

Paragraful de mai sus este practic primul document în care apare scris numele satului nostru. Numele de Găojani, încă de la prima atestare, contrazice pe drept pe cei care au avansat ideea că satul nostru a purtat cândva și altă denumire.

În anii următori, numele satului nostru mai apare și cu alte ocazii. În 7 august 1614, în timpul domniei lui **Radu Mihnea Vodă**, se spune că acesta întărește lui **Baie**, fiul vitreg al lui **Radu**, „*la Găojani, jumătate din partea Dobrei, bunica lui Avram*”.

Tot din aceste documente aflăm că „*toate aceste sate, ocine⁷, vii, mori și țigani au fost agonisite de Dan logofăt dinainte vreme, din zilele altor domni bătrâni*”, iar aceste cuvinte vin și întăresc și mai mult ipoteza că înființarea satului datează cu mult timp mai înainte de atestarea

4 - **Mănăstirea Colentina** este situată pe un mic deal, pe malul drept al râului Colentina. Cititorită prima oară în 1560 de Voievodul Petru cel Tânăr (1559-1568), fiul lui Mircea Ciobanul și al Doamnei Chiajana. În 1647 este rezidită din ordinul lui Matei Basarab. Mai poartă și numele de Plumbuita datorită acoperișului din tablă de plumb. Devine un monument de referință pentru istoria culturală a Bucureștiului începând cu sfârșitul secolului al XVI-lea.

5 - Mare dregător, membru al divanului domnesc, în timpul lui Mihai Viteazul.

6 - Sat de lângă Bragadiru, dispărut azi.

7 - Bucată de pământ moștenită, moștenire.

documentară. În anul 1620, într-un hrisov al lui Radu Mihnea, nepotul lui Alexandru, se spune: „*Leca Spătar⁸ a făcut un schimb cu Lupu Paharnic⁹ dându-i acestuia satul Grozăvești în schimbul satului Găojani din județul Vlașca, care au schimbat de bună voie*”.

În 1621, Marco și Aloiz, fiii jupânului Gașpar și ai jupânesei Maria, după moartea tatălui lor, „*au vândut de bună voie partea lor de ocină din Găojani, din câmp, pădure, apă, baltă, uscat, vatra satului și cu rumâni¹⁰ Neagoe, Luțcan și Vâlcău cu fiii lor, lui Ventilă, mare vornic¹¹ cu 12.000 de bani, dându-i și cărțile de ocină*”.

În 1624, **Alexandru**, fiul lui Radu Mihnea Vodă, întărește lui Goga, mare armaș, „*ocina de la Găojani, partea lui Stanciu, slujer¹², 500 de stânjeni¹³*”. În 1630, **Leon**, fiul lui **Ștefan**, întărește **Mănăstirii Sf. Troița¹⁴** din jos de orașul București... „*bălțile Cornățelul, Corcovățul... până la Găujani, cu vama și cu tot venitul lor, cât se va alege pe vechile hotare și semne alese de 12 boieri în zilele lui Radu, fiul lui Mihnea*”.

Făcând o sinteză scurtă a proprietarilor de moșii din raza satului Găujani, începând din secolul al XV-lea și până la secularizarea averilor mănăstirești din anul 1863, vom constata că moșiile au aparținut unor domnitori ai Țării Românești, care au întărit aceste pământuri unor mari dregători de la curțile lor, precum și rudelor lor. Acest

8 - Mare dregător la curtea domnească ce avea comanda cavaleriei.

9 - Boier ce se ocupa de aprovizionarea cu băutură a domnului.

10 - Țărani supuși boierilor.

11 - Mare dregător la curte, răspunzător de toate treburile interne ale țării, funcționar la comunele rurale.

12 - Mare dregător la curte, răspunzător de toate treburile interne ale țării, funcționar la comunele rurale.

13 - Unitate de măsură pentru lungime folosită înaintea introducerii sistemului metric, care a variat, după epocă și regiune, de la 1,96 m la 2,23 m.

14 - **Biserica Sf. Troița** a fost construită de Alexandru al III-lea voievod al Țării Românești (1568-1577) și de fiul său, Mihnea Turcitul, care a desăvârșit lucrarea tatălui său. A fost refăcută de Radu Vodă în 1613 și de fiul acestuia, Alexandru Coconul, care a terminat lucrarea în 1625. Radu Vodă este înmormântat în această biserică, alături de Patriarhul Justinian Marina (decedat în 1977), în timpul căruia a fost și renovată (1969-1977).

fenomen s-a întâmplat până în secolul al XVII-lea, când domnitorii donează moșii și unor mănăstiri și biserici din București și împrejurimile acestuia ctitorite de ei.

Dintre domnitorii care au deținut moșii la Găujani putem reține pe **Neagoe Basarab** (1512-1521), **Alexandru al II-lea** (1568-1577), fiul acestuia, **Mihnea al II-lea** (1585-1591), **Mihai Viteazul** (1593-1601), **Radu Șerban** (1602-1611), nepot al lui **Neagoe Basarab**, **Radu Mihnea** (1611-1623), nepot al lui **Alexandru al II-lea**, **Șerban Cantacuzino** (1678-1688), nepotul lui **Radu Șerban**, **Constantin Brâncoveanu** (1688-1714), nepotul lui **Șerban Cantacuzino**.

Din cele menționate mai sus se poate constata ușor după gradul de rudenie faptul că moșiile se transmiteau din tată-n fiu. Așa s-a întâmplat și în cazul dregătorilor care au deținut moșii la Găujani (**Dan - vistier**, **Dan - logofăt**, **Ventilă - vornic**, **Goga - armaș ș.a.m.d.**) care lăsau moștenire urmașilor aceste averi.

Începând cu a doua jumătate a secolului al XVII-lea, satul Găujani a devenit un sat mănăstiresc, mare parte din moșii aparținând la început mănăstirilor *Colentina* și *Cotroceni*, precum și bisericilor *Sf. Troița* și *Domnița Bălașa*¹⁵. Mai târziu, moșia Găujani a fost cedată spre a fi folosită numai *Mănăstirii Cotroceni*¹⁶ și *Bisericii Domnița*

15 - **Domnița Bălașa** s-a născut în anul 1693, fiind cea de-a șasea fiică a domnitorului Constantin Brâncoveanu și a soției sale, Maria. A avut o copilărie fericită, tatăl ei fiind unul dintre cei mai avuți domnitori din câți cunoscuse până atunci Țara Românească. Domnița Bălașa s-a căsătorit la 15 ani. După ce tatăl său a fost mazilit de turci, a fost întemnițată, torturată și exilată în Caucaz. Se întoarce în București în 1716 și primește din partea mamei sale ca zestre mai multe moșii (printre care și moșia Găujani), precum și locul pe care va construi o biserică, o școală și un azil de bătrâni. Prima biserică ctitorită de Domnița Bălașa și soțul ei are loc între anii 1743-1744, iar în anii 1750-1751 construiește al doilea locaș. Domnița Bălașa se stinge din viață în 1752. În anii 1881-1885, în timpul Regelui Carol I și al Reginei Elisabeta, este zidită actuala Biserică „Domnița Bălașa” în a cărei curte se află o statuie a Domniței înaltă de 2 m, iar în interior se află mormântul acesteia.

16 - **Mănăstirea Cotroceni** este construită de Șerban Cantacuzino între anii 1679-1682, devenind una dintre cele mai înstărite mănăstiri din Țara Românească. În 1716, Mănăstirea Cotroceni avea 20 de moșii mari (printre care și Găujani), 10 sate de ȧigani, 18 prăvălii în București, Hanul Șerban Vodă, venituri de la 20 de mănăstiri și schituri

Bălașa. Partea rămasă din moșie aparținea unor dregători ai domnitorilor din perioada respectivă. În secolul al XVIII-lea, **Mănăstirea Comana** stăpânește pe lângă *moșia Pietroșani* și o parte din moșia satului Pietrișu.

În această perioadă nu departe de Găujani, mai precis la Pietroșani, se stabilește un punct vamal al Țării Românești și un punct de trecere a Dunării. De asemenea, un alt sat din apropiere de Găujani, Slobozia, era tot un punct vamal. Acesta se numea atunci „*Slobozia lui Celeb Aga*”¹⁷, întrucât făcea parte din raiaua turcească Giurgiu și era stăpânită de un comandant al „*poliției turce*”.

Prima hartă a Valahiei alcătuită de un român este „*Harta Țării Românești*” și este realizată de stolnicul **Constantin Cantacuzino** în anul 1700 la Padova, în Italia. Această hartă prezintă foarte puține sate. Astfel, de la Giurgiu la Turnu este prezentat doar un singur sat și anume Piatra¹⁸. La sfârșitul secolului al XVIII-lea apare și prima hartă a Țărilor Române (*Valahia și Moldova*) în anii 1790-1791, fiind realizată de ofițeri austrieci sub comanda colonelului **M. Specht** - de aceea i s-a și spus „*hartă Specht*”. Pe această hartă denumirile localităților sunt în limba germană astfel: **Petrushan** (*Pietroșani*), **Gauszan** (*Găujani*), **Parapanij** (*Parapani*) etc. Din această hartă austriacă aflăm amănunte privind așezările omenești din secolul al XVIII-lea.

Ea cuprinde majoritatea așezărilor care există și astăzi. Se poate observa pe această hartă că vetrele unor sate erau mult mai aproape de râuri, în luncă, de unde vor urca ulterior din cauza deselor inundații.

Tot pe această hartă se poate identifica numărul mare de „*odăi*” (*peste 30*) în zona Giurgiu și în lungul Dunării.

din țară. Veniturile adunate de la celelalte mănăstiri și schituri luau drumul Sfântului Munte Athos.

17 - Ofițer în armata turcească.

18 - Sat în județul Teleorman.

Aceste „odăi” erau grupuri de locuințe folosite în special de ciobani, fiind așezate în apropierea locurilor de pășunat sau de iernat a turmelor de oi. Ele vor dispărea în mare parte odată cu extinderea culturilor de cereale sau fiind absorbite de așezările din apropiere.

În anexa acestei hărți apar la satul Găujani două denumiri și anume: Găujani-sat și Găujani-siliște. Siliște însemna vatra veche a satului părăsit, pustiit din cauza holerei și a inundațiilor, dar și loc de casă, pășune. Această hartă se găsește la **Biblioteca Academiei Române**. Începând cu anul 1774, Țările Române intră sub protectoratul rusesc, însă luptele dintre cele două imperii au continuat până în 1829, când ocupația otomană este înlăturată.

Astfel, în anul 1810, în zona Pietroșani-Găujani au avut loc lupte între turci și ruși. Acestea sunt prezentate de I. Boldescu în lucrarea „*Studiu istoric și economic asupra județului Vlașca*” (1900) astfel: „*La 1810 au venit în caice pe canalul Belciuna¹⁹, din Turcia, soldați turci și a avut loc o încăierare cu armata rusească ce se afla la Pietroșani*” sau „*un corp de armată rus a trecut Dunărea și a repurtat o victorie asupra turcilor în satul Baliut²⁰ situat pe malul drept al Dunării*”

Un rol important în dezvoltarea și evoluția satului Găujani, în secolul al XIX-lea, se pare că l-a avut și transhumanța oierilor ardeleni. Fenomenul transhumanței vine să confirme legăturile strânse între locuitorii câmpiei și cei ai muntelui. Transhumanța a antrenat ciobanii din zona carpatică din Transilvania care coborau toamna pentru a ierna în lunca Dunării.

Documentar trecerea oierilor transilvăneni în Țara Românească este atestată în secolul al XV-lea. Astfel, în

19 - O gârlă pe proprietatea comunei Pietroșani.

20- Actualul sat Batin din Bulgaria, așezat pe malul drept al Dunării în dreptul zonei Găujani-Pietroșani.

anul 1418, fiul lui **Mircea cel Bătrân** confirmă privilegiul pe care tatăl său îl dăduse comunei Cisdădie ca românii de acolo să-și poată duce turmele în munții Țării Românești. Oierii proveneau din zone precum *Brașov, Covasna, Săcele, Făgăraș* și din *Mărginimea Sibiului*.

Cunoscuți sub numele de mocani, bârsani sau ungureni, ei coborau cu turmele de la munte toamna, iernau în lunca Dunării și se înapoiau primăvara, urmând mereu același traseu și reveneau mereu în aceleași locuri. Un argument principal în sprijinul transhumanței în zona noastră îl reprezintă denumirea satului din nordul Găujanului, sat numit atunci Ardeleni, iar locuitorilor de aici li se spunea „*mocani*”, actualmente numindu-se **Burnaz**.

Culoarele văilor Dâmbovița, Argeș, Vedea ghidau drumurile ciobanilor în pendularea lor între Dunăre și Carpați. În perioada îndelungată a transhumanței se ajungea de cele mai multe ori la fuziuni între populația locală și oierii și însoțitorii turmelor. Ei se așezau în satele pe care le găseau aici ori înființau chiar ei altele noi.

Transhumanța a avut un rol important în modificarea numărului de locuitori și chiar de așezări și în schimbarea utilizării terenurilor prin extinderea pășunilor.

Un fenomen interesant privitor la satele din zona Câmpiei Burnas este prezența unor „slobozii” ce apar pe harta rusă din 1835. Acestea au fost create de boieri și mănăstiri încă din secolul al XV-lea cu oameni din zonele de deal și munte, cu scopul fixării acestora pe terenurile lor, fiind liberi de biruri și taxe pe o perioadă de timp.

Din harta rusă din 1835 se poate desprinde o situație a repartizării populației, a numărului acesteia, a mărimii și așezării geografice a localităților, a utilizării terenurilor, a denumirilor satelor etc. Un document ce face referire la o parte din moșia Găujani datează din anul 1854, când

într-o hotărnicie²¹ a moșiei Pietroșani și Pietrișu, efectuată la cererea Mănăstirii Comana, se arată: „În urma adresei cu nr.1968 din anul 1847 a Î-tei Judecătorii de Vlașca.....am făcut legiuitele chemări pentru înfățișare la alegere....

1. Biserica Doamnei Bălașii din București și Mănăstirea Cotroceni - cu moșia Găujani....

Din partea Mănăstirii Cotrocenii nu s-a arătat nimeni, iar din partea Bisericii Doamnei Bălașii venind la fața locului Dl. Pitaru²² Dimitrie Berlescu a orânduit pe Marin Frâncu, Anghel Daia și Petre Voicu, toți locuitori din satul Găojani, care mi-au arătat pe laturea dintre Găojani și Pietrișu următoarele semne de hotare dupe stăpânire....”

În acest document apare pentru prima oară numele unor locuri din Găujani, care se mai păstrează și astăzi precum „privalu²³ Suarna”, „Drumul Untului”, „Gârla satului”. Documentul se păstrează la Arhivele Naționale (fond Reforma Agrară din 1864). **În anul 1863 are loc secularizarea averilor mănăstirești** prin care acestea trec în proprietatea statului. Peste 70 de mănăstiri închinat bisericii grecești ce dețineau 560 de moșii au fost trecute la stat, formând „Domeniile Statului”. Dintre acestea o bună parte au fost divizate în loturi atribuite țăranilor împroprietăriți prin reforma agrară ce a urmat.

La Găujani, marii proprietari de moșii după secularizare au fost: statul (*succedând Mănăstirii Cotroceni*) și **Așezămintele Brâncovenești**²⁴ (*succedând Bisericii Domnița Bălașa*).

Moșia de la Pietrișu, ce aparținuse boierului **G.A. Ghermani** (*succedând Mănăstirii Comana*), trece în 1882

21 - O descriere a unei moșii, o fixare a hotarelor acesteia.

22 - Boier ce se ocupa cu aprovizionarea cu pâine a curții domnești.

23 - Pârâu.

24 - **Așezămintele Brâncovenești**, situate în inima centrului istoric al Bucureștiului, au fost fondate în anii 1835-1838, fiind ctitorie a Saftiei Brâncoveanu - soție a banului Grigore Brâncoveanu, ultimul descendent din spița Brâncovenilor. După ce au fost mistuite de incendiu, clădirile brâncovenești au fost refăcute în anii 1880-1890.

în posesia familiei Em. Lahovary - lucru trecut în cartea de hotărnicie pentru moșia Pietrișu din județul Vlașca apărută în anul 1885.

În zona **Cetățuia-Arsache**, moșia intră în posesia celei de-a doua fiice a lui *Apostol Arsache, Olimpia Lahovary*. După moartea **Olimpiei Lahovary** în 1898, fiul acesteia, Alexandru Em.Lahovary, pe atunci mare om de stat, ambasador la Paris și Roma, rămâne moștenitor al moșiei Arsache-Bălării și o donează uneia dintre ficele sale, Alexandrina Lahovary, și care în 1921 va fi expropriată.

Pentru că am pomenit numele lui **Apostol Arsache**, cred că vor fi interesante câteva cuvinte despre acest boier, care a dat numele unei comune apropiate de Găujani - Arsache - astăzi **Vedea**.

Boier de origine fanariotă, *Apostol Arsache* a fost doctor al Universității Halle din Germania, medic la Spitalul Colțea, medic personal al domnitorului **Grigore Ghica** (1822-1828) și a avut un rol important în politica Țării Românești în perioada 1825-1860, fiind ministru și chiar prim-ministru al Principatelor Unite în vremea lui **Al.I. Cuza**.

În Parapani (*azi Vedea*) a construit în 1845 biserica (*în memoria fiului său, student la Viena, care s-a sinucis*) și școala, dată în folosință în 1870 și pe care nu a apucat să o vadă pentru că moare în 1869. Reședința lui boierească mai dăinuie și astăzi, fiind transformată în primărie.

Am făcut această paranteză despre boierul Arsache întrucât sunt convins că educația lui occidentală a contribuit din plin la modernizarea nu numai a **satului Parapani**, dar și a satelor din apropierea acestuia, *Malu, Găujani și Bălării*.

În această perioadă, marii proprietari de pământuri preferau să locuiască la orașe și nu doreau să se ocupe

de administrarea proprietăților. Ei închiriau domeniile unor arendași, primind în schimb o sumă fixă (*arendă*). Dintre arendașii care s-au succedat pe moșile din Găujani amintim aici pe *Kir Andrei Genovici, Niță Rădulescu, Gheorghe Fulga, Nicu Cazacu*.

* * *

Satul Pietrișu apare în documente prin secolul al XVIII-lea ca un mic cătun a cărei moșie era inclusă în cea a satului Pietroșani, care era în acea vreme atât un sat boieresc, cât și un sat mănăstiresc. Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, satul Pietrișu se va desprinde ca moșie de moșia Pietroșani.

Pietrișu figurează în documentele existente după anul 1865 ca un „cătun” aparținând comunei Găujani, plasa Marginea, situație ce se menține și după anul 1900. Pentru a exemplifica acest lucru am reținut din documentele de stare civilă din anul 1901 un lucru interesant, și anume că în cătunul Pietrișu, comuna Găujani, a avut loc prima adopție de copii.

Astfel, „*plugarul Oprea Ciobanu din cătunul Pietrișu și soția sa Rada Oprea Ciobanu, conform hotărârii judecătorești nr.123/901 a avocatului D. Pariseanu, adoptă copilul Mina Radu Nidelea*”. Adopția a fost înregistrată în registrul stării civile a comunei Găujani în timpul primarului **Simion Pope**, care era și ofițer de stare civilă, iar notar era **Ion Popescu**.

* * *

Denumirea **satului Cetățuia** pare să aibă legătură cu descoperirea în perioada 1925-1926 la hotarul dintre viile satului și Găujani a unei cetăți turcești. Atunci s-a găsit de cuviință ca satul Bălării să se numească **Cetățuia**, deoarece în județul Vlașca mai exista un sat cu acest nume.

Se spune că ruinele acestei cetăți au existat până prin anii 1950-1955, după care au dispărut. *Denumirea de Bălării* a fost dată de primii locuitori, deoarece aici creșteau multe ierburi sălbatice înalte. Lucruri interesante despre acest sătuc „*Bălării*” am găsit, în căutările mele prin arhiva școlii din Găujani, într-o lucrare scrisă de mână foarte citeț intitulată „*Monografia satului Cetățuia*”.

Nu este semnată, dar confruntând scrisul acesteia cu scrisul dintr-o așa-zisă anexă a monografiei privind istoricul școlii din *Cetățuia*, am ajuns la concluzia că cele două manuscrise aparțin aceleiași persoane. Această persoană semnează la sfârșitul lucrării „*Istoricul școlii*” **V. Gherghina** - directoare, iar data este de 25.10.1958.

Din lucrarea mai sus-menționată, „*Monografia satului*”, al cărei original îl dețin, menționez câteva lucruri interesante pentru cititori.

Astfel se spune: „*Satul s-a format în anul 1854 din patru familii: Fereșteanu Stanciu din Fiereasca, Neguț de la Pietroșani și din Putineiu și Oncești. S-a determinat terenul bun pentru pășunat. S-au așezat în patru colțuri ale lotului. Au înjugat la un plug doi boi negri și au tras o brazdă de jur împrejur, considerat fiind de ei ca hotar și au bătut câte un par la fiecare capăt al brazdei, dându-i forma de pătrat.*

Mai târziu s-au mai stabilit și alte familii, ajungându-se ca după 10 ani să se formeze un număr de 40 de familii. În anul 1864, când s-a făcut împroprietărirea, s-au găsit: 12 familii fruntașe care au primit 12 pogoane, 24 familii mijlocașe care au primit 8 pogoane și 4 familii pălmașe ce au primit câte 4 pogoane”.

Din cele prezentate mai sus referitor la formarea satului, am dedus că Cetățuia a fost unsat format prin „*roire*”, fenomen despre voi spune mai multe amănunte în Capitolul III al lucrării. Amănunte interesante despre Cetățuia am găsit și

într-un manuscris al cetățeanului Nicolaie Cenușă, născut aici în 1899, fiul lui Anghel Cenușă. Acesta arată: „*Acest sătuc «Bălării» a fost alcătuit la început de câțiva clăcași, cam 20-30 familii printre care: Nicolae Mina, Micu Boroilă, Marin Neguț, Dumitru Fereșteanu ș.a.md.. Ei s-au așezat pe moșia proprietarei Alexandrina Lahovary, ca și clăcași. Moșia acesteia a fost împărțită apoi celor două fiice ale sale, dintre care una s-a căsătorit cu Ilie Dorobanțu din Giurgiu*”. Ruinele palatului acestora se mai păstrează și astăzi, iar locului i s-a spus „*la Dorobanțu*”.

Un lucru neștiut probabil de mulți cititori este faptul că între Găujani și Vedea a mai existat un sat ce s-a numit Răceni, atestat documentar în secolul al XVI-lea, mai precis în anul 1582.

În lucrarea scrisă de Ștefan D. Grecianu intitulată „*Genealogiile documentare ale familiilor boierești*” se arată: 7 martie 1582 - „*Se dă hrisov lui Jupân Stelea Spătarul ca să ție moșie la Răceni - partea Danciului și partea Oprii, ce s-au cumpărat de la Ștefan Logofătul din Bărbulești, drept 7.000 de aspri*”.

Tot despre acest sat ce a dispărut în următoarele secole se scrie și în cartea lui I. Băcănaru „*Așezările omenesti în sectorul Văii Dunării dintre Olt și Balta Ialomiței în secolele XV-XIX*”.

Acest sat Răceni, dispărut ulterior, nu are nici o legătură cu noul sat Bălării ce va apărea, așa cum am arătat mai sus, la începutul secolului al XIX-lea.

De la numele acestui sat Răceni, un lac din balta Găujani s-a numit „*Răceanca*”, lucru ce apare trecut în „*Marele dicționar geografic al României*” (1889-1902).

* * *

După moartea lui **Constantin Brâncoveanu** (1716), Imperiul Otoman nu mai acceptă domnitori români

și instituie regimul fanariot, care prin primul domn, Constantin Mavrocordat, hotărăște un program important de reforme agrare, fiscale, administrative etc. Acest regim va dura până după revoluția condusă de Tudor Vladimirescu (1821), când sunt acceptați domnitori români, iar din 1831 intră în funcțiune Regulamentul organic - o lege constituțională promulgată de autoritățile rusești din Țările Române.

Perioada 1829-1832 rămâne în istorie și datorită epidemiei de holeră, problemă rezolvată prin impunerea de carantină de guvernatorul rus din acea perioadă Pavel Kiseleff.

În urma epidemiilor de holeră și a deselor inundații din această perioadă, vatra satului s-a mutat mai spre nord-vest și, după cum spun bătrânii, cei rămași în viață și-au părăsit bordeiele și și-au construit locuințe pe actuala vatră a satului.

Un moment important al acestui secol XIX l-a constituit înființarea micii proprietăți prin Legea rurală din 1864 a lui Al.I. Cuza.

Această lege a fost însoțită de o proclamație „*către sătenii clăcași*” în care se arată: „*claca (boierescul) este desființată pentru pururea și de astăzi voi sunteți proprietari liberi pe locurile supuse stăpânirii voastre*”.

Primul eveniment istoric ce s-a petrecut în țară și s-a resimțit și în Găujani și multe alte sate din județul Vlaşca a fost Războiul de independență din anii 1877-1878. Acest război ce a dus la dobândirea independenței României și a altor țări balcanice față de Imperiul Otoman s-a resimțit în zona noastră mai cu seamă că în apropiere de Găujani, în comuna Pietroșani, a existat „*un punct principal pentru armatele rusești*”. În acest război au participat și locuitori ai comunei noastre, deși numărul lor nu este cunoscut,

dovada participării fiind monumentul ridicat în 1903 în centrul satului, lângă biserică, pe care stă scris numele unui fiu al satului pe nume **Ceapă M. Petcu**, mort pe câmpul de luptă.

Probabil satul Găujani a participat în acest război cu circa 20-30 de soldați, dacă ne luăm după numărul de recruți ai satului din 1879 menționați într-un document al **Prefecturii Vlașca** aflat la *Arhivele satului - filiala Giugiu*.

Dintre acești 17 recruți îi amintim pe: *Olteanu M. Ion, Zorilă Burcea, Petcu Ignat Ciobanu, Dragomir Ion Ion, Guțu Florea Anghel ș.a.m.d.*

Căștigarea independenței a făcut ca printre alte fenomene importante să fie și acela de modificare a denumirilor unor sate și din zona noastră. Aceste schimbări de nume ale unor sate au avut drept scop: consemnarea evenimentului istoric, să aducă în actualitate nume celebre din istoria poporului nostru sau să înlăture unele denumiri neadecvate.

După acest război de independență, un alt eveniment istoric cu rezonanță și în Găujani a fost Răscoala din anul 1907. **Răscoala din 1907** s-a declanșat în județul Vlașca în 10 martie. Instigarea la revoltă s-a răspândit rapid în 52 de comune, din cele 96 câte erau atunci în județ.

În ridicarea țăranilor la luptă au fost folosite metode ca:

- răspândirea unei broșuri numite „*Către săteni*” cu textul Reginei, precum și a altor broșuri;
- răspândirea unor zvonuri privind prezența prințului moștenitor Ferdinand și a fiului lui Alexandru Ioan Cuza în fruntea „studenților”;
- existența unui ordin al țarului Rusiei privind împărțirea pământului țăranilor și sprijinirea răscoalei de către cele șapte puteri;

Monument ridicat în 1903 în centrul satului, lângă biserică, pentru cinstirea soldatului **Ceapă M. Petcu**, mort pe câmpul de luptă.

- sosirea de grupuri masive de „studenți” și „olteni”;
- căderea guvernului și existența unui ordin al stăpânirii.

Ca metode directe s-au folosit:

- prezența șefului de garnizoană și a primarului în fruntea răscoalei;
- folosirea steagului roșu și ridicarea lui pe școală ori biserică;
- ruperea liniilor telefonice;
- participarea la răscoală a țăranilor din alte localități;
- îmbrăcarea răsculaților cu hainele pe dos și ornarea lor cu instrumente pentru producerea zgomotului (*țăcalii, clopoței, lanțuri ș.a.m.d.*);
- folosirea clopotelor de la biserică, a goarnelor și tobelor;
- amenințarea cu bătaia sau chiar moartea pentru țăranii care nu participă la răscoală.

Ideea că Regina sprijină mișcarea se desprinde din actul de acuzare a lui Vasile Kogălniceanu, A. Vlădescu și Ion Florescu în care se arată că în broșura „*Către săteni*” s-au pus ca motto cuvintele Reginei: „*Sculați oameni buni și ridicați-vă până la înălțimea datoriei noastre. Atunci vă veți uimi singuri de puterea voastră*”, după care sub semnătura „*Elisabeta*” s-au pus cuvintele „*Regina României*”.

La Găujani, în 29 martie 1907, în declarația pe care a dat-o la Jandarmerie, unul dintre capii răscoalei de aici, Marin Trandafir²⁵, spunea: „*Ion Florescu arăta o carte, care zicea că are semnătura Reginei și că citea această carte în care spunea că scrie să ni se dea pământ și să ni se facă învoieli*

²⁵ - Tatăl lui Nicolae Trandafir (*Șchiau*) sau străbunicul lui Aurel Trandafir, administratorul firmei TANI din Găujani.

mai bune". Un rol important în instigarea țăranului l-au avut zvonurile care circulau prin sate. Astfel, în declarația lui Anastase Popescu din Giurgiu, negustor de prăvălie în Găujani, se spune:

„Duminică 11 martie am văzut pe Marin Trandafir venind călare dinspre Giurgiu, adunând oamenii... că vin 2.000 de studenți dinspre Pietroșani, să puie foc la D-l Cazacu” sau *„a venit Marin Trandafir de la Giurgiu cu un bilet la Ștefan Ciulica, fostul primar, strigând în gura mare că a căzut guvernul și zicând: Înainte băieți, să mergem la capul satului că vin studenții”*.

Într-o telegramă adresată Ministerului de Interne datată din 25 martie 1907, prefectul de Vlașca, Ion T. Ghica, scria printre altele: *„Odată cu instigatorii teleormăneni intrați în județ pe la Bujoru și venind spre Pietroșani, împreună cu locuitori de aici au distrus și dat foc proprietăților Știrbei, iar de aici la Găujani și Arsache”*.

Ziarul *„Dimineata”* din 14 martie 1907 scria despre țăranii din Teleorman veniți să devasteze în Vlașca: *„O altă bandă de peste 2.000, cu steaguri roșii în frunte, au venit la Pietroșani... și au trecut la Găujani și au devastat și dat foc proprietății arendașului Cazacu”*.

În ziarul *„Universul”* din 3 aprilie 1907 apare tot legat de acest eveniment declarația lui Marin T. Fifiță, presupus instigator: *„În 10 martie s-a dus la Bragadiru împreună cu Petruș și Sfeatcu Bâțfoi din Pietroșani și Ștefan Ciulica din Găujani pentru a invita pe cei din Bragadiru (unde deja fuseseră devastări) să vie și în Pietroșani și Găujani”*.

Tot în ziarul *„Universul”* se scrie: *„Căpitanul Iacobescu și Lt. Petrescu de la Pietroșani au pornit la Găujani. Aici s-au făcut cercetări - cei din Bragadiru arătând pe instigatorii din Găujani - care au fost arestați. S-a stabilit că la Constantin Ghincea se organizase încă din 24 octombrie 1906 un*

club țărănesc, după ce venise în sat Ion Florescu - vânzător al ziarului «Gazeta Săteanului». Acesta a adunat oamenii și le-a vorbit. Cu două zile înainte de izbucnirea răscoalei, țăranii au cotizat câte 80 de bani și două ouă și au trimis pe Marin Trandafir la București ca să se intereseze de chestiunea pământului”.

Țăranii, în frunte cu Marin Trandafir, Ștefan Ciulica, Ene Oprișa și Dumitru Bujoreanu, au mers la conacul arendașului Cazacu, au dat foc pătulelor, au luat grânele și vitele acestuia. Se spune din bătrâni că, în timpul răscoalei, arendașul Cazacu era fugit în Bulgaria, iar la întoarcerea lui mulți țărani au fost bătuți, arestați și li s-au luat toate grânele și vitele din ogradă.

În opinia unor conducători locali, denumirea de „studenți” însemna „*nimicitorii proprietarilor și liberatorii țăranilor, având pentru aceasta înputernicire de la șapte împărății și de la Regină*”, iar în viziunea țăranilor, „*studenții*” erau niște „*oameni luminați, ieșiți dintre săteni, care umbla a le da drepturi*”, iar alții i-au luat drept „*revoluționari*”.

Pentru a-i impresiona pe țărani, ei „*purtau pintenii la picioare*” sau „*aveau hainele întoarse pe dos și cu gogoși (țăcalii) la picioare*”, motiv pentru care nu puteau fi recunoscuți, mai ales că unii aveau „*pe piept atârinate capace și cutii de vacs și de vâpseluri, zicând că sunt dicorații și dându-și numele de studenți*”.

După răscoala din 1907, guvernele României au gândit o serie de reforme în agricultură, dar Primul Război Mondial va amâna legiferarea lor.

Abia în 1921 are loc cea mai importantă reformă agrară prin care se desființează marii proprietari și se generalizează proprietatea mică și mijlocie. Această reformă a redus numărul proprietarilor agricoli absenți de la moșiile lor, înlocuindu-i pe arendași și astfel o mare cantitate din

recolte rămâneau la dispoziția comunității rurale. Pozitiv și inedit pentru această reformă agrară este formarea islazurilor comunale , din cauza cărora țăranimea și-a adâncit dependența de boieri și arendași multă vreme. Tot acum apare și Legea organizării creditului funciar rural și a creditului agricol, o lege deosebită venită în sprijinul dezvoltării agriculturii.

Următorul mare eveniment istoric petrecut în România și care a lăsat urme adânci și pentru comuna Găujani va fi războiul de reîntregire a neamului românesc dintre anii 1916-1918.

După cum se știe, România intră în război în anul 1916 împotriva Puterilor Centrale (*Germania, Austro-Ungaria*) alături de țările Antantei (*Franța, Anglia, Rusia*), având ca obiectiv principal întregirea țării, lucru care se va și întâmpla prin Marea Unire de la 1 decembrie 1918.

Anii 1916-1918 au însemnat pentru locuitorii comunei Găujani una dintre cele mai grele perioade ale existenței lor. În acești doi ani, multe localități din sudul țării, printre care și Găujani, s-au aflat sub ocupația militară bulgaro-germană.

Bulgaria, aflată atunci de partea Puterilor Centrale, declară pe 16 august 1916 război României. Trupele sale, urmate de cele germane, trec Dunărea și ocupă multe localități aflate de-a lungul acesteia. Se spune că armatele bulgărești au făcut mare jaf satelor noastre, luând locuitorilor toate păsările, vitele, porcii și alimentele.

Lucrul acesta, petrecut sub ocupația bulgaro-germană, a aruncat satele noastre în cea mai crudă mizerie, la care s-a mai adăugat și marea secetă din 1918. După această ocupație, ce a însemnat sărăcirea satelor, în Găujani au rămas doar câteva fântâni mari, ce au fost construite de germani cu ajutorul locuitorilor. La evenimentele din

Un batalion al armatei române, ce cuprindea și soldați din Găujani, îndreptându-se spre
Arcul de Triumf victorios - 1945.

Primul Război Mondial dintre anii 1916-1918 au luat parte și mulți locuitori din Găujani. Dintre aceștia, 69 de ostași eroi ai comunei și-au găsit sfârșitul pe câmpurile de luptă.

În cinstea lor și pentru a li se păstra o veșnică amintire, în anul 1939, la inițiativa unui colectiv format din **Gheorghe Bâtfoi** - *învățător-președinte*, **Voicu Ciulica** - *vicepreședinte*, **Tudor Nidelcu** - *casier* - și *membrii Voicu Drăghici, Ilie Roșu, Ivan Pestrița, Constantin Gărăgău, Păun Bărăscu, Ilie Dumitru, Ghincea Predună, Marin Rontea și Anghel Olteanu* a fost ridicat un monument închinat celor 69 de eroi ai comunei.

Numele lor le amintesc mai jos:

- Vasile Rădulescu	- locotenent,
- Gheorghe Brezaie	- sergent,
- Mihalache Săvescu	- sergent,
- Gheorghe Dumitrescu	- sergent,
- Gheorghe Neguț	- sergent,
- Ion Lungu	- caporal,
- Lazăr Pavel	- caporal,
- Ene Stoenescu	- caporal,
- Ion Oană	- caporal,

și soldați:

- Ion Pantelimon,	- Petre Nicolaie,
- Dumitru Jâpa,	- Marin Păun,
- Călin Gheorghe,	- Dumitru Trâmbez,
- Tudor Pestrița,	- Ion Bajan,
- Radu Clanța,	- Anastase Mălureanu,
- Marin Finat,	- Florea Mălureanu,
- Dumitru Ceapă,	- Savu Lungu,
- Marin Caragea,	- Gheorghe Pietroșăneanu,

Unul dintre soldații satului reîntors la familie.

- Petre Nicolae,
- Gheorghe Ceapă,
- Florea Bujoreanu,
- Ion Caragea,
- Petre Costea,
- Marin Lungu,
- Ene Ghincea,
- Stoian Ceapă,
- Tudor Ceapă,
- Ion Olteanu,
- Iulian Candoi,
- Gheorghe Gărăgău,
- Vasile Rontea,
- Gheorghe Nidelcu,
- Vasile Drăghici,
- Alexandru Nicolae,
- Niță Bețiu,
- Necula Cernat,
- Ion Brezaie,
- Constantin Olteanu,
- Petre Gheorghe,
- Tudor Murgă,
- Ion Tătaru,
- Ștefan Ungureanu,
- Marin Tătaru,
- Vasile Pâslan,
- Stanciu Nicolaie,
- Marin Stănilă,
- Stoica Măruș,
- Mihăilă Popa,
- Ene Măruș,
- Ivancea Dan,
- Costache Pietroșăneanu,
- Anghel Urucu,
- Florea Hodivoianu,
- Alexandru Brezaie,
- Badea Nistode,
- Călinoiu Pavel,
- Petre Vasile,
- Dumitru Căcărează,
- Cristea Manta,
- Ion Olteanu,
- Iancu Lungu,
- Petre Ocolea.

* * *

Și **satul Pietrișu** a contribuit la întregirea țării prin războiul din 1916-1918, dar plătind un greu tribut, viața a 29 de eroi căzuți pe front. Acești eroi sunt:

- Brezaie Ion,
- Bețiu Niță,
- Bou Petre,
- Pieleanu Marin,
- Căldăraru Radu,
- Sandu Gheorghe,
- Brezaie Ștefan,
- Belemuski Ivan,
- Bou E. Gheorghe,
- Brîncoveanu Stan,
- Pietroșăneanu M. Ion,
- Călin Apostol,

- Turmac C. Badea,	- Cătrună Ilie,
- Turmac L. Florea,	- Cioflan Badea,
- Tudorache Ivan,	- Cernat Anghel,
- Țuinea Petre,	- Cristea Stan Ion,
- Țuinea N. Marin,	- Dragomir D. Ion,
- Căcărează Dumitru,	- Mitea Ivan,
- Gheorghe Dumitru,	- Ivanov Raicu,
- Dragomir N. Gheorghe,	- Nenu Ștefan.

* * *

Satul Cetățuia a participat în Primul Război Mondial cu un număr de soldați care nu este cunoscut, dar este cunoscut numele celor 17 eroi căzuți pe câmpul de luptă din acest război și anume:

- Anghel Ribigan,	- Ion C. Dragomir,
- Gheorghe Nedea,	- Tudor Firimiță,
- Nicolae Nedea,	- Ion Fereșteanu,
- Dumitru Mălureanu,	- Marin Butfoi,
- Anghel Ciocîrlan,	- Petre Nedea,
- Gligore Blaga,	- Ștefan Sandu,
- Vasile Drăghicioiu,	- Radu Căldăraru,
- Stancu G. Chita,	- Meilă P. Vrabie,
- Ion Bănuță.	

În cinstea lor s-a ridicat un mic monument în curtea școlii, prin grija cetățeanului **Călin P. Firimiță**.

* * *

În data de 22 iunie 1941, România, condusă de **mareșalul Antonescu**, intră în război alături de Germania împotriva Uniunii Sovietice, cu scopul eliberării Basarabiei și a Bucovinei de Nord. Ostașii români, printre care și mulți găujăneni, au luptat alături de nemți în multe locuri din

Monumentele ridicate în cinstea eroilor
satului Găujani.

Monumentul din satul Cetățuia.

Monumentul eroilor din Pietrișu.

Rusia (*Odesa, în Crimeea, la cotul Donului, la Stalingrad*), după care au participat la retragerea trupelor germane, ajungând în vara anului 1944 în Basarabia.

La 23 august 1944, Regele Mihai, obligat fiind de ruși, dă o lovitură de palat, îl arestează pe Antonescu și, scoțând țara din alianța cu Germania, trece de partea rușilor, luptând până la sfârșitul războiului (*mai 1945*) contra germanilor.

În cel de-al Doilea Război Mondial, comuna Găujani a participat cu peste 100 de ostași, care au luptat până la Stalingrad și până în munții Tatra din Cehoslovacia. Dintre ei, 46 nu s-au mai întors acasă, rămânând pe câmpurile de luptă. Alții au fost luați prizonieri, îndurând suferințe grele și mizeria din agărele rusești în care unii și-au găsit sfârșitul, iar alții sau reîntors acasă după mulți ani.

Dintre cei reîntorși acasă îi amintesc aici pe **Gheorghe Marcu** (*Bazaulă*), care se află și în prezent printre noi, pe **Radu Iordache** și **Anghel Bujoreanu**. Și în memoria celor 46 de eroi căzuți în luptele din războiul 1941-1945, la inițiativa unor oameni inimoși și cu sprijinul locuitorilor din Găujani s-a ridicat un monument ce este amplasat lângă celelalte două, în fața bisericii, în centrul satului. Se cuvine a enumera pe acești eroi ai neamului:

- Paraschivescu Tudor - locotenent,
- Sfeatcu Oprea - sublocotenent,
- Mihailă Petre - sergent,
- Ceapă Marin - sergent,
- Frâncu Nicolae - sergent,
- Roșu Florea - caporal,

și încă 40 de soldați eroi pe care-i numesc:

- Bane Nicu, - Bă răscu Florea,
- Bă răscu Ion, - Bibiș Stoiian,
- Bujoreanu Ilie, - Bunea Alexandru,

- Bunea Ion,	- Buzatu Dumitru,
- Buzatu Gheorghe,	- Mătușica Stan,
- Căpățână Radu,	- Nedelcu Stan,
- Ceapă Constantin,	- Nicolescu Paul,
- Ciumber Gheorghe,	- Ocolea Florea,
- Drăcilă Miu,	- Olteanu Petre,
- Dumitru Gheorghe,	- Paraschivescu Nicolaie,
- Dumitru Petre,	- Pestița Păun,
- Frâncu Cristea,	- Petcu Ivan,
- Gărăgău Ilie,	- Remuș Marin,
- Gherghe Gheorghe,	- Simion Gheorghe,
- Gherghe Stancu,	- Sin Florea,
- Ignat Marin,	- Turmac Florea,
- Jărăgai Ion,	- Țăranu Gheorghe,
- Jipa Tudor,	- Vasile Florea,
- Lungu Tudor,	- Velicu Ion,
- Măcriș Fane,	- Vrabie Anghel.

Colectivul de inițiativă a fost format din Frâncu Ion, *colonel, președinte*, **Pietroșăneanu Florea - primar**, - **Soare Ion - contabil**, **Soare Stoian**, **Bujoreanu Ion**, **Bărăscu Florea**, **Buzatu Vicu**, **Frâncu Gheorghe**, **Frâncu V. Marin**, **Lungu Florea**, **Olteanu Ion**, **Velicu Lazăr**, **Iordache Radu**.

Meșterii care au lucrat la acest monument au fost: **Lungu Marin**, **Iofcea Radu**, **Leordeanu Ion** și **Țăranu Alexandru**.

* * *

Satul Pietrișu a participat la acest război cu peste 60 de soldați, dintre care 25 și-au dat viața pe câmpul de luptă. Merită din plin ca numele lor să fie cunoscute:

- Stanciu Ilie,	- Cristea Gheorghe,
- Pavel Tudor,	- Pătrașcu Costică,
- Brezaie Petre,	- Șandor Gheorghe,
- Mitroi Gheorghe,	- Pătrașcu Ștefan,
- Bragadireanu Oprea,	- Ivanof Florea,
- Draghia Marin,	- Cioflan Anghel,
- Mola Marin,	- Dragomir Petre,
- Brezaie Ștefan,	- Popa Radu,
- Ghinea Ion,	- Nenu Florea,
- Cioflan Florea,	- Chițulescu Florea,
- Brâncoveanu Marin,	- Pârvu Marin,
- Țăranu Florea,	- Țuinea Ion,
- Țuinea Stan.	

Pentru a cinsti memoria eroilor căzuți în cele două războaie mondiale s-a ridicat în anul 2003, în curtea bisericii din Pietrișu, un frumos monument. Amintim aici și colectivul de inițiativă al ridicării acestuia:

- Preot Pop Vasile,	- Pietroșăneanu Florea,
- Plt. adj. Călin Ion,	- Rădoi Florea,
- Pîrvu Florea,	- Turmac Marin,
- Pîrvu Danil,	- Sivu Ștefan.

* * *

În anul 1945, anul terminării războiului, dar și al instaurării puterii comuniste prin guvernul Petru Groza are loc o nouă reformă agrară, care se va dovedi în viitorul apropiat o mare dezamăgire pentru țărani.

Reforma agrară din 1945 a guvernului comunist instaurat după acest an, ce a fost făcută cu scopul de a reforma agricultura și a împrumietări țăranii săraci, în fapt a fost un mare pas înapoi în calea progresului,

prin distrugerea marilor proprietăți, unde începuse deja mecanizarea și modernizarea agriculturii. A urmat apoi, începând cu 1949, o mare represiune comunistă împotriva a tot ce era „*vechi*” și „*putred*” în satele românești.

Fruntașii și gospodarii satelor (*și Găujani a avut mulți*) au fost declarați „*chiaburi*” și dușmani ai poporului, fiindu-le confiscate pământurile, averile, iar mulți dintre ei au ajuns în pușcării ori au fost deportați. Acest proces, numit deschiaburire, a durat aproape 10 ani, când a fost anunțată încheierea colectivizării în 1962.

Succesul colectivizării nu poate fi separat de problema chiaburilor. La revoluția anticomunistă din 1989, comuna Găujani a participat doar prin fiii ei aflați în orașele mari unde au avut loc mari evenimente (*București, Timișoara ș.a.m.d.*).

Evenimentele din anul 1989 au dus la răbufnirea țăranilor, care pur și simplu au demolat patrimoniul CAP-urilor. În comună nu au fost evenimente deosebite. Primăria a fost ocupată de cetățeni, primarul de atunci, **Pietroșăneanu Florea**, a fost schimbat.

A fost ales de către locuitori un primar interimar în persoana profesorului **Manta Paul**, iar după câteva luni a fost trimis de la Giurgiu un nou primar cu numele de **Puciumande Minel**.

CAPITOLUL II

DATE ȘI REPERE ISTORICO-GEOGRAFICE

Comuna Găujani este formată din trei sate, Găujani, Cetățuia și Pietrișu, acestea înșirându-se pe o distanță de 7,5 km pe drumul național DN 5C. Ea se află la jumătatea distanței dintre orașele Giurgiu și Zimnicea, fiind ultima comună a județului spre județul Teleorman. Suprafața totală a comunei este de 143 ha. În trecut, comuna a aparținut județului Vlașca, un județ din sudul țării, cuprins între Dunăre și râurile Argeș, Glavacioc, Câlniștea, Clanița, Teleormanul și Vedea. Vlașca a fost un județ de luncă și șes, puternic împădurit, făcând parte din vechiul și cunoscutul Codru al Vlăsiei.

Împărțirea administrativă în județe este foarte veche - cam de pe vremea lui Mircea cel Bătrân (1386-1418) sau poate chiar mai înainte -, iar Vlașca este unul dintre cele mai vechi județe.

În acea vreme, județele erau conduse de căpitani, numiți „*județi*”, iar reprezentantul domnului în județ era „*vornicul*”, ajutat de un „*pristav*” și un „*folnog*”. Domnul controla toate satele și centrele importante și nu boierii și mănăstirile, el fiind adevăratul proprietar al pământurilor.

De-a lungul timpului, granițele și reședințele județelor au fost modificate de multe ori.

În secolul al XVIII-lea, între anii 1718-1720, județele din sud considerate ca făcând parte din Valahia Mică au fost împărțite în plăși. Plasa era condusă de zapciu.

Mai târziu, în timpul domnitorului Constantin Mavrocordat (1730-1769), granițele, reședințele și denumirile plășilor au fost schimbate foarte des.

Este necesar să menționez că, în perioada 1417-1828, Giurgiu, alături de alte orașe de la Dunăre, precum Brăila și Turnu, erau raiale turcești, făcând parte din Imperiul Otoman, și nu din Țara Românească. După pacea de la Adrianopol (1828), în urma războiului ruso-turc, raialele

Hotarul dintre luncă și terasa 1, de la marginea satului dinspre sud.

Terasa 1 - locul cel mai înalt din sat, cunoscut sub numele de „malul ăla mare”.

turcești se desființează și reîntră în Țara Românească, Giurgiu devenind reședința județului Vlașca.

În anul 1775, județul Vlașca cuprindea 9 plase, totalizând 120 de sate cu peste 7.000 de gospodării. După anul 1831, plasele erau conduse de un subocârmuitor, care era subordonat ocârmuitorului de județ.

Comunele au luat ființă în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza prin Legea Comunelor din 1864. Până în acest an unitatea administrativă de bază era „satul”, dar mai exista și „cătunul”, format din câteva gospodării.

În urma acestei legi, satele și cătunele se grupează în comune rurale. Mai multe comune rurale formau o plasă, iar mai multe plăși formau un județ.

În perioada 1861-1925, satul Pietrișu a aparținut comunei Găujani, între 1925-1950 a fost comună de sine stătătoare și se numea Știrbei Vodă, iar în perioada 1950-1968 a aparținut comunei Pietroșani, după care a revenit iarăși comunei Găujani.

La început, Găujani a făcut parte din plasa Marginea (*cu reședința la Hodivoaia*), după care a urmat plasa Dunărea, cu reședința la Giurgiu până în anul 1892, Arsache (1892-1895), Stănești (1895-1911), Putineiu (1911-1925), Stănești (1925-1932), Giurgiu (1932-1943), apoi plasa Burnaz, cu reședința la Arsache (1943-1950).

În perioada 1950-1968, România este împărțită după modelul sovietic în regiuni și raioane. Comuna Găujani a fost la început (1950-1952) repartizată în raionul Zimnicea, apoi în raionul Giurgiu, regiunea București, până în 1968, când s-a făcut împărțirea pe județe. După această împărțire, comuna Găujani intră în componența județului Ilfov, cu reședința la București, după care, începând cu anul 1984, aparține județului Giurgiu, cu reședința în municipiul Giurgiu.

Printre primele drumuri ce apar în documentele din secolele XV-XVI, în județul Vlașca figurează și „*Drumul untului*” ce trecea prin nordul comunei noastre. Pe acest drum se transportau către cetate și schelă turmele și produsele lor. Acest drum a fost și încă mai este un reper de orientare pentru locuitorii satului, cu toate că denumirea de-a lungul anilor a devenit „*drumul muntului*”.

La nord, comuna Găujani este limitată de Câmpia Burnasului, din care face parte, la sud este limitată de fluviul Dunărea, ce formează granița naturală cu Bulgaria. Vatra comunei se află la întretăierea coordonatelor de 43-44” latitudine nordică și 25-45” longitudine estică. Comuna este așezată în culoarul de vale al Dunării, într-o zonă de altitudine de 18-30 m. Așezarea comunei este foarte favorabilă, fiind ferită de vânturile puternice ce bat din NE și NV.

Culoarul dunărean de sub Burnaz este caracterizat prin 4 terase ale Dunării și anume: $T^1 = 25$ m, $T^2 = 35$ m, $T^3 = 50$ m, $T^4 = 75$ m, primele 3 terase ocupând suprafețe mai mari. Vetrele satelor Găujani și Pietrișu cuprind o mare parte din terasa 1. În urma inundațiilor din 1947, multe locuințe situate pe fruntea terasei 1 au fost distruse, locuitorii acestora mutându-se pe podul terasei.

RELIEFUL

În cadrul teritoriului comunei se stabilesc două unități geomorfologice: lunca și complexul de terase. Altitudinea absolută a Luncii Dunării în zona comunei Găujani este de 18 m.

Lunca este alcătuită dintr-o asociere de grinduri, brațe părăsite și numeroase depresiuni ocupate temporar sau permanent de apă. Între albia minoră și grindul

Gârla Pasărea, în prezent.

ei principal, numit de localnici „*Grindul Mare*”, apare mai întâi o zonă cu mici depresiuni lacustre, cum sunt lacul „*Șaica*” și „*Gropanul Mare*”, apoi urmează zona de depresiuni mai alungite, ce sunt limitate de al doilea grind numit „*Grindul mic*”. Între cele două grinduri se găseau lacurile „*Lungu*” și „*Plămânaru*”, care după anul 1970 au fost desecate. La contactul dintre luncă și terasa 1 se găsește „*gârla*” Pasărea, paralelă cu Dunărea, ce reprezintă un braț părăsit al Dunării. Gârla Pasărea are o adâncime medie de 1 m și datorită vegetației bogate este supusă unui imens proces de colmatare. După anul 1970, cursul gârlei a fost regularizat pentru a spori suprafața agricolă.

În fiecare an, malul Dunării suferă mari surpări, iar ritmul în care se petrec aceste fenomene pune în pericol digul și stațiile de pompare în următorii 10-20 de ani.

Deși terenul din luncă este îndiguit, se pare că numai 30% este productiv, asta datorită infiltrațiilor de apă, rezultatele bune pentru agricultură apărând numai în anii secetoși, când nivelul Dunării este scăzut.

Lucrările de drenaj făcute în perioada 1970-1976 au contribuit la evacuarea surplusului de apă, în special în zona lacului Lungu cu 150 ha și Plămânaru cu 300 ha.

Apele freatice se găsesc în zona Găujani la o adâncime de 0-4 m în luncă și 5-18 m pe terase. Lățimea medie a albiei minore a Dunării este de circa 750 m la nivel minim și cea mare de 950 m la nivel mediu anual.

Comuna este împărțită în doua zone de șoseaua Giurgiu-Zimnicea, zona de sud adică dintre șosea și Dunăre numită de localnici „*baltă*” și zona de nord situată mai sus pe terasa 1, numită cândva „*satul nou*” datorită mutărilor survenite după inundațiile ce au avut loc de-a lungul anilor.

Zona de sud numită „*baltă*” a fost deseori inundată până la construirea digului mic dintre Pietroșani și Malu în anul

1931. Digul a fost construit de Societatea „*Danubiana*” (*Fabrica de Zahăr Giurgiu*) cu scopul de a cultiva pământul cu sfeclă de zahăr. Ca repere pentru orientarea cetățenilor, în suprafață de luncă dintre Gârla Pasărea și Dunăre putem să amintim următoarele: Pârâurile Crestata, Soarna, lacul Caragioaica, dar și locurile numite Richiceru, Grădiștori, Tufani ș.a.m.d.

Pe lângă aceste pâraie, numite „lacuri” în lucrarea „*Marele dicționar geografic al României*” din 1890-1902, vol. III pag. 485, mai apar și: „*Lacul Lung, Lacul Vacii, gârla Cășarului, Lacul Răceanca, Lacul Boului, ostrovul Butucului, gârla Oaiei.*” Ca măguri sunt amintite: „*măgura Racilor sau a Turcului și măgura Cazacului*”. Tot în această lucrare se spune că în a doua jumătate a secolului al XIX-lea erau trei pichete ce aveau rolul de a păzi granița dinspre Bulgaria.

Zona de nord a comunei a fost împărțită în două părți: una aparținea statului și alta Eforiei, acestea fiind despărțite de un drum numit „*Drecsie*”.

În această parte de nord, principalele puncte de reper ale cetățenilor au fost:

- „*Drumul muntului*”, denumire provenită de la faptul că pe aici treceau turcii când cărau untul din toate celelalte comune și orașe spre „*raia*” (*oraș ocupat de turci*);
- „*Padina*” și locul Padinei, loc jos unde se strângea apă din cauza ploilor și zăpezilor, în care se spune că se scăldau bivoli din sat;
- „*Braniște*” și locul din Braniște, situat în fosta pădure Braniște ce făcea parte din Codrii Vlăsiei, pădure tăiată în 1893 de arendașul Fulga;
- „*Găvana lui Manole*” - loc situat mai jos, unde se găseau măracini negri, ce au fost scoși cu plugurile

în timpul arendașului Nicu Cazacu;

- „*Găvana lui Miau*”, loc situat spre comuna Arsache (*Vedea*);
- „*Drumul de fier*”, denumire ce datează din 1877, când exista cale ferată între Giurgiu și Zimnicea, construită de ruși în scopuri militare și ulterior distrusă în anul 1880. A fost oferită spre cumpărare statului român, dar guvernul de atunci a refuzat.

În Pietrișu, ca puncte de reper pentru cetățeni la sfârșitul veacului al XIX-lea menționez: Gârla Mare, și Lacul Râioasa (*dintre Găujani și Pietrișu*). Balta aferentă Pietrișului era de 50 ha, iar prin nordul satului trecea Drumul untului sau al Cherestelei.

Despre satul **Cetățuia** am găsit în monografia de care am amintit în Capitolul I câteva lucruri interesante privind anumite puncte de reper pentru cetățeni. Astfel se spune că în partea sudică a satului se află o gârlă, apoi teren de baltă și agricultură.

Terenul era întrerupt de apele „*Andriana*”, „*Vasiloaica*”, „*Leana*”, „*Sărcinaru*”, „*Grădiștea*”, apoi venea digul. Toate aceste ape se vărsau în Dunăre. În prezent, ele nu mai există, pământul a fost redat agriculturii. Prin îndiguire s-a întrerupt alimentarea și de aceea de cele mai multe ori vara acestea seacă. Cetățuia este satul cu terenul cel mai înalt față de satele vecine, ceea ce face să nu fie inundat.

CLIMA

În zona comunei Găujani, clima este temperat-continentală, caracterizându-se prin veri fierbinți și ierni friguroase. Temperatura medie anuală este de 11 grade, amplitudinea termică a aerului de 25 grade indică un

evident caracter continental al regimului termic. Numărul anual de zile de vară este de circa 117 și tropicale de 45-50 zile. Cantitatea medie de precipitații este de 553 mm.

Vânturile predominante sunt din partea de SV-V și NV, urmate de cele din Est.

Iarna

Invaziile de aer rece din Est și Nord-Est, precum și răcirile din timpul nopților senine coboară media lunară a temperaturii aerului cu mult sub 0 grade Celsius. Valorile cele mai scăzute s-au înregistrat în luna ianuarie de -25 grade Celsius. Primul îngheț începe să se producă frecvent de la 1 noiembrie și în caz excepțional chiar în octombrie, iar cel mai târziu în decembrie. Ultimul îngheț are loc în a doua parte a lunii martie sau în prima parte a lui aprilie. Precipitațiile în lunile de iarnă sunt cele mai scăzute din tot timpul anului, sub 37 mm.

Iarna se caracterizează prin existența și persistența temperaturilor scăzute, precipitații reduse, fenomene de ceață, chiciură și viscole, acestea datorită influenței anticlonului euro-asiatic și invaziilor de aer arctic.

Primăvara

Are loc o creștere evidentă a temperaturii până la 17 grade, crește durata zilei, au loc uneori invazii de aer rece, producând adesea înghețuri și brume, adevărate pericole pentru agricultură.

Cantitatea de precipitații crește, înregistrându-se circa 60 mm lunar, creșterea accentuându-se de la o lună la alta.

Vara

Au loc creșteri accentuate de temperatură, determinate de aerul tropical continental din Est. Temperatura medie

ajunge la peste 25 grade. Maxima absolută în această zonă sudică a țării a fost înregistrată în august 1952: 41 grade Celsius. Cantitatea de precipitații în această perioadă este de 50 mm lunar, iar în august începe să scadă pe la 40 mm.

Toamna

Datorită schimbării și intensificării circulației atmosferice are loc reducerea duratei de strălucire a soarelui, deci scăderea temperaturii. În octombrie-noiembrie, precipitațiile cresc față de septembrie, ajungând la 45-50 mm. Vânturile ce afectează comuna Găujani sunt: „Crivățul”, ce bate dinspre Est și Nord-Est, „Austrul” dinspre Sud-Vest și „Băltărețul” dinspre Sud.

SOLURILE

Deși teritoriul comunei Găujani are o suprafață mică, solul nu este uniform, principalele tipuri de sol fiind: solul de luncă și cernoziomurile.

Pentru ridicarea fertilității solului sunt necesare îngrășăminte organice și minerale cu azot și fosfor. Solurile din această zonă sunt favorabile unei largi game de culturi agricole, pe primele locuri aflându-se porumbul și grâul, urmate de plantele furajere, floarea-soarelui și chiar cartoful timpuriu. Până prin 1970, pe solurile aluvionare din luncă se cultiva și orezul.

VEGETAȚIA

Vegetația naturală depinde de o serie de factori geografici locali. În funcție de configurația reliefului, soluri, climă, pe teritoriul comunei întâlnim o vegetație de silvostepă, pe terase și o vegetație acvatică în luncă. Vegetația de silvostepă

este uneori întâlnită și în luncă. Aceasta este formată din *stejarul brumăriu*, *ulm*, *mărul sălbatic*, *părul sălbatic*, dar și din elemente provenite din stepă ca: *măceșul*, *porumbarul*, *cornul*.

Vegetația de luncă este formată din specii rezistente la inundații cum ar fi: *salcia*, *plopul*, *frasinul*, *stejarul*, *salcâmul* sau *dudul*. Vegetația ierboasă este formată din: *iarba câmpului*, *trifoiul hibrid*, *spini*, *holera*, *scaiul dracului*, *păpădie*, *rogoz*, *pipirig*, *trestie*, *costrei*. Vegetația plutitoare este reprezentată de nufărul alb, iar vegetația submersă este prezentă prin brădiș (*numită popular „lintiță”*), ce se găsește în gârla Pasărea.

Plantele necultivabile ce predomină pe terenul din lunca Dunării, precum stuful, trestia, papura, au fost de mare ajutor pentru localnici întrucât erau folosite pentru acoperitul grajdurilor, ocolirea curților, dar și pentru confecționarea rogojinilor. Alte plante din baltă, precum *pluta* sau *izma broaștei*, erau folosite pentru vopsit lâna și bumbacul. Plante ca *mușețelul*, *izma*, *iarba mare*, *patlagina* erau folosite în prepararea ceaiului pentru diferite dureri, iar „*spânzul*” era folosit pentru vindecarea unor boli la porci și cai.

În lunca Dunării, în apropiere de albia minoră se găsește o pădure ce are rolul de a apăra digul și micșora eroziunea în timpul viiturilor. Datorită eroziunii produse de viiturile apelor Dunării, de-a lungul anilor suprafața acestei păduri a fost mult diminuată, ajungând în prezent la o lățime de maximum 60 m

În comuna Găujani se află un stejar falnic, secular, ce a fost declarat datoritei vârstei lui monument istoric. El se află în vecinătatea Primăriei, în fața casei ce a aparținut lui **Neagu Bețiu**.

Stejarul secular.

FAUNA

În zona comunei Găujani există o combinație de faună de luncă și faună de terasă. În fauna de terasă întâlnim animale superioare cum ar fi: iepurele de câmp, vulpea, mistrețul, lupul, acesta dispărând în ultima vreme. Aceste animale le întâlnim și în fauna de luncă, unde mai trăiesc și animale mai mici precum: cârțița, ariciul, dihorul, nevăstuica, popândăul ș.a.m.d. Păsările adaptate numai la câmp sunt puține și anume: prepelița, prigoria multicoloră, ciocârlia de câmp. Fauna de luncă este reprezentată prin păsări ca: rața sălbatică, gâsca sălbatică, stârcul cenușiu, lișița.

Printre speciile de pești ce populează Dunărea enumerăm: *crapul*, *babușca*, *plătica*, *știuca* și *somnul*, iar în gârla Pasărea trăiesc: *caracuda*, *carasul*, *linul*, *bibanul*.

Fauna de interes cinegetic căreia i se acordă un interes mai mare este reprezentată de iepure și mistreț, precum și de păsări ca: *fazanul*, *gâștele sălbatice*, *rațele sălbatice*.

Pentru locuitorii comunei cea mai mare importanță o reprezintă fauna piscicolă, iar pescuitul a fost dintotdeauna o îndeletnicire importantă a acestora. Ei prindeau pește din lacurile și bălțile din preajma satului cu tot felul de unelte, ca de exemplu: *plasa*, *târbocul*, *postrovoul*, *năvodul*, *vârșile*, *coșuri oarbe*, *setca*, *undița* etc.

În ultima perioadă, datorită legilor pe protecție a animalelor și peștilor, vânătoarea și pescuitul se fac organizat, respectându-se perioadele de prohibiție.

Distrugerea prin vânătoare necontrolată, prin asanarea mlaștinilor, pășunatul nerațional ori tăierea masivă a pădurilor au dus la dispariția multor specii de animale și păsări (*mistrețul*, *lupul* ș.a.m.d.)

CAPITOLUL III

POPULAȚIA - EVOLUȚIE ȘI CIFRE

La sfârșitul secolului al XV-lea, Țara Românească cuprindea în jur de 1.000 de sate și, considerând că în fiecare sat trăiesc 20 de familii, iar fiecărei familii îi revin 5 suflete, rezultă 20.000 de gospodării și circa 100.000 de locuitori

Începând cu secolul al XV-lea apar primele încercări de evidența populației și a bunurilor acesteia, iar catastifele, listele de dijme și tabelele episcopale erau formele de realizare a acesteia. Toate aceste forme de evidență constituiau baza pentru asigurarea unui sistem de recrutare a oamenilor necesari oastei țării, perceperii de biruri și dări de tot felul, menite să umple vistieriile domnești și sipetele boierilor.

Mihai Viteazul a dispus, înaintea luptei de la Călugăreni (1595), a efectuării unui „*recensământ*” exact al efectivelor sale militare ce s-a desfășurat pe un câmp în apropiere de Roșiorii de Vede - consfințit cu un nume semnificativ pentru satul Scrioaștea, unde „*s-a scris oastea*”.

În lucrarea „*Așezările omenești în Țara Românească - studii de istorie*”, scrisă de Ion Donat, se menționează că, în anul 1600, în Țara Românească erau 2.537 de sate, în 1778 erau 2.696, iar în 1831 existau 3.576 de sate. Cifrele acestea demonstrează o creștere a procesului demografic, ponderea fiind deținută de satele care luptă și se mențin, conservându-și denumirea.

Din aceeași lucrare am reținut că din 3.220 de sate și târguri atestate documentar până în anul 1625, un număr de 2.045 există și astăzi, iar 1.075 au dispărut.

Primele consemnări referitoare la numărul populației apar la începutul secolului al XIX-lea și sunt mai puțin exacte, întrucât ele se referă la numărul familiilor și al gospodăriilor. Începând cu această perioadă, numărul populației de la sate începe să crească. Datorită creșterii

populației peste limita vetrei satului, încep să apară „*satele roite*” printr-un fenomen popular spontan efectuat în vederea căutării de noi ogoare, pășuni, fânețe.

Așa se pare că a apărut **satul Bălării** (*Cetățuia*) în 1854. Procesul de roire se putea repeta în timp, satul matcă generând unul sau mai multe sate noi, care la rândul lor puteau deveni vetre de alimentare a unor noi roiri. De aici apar denumirile unor sate dublete: „*de sus*”, „*de jos*”, „*mic*”, „*mare*”, „*de câmp*”, „*de coastă*” etc.

În revista „*Analele Parlamentare ale Țării Românești*”, publicată în iulie 1831, apare un fel de catagrafie din care aflăm printre altele și numărul de familii din satele județului Vlașca care trebuiau să plătească impozit. În această revistă, satul Găujani este trecut cu 172 de familii, iar satele vecine Parapani (*Arsache*) cu 171, Pietroșani cu 201 și Bragadiru cu 237.

Așa cum se presupune că în această vreme o familie număra în medie 5 membri, satul Găujani număra deci aproape 900 de locuitori, destul de mulți pentru acea vreme.

În harta apărută în 1835 a Principatelor Române, realizată de ofițeri ruși, apar și datele statistice ale tuturor localităților.

După cum indică această hartă rusă, populația zonei Câmpiei Burnas era grupată în:

- așezări mari - cu peste 900 de locuitori,
- așezări mijlocii - cu 500-900 locuitori,
- așezări mici - sub 500 de locuitori.

Satul Găujani se încadrează la așezări mijlocii cu 780 locuitori, iar Pietrișu, cu 180 de locuitori, la așezări mici.

Etapa 1835-1912 cunoaște o creștere a numărului de locuitori determinată de sporul natural, dar și de cel

migratoriu. Această tendință de creștere a populației este evidențiată în recesămintele ce vor urma din anii 1859, 1899, 1912.

Primul recensământ efectuat pe teritoriul țării noastre în 1859 dovedește că satele din zona noastră aveau în medie 650 de locuitori. Pe temeiul acestei hărți rusești, istoricul C.C. Giurescu, în cartea „*Principatele Române la începutul secolului al XIX-lea*”, comentează pe lângă alte chestiuni și problema numărului de gospodării din satele județelor din sud. Astfel aflăm că, în anul 1835, satul Găujani figurează cu 156 de gospodării, Pietroșani cu 221, Parapani cu 183 ș.a.m.d.

La următoarea catagrafie, efectuată în 1838, satul Găujani figurează cu 198 de familii și pentru prima oară apare și cătunul Pietrișu cu 55 de familii.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea avem o primă estimare a populației după crearea comunelor în lucrarea „*Indicele comunelor orașenești și rurale din Muntenia*” apărută în 1861. În această lucrare se arată că satul Găujani a devenit comună, înglobând satul Pietrișu, iar comuna Arsache a înglobat satul Bălăria (*azi Cetățuia*).

În anii 1865-1866, într-un atlas al maiorului Papasoglu apar hărțile tuturor județelor Principatelor Unite, indicând pentru fiecare localitate numărul de familii. Comuna Găujani (*incluzând Pietrișu*) este trecută cu 211 familii, iar satele vecine astfel: Pietroșani cu 367, Parapani (*incluzând Bălării*) cu 361 ș.a.m.d.

Din lucrarea lui Dimitrie Frunzescu „*Dicționarul topografic și statistic al României*” din anul 1872 reținem și date referitoare la numărul de locuitori pentru localitățile județului Vlașca, unde comuna Găujani cu cătunul Pietrișu aveau împreună 1.485 de locuitori. Din cele prezentate mai sus se observă că populația satului nostru a crescut cu

fiecare an. Această creștere este dovedită și de numărul de nașteri din acești ani.

- 1866 - 37 născuți,
- 1878 - 56 născuți,
- 1880 - 90 născuți,
- 1888 - 112 născuți,
- 1904 - 129 născuți.

Și în continuare în fiecare an numărul născuților se menține peste 100. De asemenea crește și numărul de căsătorii, de la 10 pe an ajungându-se la peste 20 după anul 1900.

În spațiul rezervat comunei Găujani din lucrarea „*Marele dicționar geografic al României*” se spune că, în anul 1888, populația satului Găujani era de 370 de familii sau 1.875 de suflete, din care 331 erau contribuabili, iar bugetul a fost de 5.835 lei venituri și 4.187 lei cheltuieli. Cătunul Pietrișu avea o populație de 165 de familii.

Tot lucrarea sus-amintită ne spune că în cătunul Bălării, pendinte de comuna Arsache, în anul 1888 s-au oficiat 21 de botezuri, 4 căsătorii și 8 înmormântări.

În lucrarea „*Studiu istoric și economic asupra județului Vlașca*”, apărută în anul 1900, este indicată pentru comuna Găujani (*cu Pietrișu*), la acest început de secol XX, o populație de 2.500 de locuitori, iar pentru comunele vecine Arsache (*cu Bălării*) 2.414 de locuitori, Pietroșani 2.880 de locuitori, Bujoru (*fost Țânțăreni*) 1.400 de locuitori.

Etapă cuprinsă între anii 1912 și 1948 se desfășoară pe fondul unui relativ avânt economic, marcat de apariția germenilor industriei la orașe, dar și a unor condiții extrem de vitrege - cauzate de cele două războaie mondiale. Și în această etapă numărul populației crește, dar discontinuu, iar după al Doilea Război Mondial scăderea numărului

populației este evidentă. După anul 1900 încep să apară din ce în ce mai des date statistice privind populația satelor. Astfel, în 1912, comuna Găujani însuma 3.500 de locuitori.

Perioada 1835-1948 se caracterizează printr-o creștere a numărului populației în localitățile urbane și așezările umane din apropierea acestora.

În Câmpia Burnas, valorile maxime de creștere a numărului populației s-au înregistrat în orașele Giurgiu, Alexandria, Oltenița, dar și în unele sate precum Băneasa, Vedea, Ghimpați și Toporu. În Găujani, alături de alte sate precum Oinacu, Gostinu, Gogoșari, se înregistrează cu o creștere minimă.

La recensământul din 6 aprilie 1941 - efectuat înainte de intrarea României în război -, Găujani înregistrează 2.967 de locuitori, însă fără satul Pietrișu, care atunci era comună separată numită Știrbei Vodă.

În intervalul 1948-1966, numărul populației crește continuu cu un ritm mediu de 8%-12%, iar Găujani și alte sate figurează cu ritm de creștere minim pentru ca spre sfârșitul perioadei chiar să scadă.

Începând cu anii 1958-1960, populația comunei începe să scadă cu fiecare an trecut. Iată cum se prezintă situația numărului de locuitori după anul 1956:

1956 - 5.328 locuitori,
1977 - 4.300 locuitori,
1992 - 3.209 locuitori,
2000 - 3.010 locuitori,
2010 - 2.538 locuitori.

Scăderea numărului de locuitori se datorează diferenței absolute dintre născuți și decedați, dar și plecării multor

locuitori, în special tinerii, spre orașele apropiate, în căutarea unor locuri de muncă mai bine plătiți, dat fiind nivelul de trai din ce în ce mai scăzut. Toate acestea sunt consecințele cooperativizării agriculturii și industrializării forțate și falimentare ale regimului comunist.

Între anii 1968-1977, sporul natural al populației a avut valori negative, valori ce se mențin și în prezent, în general datorită gradului mare al mortalității.

În perioada 1970-1980, populația tânără (0-18 ani) deținea un procent de circa 24%, populația între 20 și 59 ani un procent de 51% , iar cea de peste 60 ani 25%.

După anul 1980, procesul de scădere a numărului populației a continuat să se amplifice de la an la an. Astfel, după anul 2000, ponderea populației cu vârsta între 0-19 ani a ajuns să fie de circa 15%, iar în prezent chiar sub această valoare, categoria 20-59 ani a scăzut la circa 30%, în schimb a crescut numărul populației de peste 60 de ani, cu o pondere de peste 55%.

La mijlocul anilor '70, în comună existau 2.032 persoane active, adică circa 47% din totalul populației. Dintre acestea, aproximativ 75% lucrau în agricultură, 16% lucrau la oraș, făcând naveta, 4,5% lucrau în construcții, fie pe plan local, fie pe alte șantiere din țară, 4% în administrație, învățământ, cooperatie de consum și sănătate.

După anul 1970 a început să scadă numărul celor care lucrau în agricultură, la CAP, întrucât prin construirea unor mari întreprinderi în orașele apropiate s-au creat multe locuri de muncă, ceea ce a dus la plecarea multor locuitori din comună.

În anul 2009, populația comunei era de 2.560 de locuitori, dintre care:

- populație activă - 1.188,
- populație 0-18 ani- 524,
- pensionari - 765,
- populație inactivă - 83.

În cadrul populației active de 1.188 de persoane, cei mai mulți sunt:

- agricultori - 1.026,
- mecanici agricoli - 79,
- agenți pază - 24,
- întreprinzători particulari - 24,
- cadre didactice - 9,
- șoferi - 24,
- mecanici - 15,
- specialiști agricoli - 11.

După religie, structura populației arăta astfel:

- ortodocși - 2.445,
- adventiști de ziua a șaptea - 90,
- creștini după evanghelie - 25

În prezent (2010), populația comunei este de 2.538 de locuitori, dintre care: Găujani 1.329, Pietrișu 1.015, Cetățuia 194. Dintre cei 2.538 locuitori sunt: 992 femei, 846 bărbați, 397 fete și 303 băieți. În comună, la sfârșitul anului 2010 erau 1.536 de pensionari.

Etnia romă din comuna Găujani numără 489 de persoane, nedeclarate oficial, cei mai mulți locuiesc în satul Pietrișu. Multe familii de romi se confruntă cu sărăcia, locuind în case modeste, construite din chirpici, produse de ei. În ultimii ani, mai mulți romi au plecat, din cauza lipsei locurilor de muncă, în alte țări europene, de unde s-au întors cu ceva bani și și-au construit case noi.

Principala lor sursă de venit o constituie: ajutorul social, alocația pentru copii, precum și banii obținuți prin vânzarea cărămizilor făcute de ei în timpul verii.

CAPITOLUL IV

VIAȚA ECONOMICĂ ȘI TRAIUL
LOCUIITORILOR ÎN DECURSUL ANILOR

Începând încă din vremea domnitorului Mircea cel Bătrân (1386-1418), locuitorii satelor erau împărțiți astfel: țăranii liberi - care erau obligați să muncească pentru boier, pe moșia căruia se aflau, nefiind legați de glie, apoi erau țăranii șerbi, legați de glie și depinzând de boierii pe ale căror moșii munceau, și ultima clasă socială era a robilor țigani, care erau supuși la muncile foarte grele și erau în proprietatea boierilor, care dispuneau de ei prin vânzare, cumpărare, donație, moștenire.

În această perioadă și mult timp după aceasta, tranzacțiile se făceau în natură (*vin, produse agricole, animale*). Singura monedă era ducatul de argint, folosită în special de domnitor.

Principală ocupație a locuitorilor era cultivarea pământului cu grâu, mei, orz, precum și creșterea animalelor. Grâul constituia o marfă și chiar un mijloc de a calcula valoarea unei tranzacții.

Măsurarea grânelor se făcea cu o unitate de capacitate numită „găleată”, iar cel care se ocupa cu strângerea dijmei de grâu se numea „găletar”.

La vânzarea vinului se plătea o taxă ce se numea „părpărul”. Unitățile de măsură a vinului erau „butea” și „vadra”, iar vinul constituia un etalon de valoare.

Satele se vindeau pe găleți de grâu, iar viile se cumpărau pe vedre de vin. Suprafețele de vie și livezi de pomi erau trecute separat în actele de proprietate.

Birul era principalul impozit perceput de domnie. Acesta se aplica asupra satului, iar conducătorii acestuia îl repartizau pe gospodării.

Alte taxe erau: dijma de produse, dijma oilor, a porcilor, a găleților de grâne, a vinului, a mierii, a coșului de fructe, a peștelui, a laptelui, a fânului etc. Pe lângă aceste dijme mai erau amenzile numite „gloabe”, precum și răscumpărările

Bordeiul, locuința țăranului până pe la jumătatea
secolului al XIX-lea.

Așa arăta o cameră de dormit în trecut.

Câteva din obiectele necesare vieții țăranului.

de suflet numite „*dușegubinele*” în cazul crimelor.

Locuitorii satelor mai erau obligați să efectueze diferite prestații datorate domniei precum: paza convoaielor, cositul fânului, tăiatul lemnului, paza la granițe, prinderea vânatului ș.a.m.d.

Începând din secolul al XVII-lea, prin depozedarea de pământ a țăranilor liberi, satul Găujani devine un sat de clăcași. Moșierii sau mănăstirile care dețineau moșii prin aceste locuri dădeau pământul unui arendaș, iar acesta, la rândul lui, pe baza de învoială cu țăranii, repartiza pământurile pe suprafețe mici acestora. Țăranii munceau pământul în „*dijmă*” (*plată obligatorie în natură reprezentând a zecea parte din recoltă pe care țăranii o dădea boierilor*).

Într-un document citat în cartea „*Documentele referitoare la istoria județului Teleorman (1441-1700)*” apar unele lucruri interesante despre aceste dijme ce erau percepute în Țara Românească încă din secolul al XVII-lea.

Astfel, în 13 iunie 1636, Hrisovul lui Matei Basarab voievod, domnul Țării Românești, consemnează: „*Se întărește mănăstirii Sf. Troiță dijma din satul Parapani de la cel ce va cosi fânul pe ocina ei fie turc, călăraș²⁶, sârb sau țăran, să le ia dijmă a zecea parte, o claie din zece, din grâu, orz, ovăz, mei, fân și din tot venitul cum a fost legea și obiceiul țării mai dinainte vreme; cine va opri dijma va avea mare certare de la domnie și această carte să fie asupra tuturor cărților*”.

Am considerat că este important de reținut că în vremea domnitorului Șerban Cantacuzino (1678-1688) s-a introdus în Țara Românească cultura porumbului, iar Barbu Știrbei a introdus, în 1902, în vechiul Regat cultura bumbacului și a orezului.

26 - Oștean în slujba domniei, care îndeplinea anumite servicii auxiliare cum erau strânsul birurilor, paza hotarelor etc.

Casă veche, cu prispa și pereții din lemn.

Cazanul de țuică, amenajat în curtea țăranului.

Primul domn fanariot, Constantin Mavrocordat, emite un hrisov cu reforme importante. Astfel, în 1741, în reforma fiscală se prevedea desființarea impozitului pe vite cornute mari (*văcăritul*), desființarea „*cuniței*” (*impozit pe cai*), fixarea plății birului în 4 sferturi. Tot acum se legiferează scutirea de la plata impozitelor a țăranilor numiți „*scutelnici*” ce se „*închinău*” boierilor cu slujbă și presta un număr sporit de zile muncă la aceștia.

În 1746, Constantin Mavrocordat dă hrisovul de eliberare din șerbie, adică țăranii puteau ieși din dependența de moșieri, răscumpărându-se cu suma de 10 taleri de cap. Acest hrisov mai hotăra „*ca atunci când se va vinde moșie - oamenii să nu se vânză*”, așa cum se proceda până la această dată.

Aceste reforme au avut un efect modernizator cu consecințe pozitive pentru perioada următoare.

În perioada guvernării rusești de după 1828, prin Regulamentul Organic s-au efectuat o serie de reforme importante.

A urmat reforma agrară din 1864 în timpul lui Alexandru Ioan Cuza, când peste 400.000 de familii de țărani din întreaga țară au fost împrăprietărite, iar peste 60.000 de săteni, care nu au făcut clacă, au primit locuri de casă și grădină.

Țăranii din Găujani au primit în urma acestei reforme 450 ha, împărțite la 168 de familii în funcție de numărul de animale și de brațe de muncă pe care le dețineau, pământuri ce au fost recuperate prin secularizarea averilor mănăstirești.

În cătunul Pietrișu au primit pământ 91 de familii, în suprafață de 384 ha, iar cătunul Bălării a primit 170 ha pentru 40 de familii. Astfel, cei care aveau 4 boi și o vacă primeau 11 pogoane, ei fiind numiți „*fruntași*”, cei care

dețineau 2 boi și o vacă primeau 7 pogoane și 19 prăjini și erau numiți „*mijlocași*”, iar cei care n-aveau decât o vacă și munceau cu palmele, neavând animale de muncă, primeau 4 pogoane și 15 prăjini și se numeau „*pălmași*”. Această lege a avut și multe neajunsuri întrucât țăranii, devenind contribuabili la bugetul de stat, nu mai puteau negocia dările așa cum procedau cu boierii, ei fiind obligați să plătească dările prea mari, precum și despăgubirea de asemenea mare.

În anul 1868 se hotărăște ca din moșiile statului să se împroprietărească și „*însurățeii*”, precum și cei care nu au avut drept la reforma agrară din 1864. Conform dispoziției Prefecturii Vlașca din acel timp, satului Găujani i-a revenit suprafața de 50 ha pentru împroprietărirea celor amintiți mai sus.

Prin închirierea pământurilor de la marii moșieri, arendașii încercau să obțină profituri cât mai mari într-o perioadă cât mai scurtă. Acest lucru ducea la aplicarea de către arendași a unor întocmeli deosebit de aspre pentru țărani.

Practica de a-și arenda proprietățile era folosită nu numai de persoane particulare (*moșieri*), ci și de așezămintele de binefacere (*la Găujani au fost Așezămintele Brâncovenești*) sau chiar de stat.

O parte din moșii se subînchiriau țăranilor cu prețuri mult mai mari decât le închiriaseră arendașii, iar altă parte era exploatată sângeros, folosind munca țăranilor nevoiași, înrobiți prin polițe penale și dobânzi mari la dobânzi.

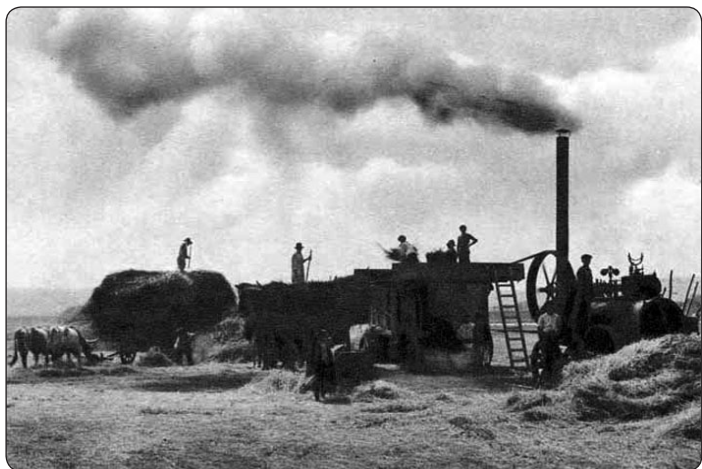
Prin reforma agrară din 1864 au fost desființate o serie de servituți feudale (*claca, dijmele, podvezile în schimbul unei răscumpărări plătite de țărani*), clăcașii au devenit proprietari pe pământ, alți săteni au cumpărat din moșiile statului loturi mici de pământ. Reforma însă nu a

Cuptorul de pâine, nelipsit din gospodăria țaranului.

Familie de țărani și carul cu boi.

Treieratul cu batoza și vaporul - 1930.

La treierat, bucuria copiilor - 1938.

desființat marea proprietate funciară și nici moșierimea ca clasă socială.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, moșia satului Găujani era în proprietatea statului în devălmășie cu Biserica Doamna Bălașa (*devenită apoi „Așezămintele Brâncovenești”*) din București, fiind în suprafață de 2.100 ha, din care 150 ha pădure, depinzând de Ocolul silvic Giurgiu, și 59 ha viță-de-vie. Arenda anuală datorată de localnici era de 55.000 de lei.

La Pietrișu, suprafața moșiei aparținând proprietarului Alexandrescu avea o suprafață de 2.217 ha, din care 95 ha pădure de salcie, 140 ha bălți și gârle și 1.588 ha bune pentru cultură.

Moșia Cetățuia, situată pe proprietatea Parapani, fostă a Mănăstirii Radu Vodă la începutul secolului al XIX-lea, apoi aparținând proprietarei O. Em. Lahovary, avea o suprafață de 1.520 ha.

Unul dintre primii arendași la Găujani a fost **Kir Andrei Genovici**, de origine fanariotă, și despre care se spune că a contribuit financiar la ridicarea bisericii actuale din Găujani, construită în anul 1856, fapt pentru care va rămâne mult timp în amintirea localnicilor.

Unul dintre arendașii despre care se mai păstrează documente este **Niță Rădulescu** din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. În vremea acestuia se spune că produsele obținute erau astfel dijmuite: o parte lua arendașul și 4 părți lua țăranul, dar la învoială țăranul era obligat să-i dea arendașului organele de la porc (*inima, ficatul, rinichii*).

Spolierea țăranimii continua să crească. Între anii 1880-1900, arenda în bani a crescut cu 150%, iar dijma ajunsese la 50% arendașului și 50% țăranului. Învoielile agricole oneroase, creșterea continuă a dijmei și cametei, nedreptățile

și jafurile administrației, impozitele împovărătoare - pe fondul lipsei de pământ - au sporit starea de agitație a țăranimii, culminând cu răscoala din 1907.

Arendașului **Niță Rădulescu** i-a urmat arendașul **Fulga**, despre care se spune că din 5 părți de produse el lua 3 părți și lăsa țăranului numai 2 părți. La întocmirea învoielii pentru pășunatul animalelor, țăranul trebuia să îi dea arendașului Fulga 4 pui de găină, 10 ouă și un kg de brânză de oaie. Se mai spune despre arendașul Fulga că nu prea se ocupa de munca câmpului, lăsând totul cam în voia sortii și așa a rămas dator în bănci, fiind nevoit să plece și să lase locul altui arendaș pe nume **Nicu Cazacu**. Acesta avea conacul pe actualul teren dintre Căminul Cultural și Magazinul Romarta.

În timpul lui **Nicu Cazacu**, situația localnicilor se înrăutățește din an în an, dările crescând mereu. Și despre acesta se spune că pentru a trece în baltă țăranul trebuia să îi muncească acestuia un pogon de pământ, iar această învoială se numea „*pristos*”. Pe lângă această învoială, țăranul era obligat să mai plătească și: 4 zile cu carul; 4 zile cu palmele; 9 kilograme povară; 6 franci vită mare; 5 pui de găină; 10 ouă.

La împărțirea venitului, arendașul Cazacu lua 4 părți, iar țăranului îi dădea o parte. Se muncea și la tarla în vremea acestui arendaș, iar învoiala era: la 5 ha muncite, 2,5 ha erau pentru arendaș și 2,5 ha pentru țăran. Pământul țăranului nu putea fi lucrat în bune condiții pentru că, în majoritatea cazurilor, acesta era chemat să muncească la boier.

Încă din vremuri străvechi până în cea de-a doua jumătate a secolului al XIX-lea, locuința țăranului de pe aceste meleaguri era bordeiul. Din anexele hărții realizate de colonelul **M. Specht** din anii 1790-1791 aflăm că

locuințele oamenilor din județele sudice erau bordeiele, făcute din pământ.

Bordeiul era o groapă în pământ ai cărei pereți erau consolidați cu bârne din lemn, iar acoperișul era din stuf sau din pământ aplicat peste bârne.

Bordeiul era format din *gârlici*, pe unde se cobora în bordei, o tindă și o odaie de dormit suficient de încăpătoare să poată adăposti pe toți membrii familiei: bătrâni, tineri și copii. Și animalele mari din gospodărie (*boi, bivoli*) erau adăpostite tot în bordei, altul decât cel locuit de oameni.

Se spune că fiecare familie avea bordeiul așezat la întâmplare, unde voia fiecare, fără a-l împiedica cineva. Drumuri între bordeie nu existau. Singurele căi de acces între vecini erau potecile croite la întâmplare, precum și drumurile de căruțe șerpuite printre gospodăriile vecinilor. Bordeiele n-aveau nici o împrejmuire, iar unele erau ocolite cu șanțuri.

După anul 1831 se trece la „sistematizarea satelor”, cum se spunea atunci „așezarea lor în linie” (*probabil de aici vine termenul de „linie” utilizat și astăzi în sensul de uliță*).

După așezarea în linie a satului, dar și datorită epidemiei de holeră și inundațiilor dese, oamenii și-au părăsit bordeiele și s-au mutat pe deal, construindu-și case. Înlocuirea bordeielor s-a făcut relativ repede, așa se face că până prin anul 1880 bordeiele au dispărut.

La începutul secolului al XX-lea, casele erau construite din lemn, paiantă ori tulă învelite cu stuf, iar mai târziu cu țiglă sau tablă. Lemnăria acestor case, tocuri, cercevele, căpriori, se încheia cu ajutorul cuielor din lemn (*de cuiiele din fier nu se pomenea în acea vreme*).

Casa era alcătuită din 3 camere, cu un pridvor unde se dormea vara. Pridvorul sau „*prispa*”, cum i se mai spune, era făcut din stâlpi de lemn, frumos ornamentați.

Țăran muncind cu boii în cadrul GAC-ului.

În prima cameră, „*tinda*”, se afla „*vatra*”, unde se pregătea mâncarea în ceaun de tuci sau oale de pământ. A doua cameră era pentru dormit, aici trăiau toți membrii familiei - uneori iarna în această cameră erau găzduiți și vițelul, mielul sau purceii nou-născuți, iar cloștile își aveau cuibul sub pat. Ferestrele nu se deschideau, pentru a nu intra frigul, pe sobă se uscau obielele și încălțăminte.

Mobilierul consta în 1-2 paturi, o măsuță și câteva scaune. În a treia cameră, numită „*odaie*” sau „*camera de curat*”, se afla printre alte lucruri și lada în care erau ținute hainele de sărbătoare, pânda de bumbac, iar la fundul ei țăranul își ținea banii și actele. Tot aici, în această odaie, se păstra și lada de zestre a fetei de măritat. Această cameră era deschisă la momente deosebite: nuntă, botez, înmormântare sau când venea preotul de Crăciun, Bobotează și Paști. Iluminatul se făcea cu lumânări de ceară sau seu de oaie. Curentul electric era aproape necunoscut la sate.

La început, paturile erau făcute din pământ, peste care se punea o rogojină, apoi o „*velință*” țesută din lână sau bumbac. Mai târziu încep să apară paturile din lemn cu saltea umplută cu paie, ca și pernele de altfel.

În camera de dormit era amplasată nelipsita sobă de încălzit, gura acesteia dădea în tindă și pe aici se aprindea focul, arzându-se de obicei paie de cereale, dar și cocenii de porumb, după ce mai întâi erau trecuți prin ieslea animalelor ca hrană. Pereții interiori erau acoperiți cu maramă, ștergare, macate, toate țesute în casă, cu frumoase alesături.

La exterior, pereții casei erau adesea căptușiți cu scândură de brad, în care erau dăltuite motive populare: rozete, siluete de animale, flori etc. Lângă casă, țăranul își mai construiește câteva acareturi pentru nevoile gospodărești

ca, de exemplu, una-două odăi pentru păstrarea obiectelor de uz gospodăresc și a alimentelor. Adesea, sub aceste odăi era construită o pivniță, în care se păstrau vinul și alte produse și alimente. Unii țărani mai înstăriți și-au amenajat în gospodărie și un cazan pentru fabricarea țiucii din fructe sau prăștină²⁷. În timpul comunismului, aceste cazane au fost confiscate, iar fabricarea țiucii în gospodării particulare a fost interzisă.

Un alt loc îl ocupă adăposturile pentru animale, grajdul pentru boi, vaci, cai - construcție ce are în prelungirea sa un șopron sub care se adăpostesc vitele pe timp de vară, iar pe timpul iernii sunt puse la adăpost căruța, plugul și alte unelte agricole. Alte câteva mici construcții ce întregesc gospodăria țărănească situate mai departe de casă sunt câteva adăposturi: saivan pentru oi și capre, o cocină pentru porci, apoi cotețul păsărilor, cotețul câinelui, latrina sau closetul.

În curtea sa, țăranul găsește loc suficient și pentru o mică grădină în care să cultive legume și zarzavat, câțiva pomi fructiferi, precum și o grădiniță cu flori de tot felul.

* * *

Iată cât de frumos prezintă Marin Sorescu un moment din viața țăranului din această perioadă:

„Ieșirea în lume este la poartă, duminica,

Aici curg veștile ca pe câmpul de luptă,

Afli ce-a făcut lupul și ce-a visat

Țața Anica...

Muierile își aduc scăunelel, ori ne trimit

Pe noi după el,

Unele și-au pus oamenii de le-au făcut pat la poartă,

27 - Masa ce rămâne după storsul strugurilor, boștină.

*E un fel de bancă, dar nu știu de ce i se spune pat,
Cele mai în vârstă stau chiar jos - se așază: hopa!
Dă-te, fă, mai încolo, o, că bine mai e și pe pământ,
Că parcă în groapă nu stai tot pe jos ?...
Bărbații șed lângă uluci, fumează, dau să se cațere pe pod
Dar e vărut, ochii tuturor sunt pe drum:
Cine mai trece la deal, la vale ?...
Cei de pe linie sunt primeniți cu cămăși cu ciucuri
Chiar dacă merg cu boii la potcovit,
și au buzunarele pline cu caiele,
Nu le atârână brâul, Dau bună ziua de departe
și au timp să schimbe și două, trei vorbe... ”*

(„LUMEA ALBĂ” - VOL. „LA LILIECI”)

* * *

Încă din anul 1917, Regele Ferdinand, în plin război, proclamă *„după ce războiul va fi fost câștigat, se vor împărți pământurile marilor moșii”*, după care este luată hotărârea de a se înfăptui **reforma agrară în iulie 1917**.

În vara anului 1921 se adoptă reforma agrară prin care marile proprietăți se vând țăranilor fără pământ sau cu pământ puțin. Au primit pământ:

- mobilizații în războiul din 1916-1919,
- văduvele de război pentru copii,
- țăranii fără pământ,
- țăranii cu pământ sub 5 ha,
- orfanii de război,
- preoții, învățătorii, funcționarii publici din sate.

Împroprietărirea s-a făcut prin răscumpărare, prețul fiind stabilit pentru fiecare moșie în parte în funcție de calitate și categorie de pământ. În perioada interbelică, un rol important în viața țăranilor l-au avut băncile populare,

obștile de arendare, cooperativele de credit existente în sat sau în comunele vecine Arsache și Pietroșani.

Tot în această perioadă, o parte din pământul din baltă ce aparținea statului a fost concesionat societății „*Danubiana*”, mai precis Fabricii de zahăr Giurgiu (*ce făcea parte din această societate*), pentru cultivarea sfeclei de zahăr, care așa cum am mai amintit a construit în 1931 digul mic pentru a opri inundația acestui teren. Pământul era încă muncit cu unelte rudimentare, plug de lemn tras de boi, semănatul se făcea manual, treieratul se făcea cu animalele.

Dacă până în 1945 dintre plantele cultivate predomină porumbul, după acest an ponderea grâului a început să crească. Pe lângă grâu a început să se cultive pe suprafețe mai mari și alte cereale ca orz, ovăz, secară. În afară de cereale și porumb, până prin anii '60 se cultivau mult și plantele tehnice ca sfecla de zahăr, bumbacul, cânepa, floarea-soarelui.

În baltă se cultiva orezul, care dădea rezultate bune, iar pe pământurile *Așezămintelor Brâncovenești* până în anul 1945 se cultiva inul. Până în 1955 și mai înainte, grădinile de zarzavat erau mult mai răspândite datorită influenței grădinarilor bulgari, care veneau și arendau terenuri pe care cultivau zarzavaturi.

Ca zarzavaturi ce se cultivau în gospodăriile din Găujani sunt: *roșia, ardeiul, morcovul, țelina, varza, vânăta, conopida etc.* Cultivarea pomilor fructiferi a cunoscut o dezvoltare însemnată în jurul anilor '50, când s-au cultivat mulți caiși și pruni. Dar condițiile climaterice neprielnice pentru acești pomi au dus la dispariția acestora în timp.

O preocupare de bază a sătenilor a fost, în special până în 1955, creșterea animalelor. Dintre acestea, boii și vacile ocupau un loc de frunte. Ca rasă, vacile din comună

Moara din Găujani - astăzi.

proveneau din rasa moldovenească, rezistente la climatul acestei zone, dar nu dădeau cantități mari de lapte. În următorii ani s-a încercat înlocuirea acestei rase cu rasa Zimental și altele, cu producții mai mari de lapte.

Caii, care începuseră să înlocuiască din ce în ce mai mult boii, erau din rasa ialomițeană și transilvăneană. În perioada interbelică, dar și după aceea, bivoliile erau animalele care dețineau o mare pondere în gospodăriile sătenilor, iar după 1950, numărul acestora a început să scadă, iar în prezent au dispărut din zona noastră. Un important rol în alimentația oamenilor îl avea și îl are în continuare carnea. Din acest motiv locuitorii satului cresc pe lângă casă păsări pentru carnea lor cum ar fi: găini, rațe, găște, bibilici, curci. Pentru același scop se cresc și porcii, care în trecut erau din rasa Băltărească. Această rasă nu era bună și astfel, după 1945, rasa veche, băltărească, a fost înlocuită cu rasele „*Mangalița*” și „*York*”, iar după 1955-1956 a fost aclimatizată o nouă rasă numită „*Bazna*”. Cu timpul și această rasă nu a putut fi păstrată, în locul ei apărând o rasă hibridă sau cum se spune în sat o corcitură.

În urma reformei agrare din 1945, țăranii care nu aveau pământ, invalizii de război, văduvele de război au primit pământ, dar nu în suprafețe mari, adică între 1 și 4 pogoane. Această reformă a dus la ineficientizarea proprietății private prin fărâmițarea în parcele mici și lipsa creditelor. De aceea începuse să se pună problema colectivizării care prin desființarea proprietății private să facă ca bunurile să aparțină tuturor.

Și după această dată pământul a continuat să se lucreze tot rudimentar, făcându-se mici progrese. Încă existau plugul de lemn, grapa de nuiel, prășitoarea și rărița de lemn. După câțiva ani au început să apară plugul de fier cu roțile și alte unelte din fier.

Seceratul se făcea manual. Tulpinile de cereale erau strânse în „*snopi*”, iar din mai mulți snopi la un loc se forma o „*clai*”. Acestea erau cărate la arie cu carul cu boi, căruța cu cai pentru treierat. Acest lucru era făcut după o programare la proprietarul batozei și care era plătit de țăran în așa-numitul „*uium*” sau cum se spune pe la noi „*oiem*”.

Treieratul se făcea cu „*batoza*”, care funcționa cu ajutorul unui „*vapor*” cu abur, ce era produs prin arderea paielor. A ramas în amintirea multor localnici și în special a copiilor de atunci strigătul mecanicului de vapor „*Paie la vapor!*”, iar paiele erau duse cu ajutorul „*târâtoarei*” trase de boi sau cai.

Pe toată perioada treieratului, ulițele satului erau pline de paie căzute din care în timpul transportului. Dintre foștii proprietari de batoză, tractor, vapor pentru treierat îi amintesc pe **Ilie Pestița** (*Ușică*), **Marin Beianu** (*Zlătaru*), **Tudor Enache** (*Păpușă*), **Lincă Costea** etc. Acestora le-au fost confiscate aceste utilaje la începutul colectivizării, de către regimul comunist de atunci.

După reforma agrară din anul 1945, au fost luate de către stat pământurile de la Așezămintele Brâncovenști și în anii următori, mai precis în 1948, se înființează în România Gospodăriile Agricole de Stat (*GAS-urile*).

Încă de la început, GAS Găujani a aparținut până în anul 1970 de GAS Pietroșani, fiind o secție a acestuia. În 1952, GAS Găujani avea o suprafață de 1.250 ha. Conducerea GAS-ului era formată din: șef de secție, contabil, normator, maistru cultură și șef de echipă.

Primul șef de secție al GAS Găujani a fost **Tănase Gheorghe**, după care, la puțină vreme, mai precis începând cu anul 1949, a fost numit agronomul **Ion Ischimji**, care va conduce această secție până la pensionare, după 1970. Dintre șefii de fermă din cadrul secției GAS Găujani

îi menționăm pe: *Gheorghe Ciobanu, Florea Ciobanu, Cicerone Lampă, Radu Durian, Nicolaie Goană, Ion Țogoe, Tudor Șerban, Octavian Buga, Stelea Daia, Iulian Berceanu, Ion Pena, Ion Neguț* -atelier mecanic.

Dintre contabilii de fermă îi menționăm pe: *Lucian Frâncu și Stoian Dragomir*. Începând cu anul 1966, GAS-urile își schimbă denumirea în Întreprindere Agricolă de Stat (*IAS*), dar localnicii au continuat să-i spună tot timpul „fermă”.

Din anul 1970, IAS-urile mai mici se unesc, formând IAS-ul gigant. IAS Găujani și Vedea trec la IAS Giurgiu, iar după câțiva ani se desprind din nou și formează IAS Vedea, lucru ce va dura până după 1990.

După anul 1945, când războiul se terminase și lucrurile s-au mai liniștit, situația economică a satului a început să se îmbunătățească puțin câte puțin. Acest lucru se reflecta în viața și nivelul de trai al oamenilor.

Acum au început să se contruiască case noi, altele să se renoveze. Peste 80% din casele existente în prezent la Găujani au fost construite în jurul anului 1950. Tot atunci șoseaua ce leagă orașele Giurgiu și Zimnicea a fost pietruită, pentru ca în 1968 să fie asfaltată. În anul 1960, satele comunei au fost electrificate.

În 1949, când dintr-o populație a țării de peste 16 milioane, 12 milioane locuiau la sate, **Gh. Gheorghiu Dej** a anunțat declanșarea „*transformării socialiste a agriculturii*” pe principii socialiste de inspirație sovietică. Colectivizarea a avut trei etape:

- neutralizarea țărănimii,
- lichidarea moșierimii,
- etatizarea întregului teritoriu „*indiferent de destinația terenurilor*”.

Despre formarea primelor întovărășiri, precum și a Gospodăriilor Agricole Colective am să mă refer în rândurile următoare, deoarece cu bunele și mai cu seamă cu relele lor acestea trebuie cunoscute, făcând parte din viața locuitorilor acestui sat. În Găujani au luat ființă trei întovărășiri agricole în anul 1955-1956, repartizate pe zone și anume:

„8 Martie”

- Marin Ghincea - președinte,
- Marin Tănase - secretar.

„Drumul belșugului”

- Florea Olteanu - președinte,
- Ion Mierlea - secretar.

„Viață nouă”

- Florea Soare - președinte,
- Marin Bărașcu - secretar.

În această perioadă, terenul arabil al comunei era de 3.300 ha. Dintre acestea: 1.115 ha cultivate cu grâu, 252 ha cu sfeclă de zahăr, 370 ha cu bumbac, 90 ha cu zarzavat, 39 ha cu pomi fructiferi, diferența era cultivată cu alte plante ca: porumb, floarea-soarelui, orz, ovăz etc.

Suprafața izlazului este de 346 ha furaj și 451 ha pășune. Aceste trei întovărășiri agricole și-au desfășurat activitatea până în anul 1960, când s-a încheiat colectivizarea și în Găujani. Atunci a luat ființă „Gospodăria Agricolă Colectivă” Găujani denumită „Unirea”. Unii localnici s-au înscris la GAC de bunăvoie, dar cei mai mulți au fost forțați să o facă. La Găujani, GAC-ul a cuprins la început 660 familii cu o suprafață de 2.509 ha teren arabil, 327

de boi, 430 de cai, 660 de pluguri, 330 de prășitori, 220 de căruțe și 180 de care. Toate pământurile oamenilor, animalele de tracțiune și atelajele acestora, cât și mașinile agricole, batozele, tractoarele, cazanele de țiucă aparținând așa-zișilor „*chiaburi*” au fost confiscate în GAC.

La început, GAC Găujani a avut următoarea conducere: **Vasile Caragea** - *președinte*, **Petrache Murgă** - *vicepreședinte*, **Florican Pârvu** - *contabil-șef*.

GAC-ul cuprindea: 8 brigăzi de câmp, o brigadă legumicolă, o brigadă zootehnică, o echipă de meșteri. Primii opt șefi de brigadă, numiți atunci „*brigadieri*”, au fost: *Jane Frâncu, Constantin Murgă, Florea Iacob, Ion Bujoreanu, Gheorghe Pestrița, Gheorghe Ghincea, Marin Trâmbez, Constantin Ghincea.*

Fiecare brigadă avea în componență câte patru echipe formate din 50-60 de persoane, precum și un contabil, numit atunci „*socotitor*”.

La brigada zootehnică, brigadier era **Florea Soare**. La brigada legumicolă: **Gheorghe Frâncu**. Echipa de meseriași îl avea ca șef de echipă pe **Bunea Nicolae** și cuprindea aproximativ 40 de meseriași: dulgheri, fierari, zidari, rotari etc.

În anul 1964, datorită plecărilor de localnici la oraș, au loc restructurări și reorganizări, astfel în posturile de conducere sunt: *președinte* - ing. **Benone Clătici**, *inginer șef*- ing. **Iulia Tătaru**, *contabil-șef*- **Ion Soare**, iar brigadieri **Radu Trandafir, Florea Olteanu, Ion Bujoreanu, Florea Bărăscu, Florea Pietroșăneanu.**

Între anii 1966-1974, GAC-ul s-a transformat în CAP (*Cooperativa Agricolă de Producție*), care este condusă de: **Florea Pietroșăneanu** - *președinte*, **Iulia Tătaru** - *inginer*, **Boris Groapă** - *inginer*, **Romulus Mușat** - *inginer*, **Iuliana Panteș** - *inginer*, **Ion Soare** - *contabil-șef*.

După anul 1974, numărul localnicilor ce lucrau în CAP continuă să scadă, acum se face unificarea cu CAP Cetățuia, iar președinte devine **Vasile Căldăraru**, iar după acesta este numit tot un localnic din Cetățuia, **Florea Mina** (*Boboc*).

În satul **Pietrișu**, CAP-ul se înființează în aceeași perioadă ca și cele din satele vecine și îl are ca președinte până la unificarea cu CAP Găujani pe *Stan Tache*, după care urmează *Marin Ghinea*. Ca brigadieri îi numim pe *Petre Rădoi*, *Nicolaie Surugiu* și *Tudor Pietroșeneanu*, iar magazioner pe *Dumitru Rădoi*.

În satul **Cetățuia** ia ființă după 1945 în localul moșierului Guțe Neagu o „*gospodărie anexă*”, numită „*Popa Șapcă*”, ce aparținea Societății „Danubiana” ce cultiva sfeclă de zahăr în această zonă. Aceasta l-a avut ca administrator pe agronomul Wagner, originar din zona Brașovului. Mai târziu ia ființă și în Cetățuia întovărășirea „*Valea Dunării*” cu un număr de 17 membri.

În 1980 are loc unificarea și cu CAP Pietrișu, cu președinte **Lincă Frâncu**, după care urmează ing. **Cosma Măroiu**, care va conduce CAP-ul până la desființare, în anul 1989.

În ultimii 10-12 ani ai CAP-ului, situația sătenilor devine din ce în ce mai grea, îndeosebi datorită veniturilor insuficiente pentru o familie cu copii la școală, așa se face că familii tinere, tineri, părăsesc satul, plecând către oraș, la noi locuri de muncă în fabrici și uzine.

După anul 1990, atitudinea țăranului din Găujani, ca de altfel din toate satele din țară, a constat într-o oscilație între recursul la statul invocat ca un tată protector și strategia de evitare a acestuia. Statul este considerat a fi și prieten, și dușman. El trebuie să se implice activ în viața economică și socială a comunității sătenești, dar trebuie să-i

lase pe oameni să trăiască cum vor ei. După 50 de ani de comunism, doar aproximativ 45% din populația țării mai locuiește la sate. Legăturile cu satul există și mai persistă încă și pentru orășeni datorită părinților și rudelor care au rămas la țară.

Tranziția de la comunism la postcomunism a adus în centrul atenției problema pământului, lucru ce a generat în multe cazuri dispute și pasiuni. În urma reformelor agrare de dinaintea colectivizării, mulți țărani au primit pământ, dar nu și utilajele necesare exploatării acestuia. S-a creat și întreținut un adevărat „*mit al pământului*”, acesta reprezentând simbolul independenței și supraviețuirii gospodăriei țărănești. După anul 1990, guvernării, dar și opoziția au căutat să exploateze această problemă a pământului ca pe un adevărat capital politic.

În 1991 s-a adoptat Legea fondului funciar ce prevedea retrocedarea parcelelor de pământ în maximum 10 ha vechilor proprietari de înaintea colectivizării.

Privatizarea însemna desființarea CAP-urilor, dar nu pune nimic la loc, întrucât România avea o lege agrară, dar îi lipsea o lege agricolă. Prin desființarea CAP-urilor, țăranii erau forțați să trăiască din munca terenurilor ce le-au fost înapoiate, iar lipsa utilajelor agricole, a animalelor de muncă, precum și îmbătrânirea populației au dus la crearea unor asociații agricole alcătuite pe baza relațiilor de rudenie sau vecinătate.

Tranziția la Găujani este legată de desființarea CAP-ului, care reprezenta pentru majoritatea locuitorilor principala sursă de venit. Prin efectul legii, sătenii au primit pământ, însă nu și mijloacele necesare pentru a-l lucra. Un consătean ceva mai în etate îmi spunea: „*Pământul la noi, utilajele la ei. Ne-a dat pământ, ne-a pus la treabă pentru că înainte munceam, dar eram liberi, mă duceam*

când voiam, dar acum mă duc obligat". Prin desființarea CAP-ului dispar două dintre sursele de venit ale locuitorilor: una oficială - salariul - și alta neoficială - furtul.

O vecină, care a lucrat mulți ani la colectiv, spunea mâhnită: „*Acum nu mai avem salariu, n-avem nimic, furam de la colectiv, din grămadă. Acum îți dai singur socoteală. De dat trebuia să ne dea ceva*". Și continuă: „*De la colectiv nu veneai cu mâna goală, ci mai și furai, luam și eu ca toate celelalte... când veneam seara, îmi desfăceam cordonul și curgea porumb. Aveam tot ce pofteam*"

În comunism, omul nu avea responsabilitate, statul făcea totul. Odată cu desființarea CAP-urilor și împrăștierea au început grijile pentru săteni pentru că „*pământul trebuie lucrat, altfel te faci de rușine*", mai adaugă consăteanul meu.

Omul nu este obișnuit cu acest tip de responsabilitate, iar această autonomie individuală căpătată după revoluție îl înspăimântă și începe a reclama: „*Dă-mi și mie posibilitatea, ca țăran, să-mi cumpăr și eu o mașină agricolă, să muncesc pământul meu și să-ți dau și ție ca stat*".

Statul este cel ce ar trebui să-și asume responsabilitatea bunului mers al lucrurilor, întrucât iată ce zicea același consătean cu care am purtat o discuție interesantă: „*Înainte era mai bine, că nu era grija la mine, era la ei, tot mai trăiam... mai cu furtul... mai cu altele. Acum grija e la mine, nu ai beneficiu, nu ai bani*".

După aceasta, vecina, atentă la discuție, obosită și săturată de atâta muncă adaugă: „*Să vină cineva să ne ia pământul ăsta de pe suflet, să-l ducă, să-l muncească, să ne dea să mâncăm și să ne lase în pace*".

Câteva ani mai târziu, sătenii au început a da pământul în arendă la societățile agricole înființate pe raza comunei, primind în schimb cereale ori bani. Așa se face că în prezent foarte puțini cetățeni din comună își mai lucrează

întreaga suprafață de pământ, majoritatea oprindu-și doar suprafețe mici de teren intravilan prin apropierea satului.

În comuna Găujani a existat până la colectivizare și o fabrică de ulei ce i-a aparținut lui **Niculescu Nicolae** și care era așezată vizavi de moară.

Moara din comună este foarte veche, încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, iar printre morarii vechi se numără: *Ferdinand*, *Radu Gătitu*, *Carol* etc. Este funcționabilă și în zilele noastre datorită investiției substanțiale și interesului deosebit acordat de proprietarul actual, **Anghel Popazu**.

Acesta a făcut ca, în cei 20 de ani de când este proprietar, această moară să fie una din puținele din județ ce funcționează și încă la parametri foarte buni.

În privința comerțului particular este de remarcat faptul că primele prăvălii particulare apar la sfârșitul secolului al XIX-lea, când existau în Găujani 9 cârciumi și 3 cazane de țiucă, iar la Pietrișu erau 3 cârciumi, precum și prăvălii de unde populația satului se aproviziona cu cele necesare în gospodărie. La început au fost puține și aparțineau fie arendașilor, fie unor negustori de la oraș, dar în fiecare an aceste prăvălii se înmulțeau.

În perioada interbelică, comerțul realizat de negustorii de prăvălii cunoaște o mare dezvoltare. Plata pentru produsele cumpărate se făcea deseori, în lipsa banilor, și pe produse agricole, în special grâu și porumb.

Printre aceste magazine sătești, denumite atunci prăvălii, amintim aici următoarele: **Nicolae Rontea** - *marochinărie*, **Păun Murgă** - *măcelărie*, **Florea Drăghici** - *cârciumă*, **Ilie Pestița** - *prăvălie mixtă*, **Ștefan Niculescu** - *cârciumă*, **Velicu Ceapă** - *prăvălie mixtă*, **Ion Neguț** - *prăvălie mixtă*, **Gheorghe Costea** - *cârciumă*, **Lincă Costea** - *cârciumă*, **Oprea Beianu** - *cârciumă*, **Tudor Gherghe** - *prăvălie mixtă*, **Gheorghe Iorga** - *băuturi*, **Vasile Nistor** - *tinichigerie*,

Ion P. Soare - *papetărie, librărie*, **Dumitru Căldăraru** - *prăvălie mixtă*, **Ion Gherghe (Gâdea)** - *prăvălie mixtă*.

Pe lângă aceste prăvălii mai erau și mulți meseriași care aveau ateliere unde lucrau și tineri ca ucenici, astfel existau ateliere de croitorie, dulgherie, rotărie, fierărie etc.

Dintre aceste ateliere meșteșugărești care și-au desfășurat activitatea în Găujani enumeram câteva:

- **Croitori:** Neagu Bețiu, Tudor Gherghe, Mitu Pâslan, Marin Tătaru (*Frișca*), Florea Țaga, Ion Ghenu etc. În prezent, această meserie mai este practică de Aurel Anghel și Gheorghe Coș.
- **Cojocari:** Gheorghe Rădoi, Oprea Beianu, Ion Manta, Iordan Manta, Alexandru Manta, Radu Sfeatcu etc.
- **Rotari-dulgheri:** Călin Țaga, Petre Ghincea, Gheorghe Costea, Mitu Călinoiu, Ion Soare, Marin Velicu, Gheorghe Mărgean, Traian Mărgean, Marin Costea etc.
- **Dulgheri case:** Aurică Costea, Radu Călinoiu, Cristea Voicu, Florea Soare, Niculaie Bunea, Dumitru Anghel, Ion Leordeanu, Marin Lungu etc.
- **Fierari-potcovari:** Ion Candoi (Bucă), Nicolae Candoi, Dumitru Stoian, Radu Iordache, Nicolae Crăciun, Radu Alexandru, Nicolaie Pestrița, Tudor Costea, Ion Fereșteanu, Sebastian Cojocarui etc.
- **Cizmari:** Anghel Scutelnicu, Constantin Trâmbez etc.

După anul 1945, prăvăliile particulare încep să dispară, rămânând doar micile ateliere meșteșugărești, care și ele încet-încet își restrâng activitatea, fie prin dispariția

meșterilor, fie datorită micșorării numărului de locuitori, dar și dezvoltării producției industriale de produse și obiecte necesare într-o gospodărie. În locul comerțului particular, regimul politic de atunci înființează cooperativele de consum ce aparțin statului.

La Găujani se înființează cooperativa de consum al cărei prim președinte este Florea Iacob, iar ca gestionari la început au fost Florea Drăghici, Dinu Ceapă, Frâncu Gheorghe, apoi au urmat alții: Dumitru Mircea, Ion Puflea, Gheorghe Puflea, Tudor Gherghe etc.

În 1963, în Găujani se construiește un magazin universal mare, având în componență și un bufet. Acest gen de comerț prin unitățile de stat a continuat până prin anul 1991, iar în următorii ani a încercat să se mențină, dar concurența magazinelor particulare care au început să apară după acest an a făcut ca acestea să dispară.

Astfel, primul magazin particular cu profil comercial apărut în Găujani după 1989 a fost SC „SOMAR” SRL (*la început ca „asociație familială”*) în 1991, al cărui proprietar este chiar autorul acestor rânduri, iar prima societate cu profil agricol apărută după revoluție a fost S.A. „VICTORIA”, care a preluat pământurile de la mai mulți cetățeni, precum și unele construcții de la fostul CAP.

Președintele acestei societăți de la înființare și până în prezent este **Tătaru Nicolaie**. A urmat apoi la scurt timp apariția unei alte societăți cu profil agricol, SC „COSMARA” SRL, al cărei conducător este inginerul **Măroiu Cosma**, ultimul președinte al CAP-ului din Găujani.

Pe raza comunei Găujani sunt în prezent 30 de agenți economici, dintre care: 10 au profil agricol, 15 în comerț, două în servicii, o farmacie veterinară, două farmacii umane și o moară pentru cereale. În prezent, dezvoltarea

comunei se bazează în principal pe potențialul solului. Funcția agricolă a comunei este exprimată prin producția vegetală și producția animalieră, completată de activitatea de valorificare a produselor agricole.

Majoritatea proprietarilor de pământ au dat pământul în arendă unor societăți agricole particulare, deoarece au vârsta înaintată, dar și pentru faptul că nu dețin mașini și utilaje pentru a le lucra. Numai o mică parte dintre locuitori își mai lucrează pământul cu mijloace proprii, producția fiind foarte mică. Societățile agricole din comună, folosind tehnologii și utilaje moderne, deținând și suprafețe mult mai mari, obțin și producții mari.

Suprafața totală a comunei este de 8.102 ha din care: arabilă - 6.870 ha, pășune - 55 ha, vii - 68 ha, livezi - 24 ha, pădure - 248 ha, ape - 440 ha, drumuri - 120 ha, construcții - 269 ha, neproductiv - 5 ha.

La sfârșitul anului 2009, în comună existau: 360 - bovine, 1.560 - porcine, 1.890 - ovine, 200 - caprine, 295 - cabaline, 67.000 - păsări, 200 - albine (familii)

După anul 1960, viața locuitorilor din sat începe să capete parcă altă înfățișare și aceasta se observă în ridicarea nivelului de trai. Acum încep să apară pe lângă aparatele de radio și televizoarele, magnetofonele, aparatele de proiecție de filme, dar și primele autoturisme. *Este de remarcat faptul că primul autoturism din Găujani a fost deținut de Pietroșăneanu Florea, care l-a dobândit prin câștigarea acestuia la loto în anul 1962.*

În comună sunt în prezent peste 130 persoane care dețin autoturisme. Comuna beneficiază de energie electrică, telefonie fixă prin fibră optică, telefonie mobilă, cablu TV, dar nu dispune de rețea de alimentare cu apă curentă și canalizare. Locuitorii se alimentează cu apă din puțuri forate în curtea lor.

Dintre bunurile care aparțin domeniului public al comunei Găujani amintim:

- 4 poduri de pământ - ce traversează gârla Pasărea (*două în Găujani, unul în Cetățuia și unul în Pietrișu*)
- 11 - fântâni publice: 7 în Găujani, două în Pietrișu, două în Cetățuia. (*vezi fotografia din pagina alăturată*)

Fântânile au fost construite la începutul secolului al XX-lea. Bătrânii spun că acestea erau săpate de echipe specializate, iar la început erau căptușite la interior cu scânduri de salcâm și au funcționat mult timp cu ajutorul cumpenei cu greutate

Din aceste fântâni luau apă mulți locuitori pentru consum și erau dotate cu jgheaburi din lemn pentru adăpatul animalelor.

În prezent, multe au fost abandonate sau chiar astupate (*deoarece deveniseră un pericol pentru copii, dar și adevărate gropi de gunoi*). Abandonarea acestora, deși cândva aveau o apă foarte bună, s-a datorat faptului că majoritatea cetățenilor dețin fântâni proprii.

Tot domeniului public îi mai aparțin și:

- 3 școli - câte una în fiecare sat al comunei,
- 2 grădinițe - una la Găujani și una la Pietrișu,
- 3 biserici - câte una în fiecare sat al comunei,
- 3 cimitire cu împrejurimile respective,
- 1 dispensar medical uman - la Găujani.

CAPITOLUL V

PRIMĂRIA ȘI PRIMARI

În Evul Mediu, oamenii trăiau în mici așezări și lucrau o anumită suprafață de pământ pe care-l considerau proprietatea lor. Aceste așezări sunt menționate în documente scrise cu denumirea de sate.

Satele erau conduse de câțiva bătrâni înțelepți, care aveau rolul de judecător când se iscau neînțelegeri între membrii obștei.

După formarea statului Țara Românească, satul era condus de pârcălab, care era și judecător, fiind ales de obște. Când satele au intrat în stăpânirea boierilor sau a mănăstirilor, cum este cazul și satului Găujani, pârcălabul era numit de noul proprietar și sprijinit în conducerea satului de trei „aleși”.

După anul 1831, când apare **Legea sistematizării satelor, se înființează** la sate „*cutia satului*” prin adăugarea a 4 parale la leul pe care-l plătea fiecare birnic (*plătitor de bir*), iar din suma strânsă se plătea birul pentru cel fugit din sat, leafa pârcălabului, a dorobanțului (*jandarm*), a logofătului (*scriitor*).

Tot acum s-a hotărât ca satele să-și construiască o casă a sfatului, unde să se instaleze „*canțelaria*” pârcălabului și a logofătului și o magazie pentru cereale în care să se strângă rezerve pentru situații de mare foamete.

De asemenea, s-a hotărât prin legea sus-amintită introducerea actelor de stare civilă și evidențierea populației într-un registru. Pentru aceasta fiecare cetățean trebuia să-și declare un nume alături de prenume, iar cei care nu-și declarau numele primeau din oficiu (*uneori determinat de poreclă, defecte, ocupații etc.*).

Tot prin această lege s-a instituit regula recrutărilor pentru armată, deoarece numărul voluntarilor era insuficient, ajungându-se la luarea tinerilor cu forța (*cu arcanul*) din care cauză unii fugeau din sat pentru a scăpa.

Mai târziu, prin anul 1862, activitatea „*sfaturilor sătești*” este mai bine organizată, în sensul că autoritatea locală era „*sfatul sătesc*”, format din preot și 3 jurați (*depotați*), aleși de obște din cele trei categorii sociale, fruntași, mijlocași și codași. Când se făcea alegerea deputaților, se adunau toți bărbații din sat și se încheia un jurnal în care erau trecute rezultatele alegerilor, care se făceau anual. Tot acum se făcea și alegerea părcălabului pentru a cărei corectitudine garantau deputații aleși.

După **reforma lui Cuza** din 1864, comunele, devenind persoane juridice, sunt obligate să se îngrijească de interesele lor, adică să aibă un sediu administrativ, o școală, să îngrijească biserica, să plătească pe slujitorii ei și un lucru interesant trebuiau să aibă tauri, berbeci, armăsari de soi pentru îmbunătățirea raselor de animale.

Prin **Legea comunelor din 1864**, autoritatea comunală este reprezentată de un consiliu comunal, iar administrația comunei este încredințată unei persoane numite primar.

Numărul consilierilor era în funcție de numărul locuitorilor (*până la 1.500 de locuitori erau 5, între 1.500 și 3.000 de locuitori erau 7*).

Consilierii erau aleși din doi în doi ani și la intrarea în funcție depuneau un jurământ: *”Jur credință domnitorului, supunere legilor țării și sprijin intereselor comunei. Așa să-mi ajute Dumnezeu”*.

Retribuția primarului se făcea din cutia comunală și era stabilită de consilieri. De treburile primăriei se ocupa notarul, cel care avea rolul cel mai important, precum și contabilul, care era și casier. Mulți ani la rând primarul îndeplinea și funcția de ofițer de stare civilă în Primărie.

Primarii erau înlocuiți pe perioada cât lipseau din localitate sau în alte situații de un ajutor de primar. Dintre primii notari care au lucrat în Primăria Găujani începând

Primăria, grădinița și bibliotecă - astăzi. Această clădire construită în 1904 a fost prima școală a satului.

cu anul 1865 îi numim pe *Ion Gheorghescu, Nicolae Popescu, Ion Popescu, Dumitru Manolache, Ion Zamfirescu, Florea Cojocaru etc.* Merită a fi menționați și câțiva dintre primii ajutoari de primari din perioada de până în 1920: *Simion Oprișă, Simion Pope, Neagu Bou, Sfeatcu Tătaru, Ivan Vladu, Petre Ghincea etc.*

Tabelul cu primarii din comuna Găujani din perioada 186 -2010, așa cum reiese din evidențele de stare civilă existente la Arhivele Naționale Giurgiu (*perioada 1865-1909*), precum și cele existente în Primăria Găujani (*perioada 1910-2010*) se prezintă astfel:

- 1865 - 1866 - Ștefan Oltescu,
- 1867 - 1868 - Radu Ciulica,
- 1869 - 1870 - Teodoru Gheorghescu,
- 1871 - 1872 - Petcu Frâncu,
- 1873 - Petcu Drăghici,
- - Florea Guțu,
- 1874 - Radu Bărescu,
- 1875 - Stoian Costea,
- 1876 - 1877 - Radu Ciulica,
- 1878 - Marin G.G. Frâncu,
- - Ivan Stănilă,
- 1879 - Ivan Stănilă,
- - Stoian Costea,
- 1880 - Nicolae Nârtescu,
- 1881 - 1882 - Pavel Bunea,
- 1883 - Radu Bărăscu,
- 1884 - Ivan Sfeatcu,
- 1885 - 1886 - Marin Danu,
- 1887 - 1888 - Dumitru A. Coțială,
- 1889 - Ivan Pope,
- 1890 - 1895 - Teodor Georgescu,
- 1896 - 1897 - Ion Beianu,

-
- 1898 - 1899	- Neagu Bou,
- 1900	- Simion Pope,
- 1901 - 1902	- Ion Beianu,
- 1903 - 1905	- Ștefan Ciulica,
- 1906	- Petrache Trandafir,
- 1907 - 1912	- Ion Beianu,
- 1913 - 1920	- Constantin Tătaru,
- 1921 - 1922	- Oprea Beianu,
- 1922 - 1924	- Gheorghe Voicu,
- 1925 - 1926	- Radu Bărbăscu,
- 1926 - 1927	- Oprea Beianu,
- 1928 - 1929	- Voicu Draghici,
- 1930 - 1931	- Voicu Ciulica,
- 1931 - 1932	- Voicu Draghici,
- 1932 - 1933	- Voicu Ciulica,
- 1934 - 1937	- Voicu Draghici,
- 1937 - 1938	- Dumitru Pope,
- 1938 - 1939	- Gheorghe Stanciu,
- 1939 - 1940	- Ion Sfeatcu,
- 1940 - 1941	- Dumitru Sfeatcu,
- 1942 - 1944	- Gheorghe Voicu,
- 1944 - 1945	- Cristea A. Trâmbez,
- 1945 - 1946	- Gheorghe C. Tătaru,
- 1946 - 1947	- Marin Măruș,
	- Petrache Murgă,
	- Dumitru Pope,
- 1947 - 1948	- Dumitru Pope,
	- Marin Frâncu,
- 1948 - 1949	- Marin Frâncu,
- 1949 - 1950	- Gheorghe Voicu,
- 1950	- Petre Iordache,
- 1951 - 1952	- Marin Dan,
- 1953 - 1954	- Ionescu Gheorghe,

- 1955 - Stan Căciulan,
- 1956 - 1967 - Gheorghe Rontea,
- 1967 - 1968 - Lazăr Velicu,
- 1968 - 1972 - Gheorghe Dumitru,
- 1973 - 1974 - Gheorghe Vasile,
- 1974 - 1989 - Florea Pietroșăneanu,
- 1990 - Paul Manta,
- 1990 - 1992 - Minel Puciumande,
- 1992 - 2004 - Florea Pietroșăneanu,
- 2004 - 2008 - Gheorghe Furnigă,
- 2008 - - Mihaela Lucica Blaga.

Așadar, din anul 1865, când comuna Găujani a avut primul primar (*al cărui nume cu greu l-am putut descifra, fiind aproape ilizibil, deși este scris cu litere latine*), și până în prezent au fost 48 de persoane care au îndeplinit această funcție, unele dintre ele deținând-o de mai multe ori și în perioade diferite.

Privind acest tabel, vom observa că în perioada 1865-1950, cu doar câteva excepții, primarii se schimbau foarte des, anual sau chiar de două ori în același an, în special în perioada interbelică. Aceste schimbări se datorau situației politice din acea perioadă, când partidele alternau la conducerea țării, iar aceste schimbări se făceau până la sate.

Mai trebuie menționat faptul că în perioada comunistă denumirea de primar nu s-a folosit, fiind utilizată denumirea de „președinte” al Sfatului Popular.

Oamenii bătrâni din sat spun că primari destoinici, care au condus satul într-o perioadă destul de grea și au făcut multe lucruri bune pentru oameni, au fost Ion Beianu, în perioada începutului de veac XX, când a fost construită prima Primărie (*demolată în 2009*), **Ștefan Ciulica**, în timpul căruia a fost construită prima școală din Găujani

(în prezent *Primărie*), apoi primarul **Constantin Tătaru**, care a condus comuna timp de 8 ani consecutiv, între 1913-1920, perioada Primului Război Mondial.

De asemenea, un rol important în buna gospodărire a satului, fiind atașat mult de locuitori, a fost **Voicu Drăghici**. Acesta se spune că a reușit să recapete cele 1.000 ha de izlaz, teren care era concesionat de statul român, și să le redea localnicilor pentru pășunat în anul 1934. Și acest primar a condus timp de 8 ani satul într-o perioadă destul de grea pentru întreaga țară și pentru satul Găujani.

Așa cum reiese din situația cu primarii, cel mai lung mandat de primar l-a deținut **Florea Pietroșăneanu** în două perioade: între 1974-1989, când primarul se numea de organele de partid, și între anii 1992-2004, funcție obținută în urma alegerilor din 1992, 1996 și 2000.

Primul sediu de primărie a fost construit în anul 1900 și a fost dat în folosință un an mai târziu, în 1901. După 75 de ani, primăria a fost mutată într-o clădire alăturată, în care a funcționat ani de-a rândul prima școală, de aceea acestei clădiri i se spunea „școala veche”.

În anul 1976, această clădire este renovată și transformată în primărie cu 6 birouri și o cameră pentru arhivă, în 2 clase pentru grădiniță și o cameră pentru biblioteca comunală.

Dintre salariații care au lucrat mai mulți ani în cadrul Primăriei Găujani în a doua jumătate a secolului trecut îi amintesc pe: *Lincă Frâncu, Ion Deliu, Aurel Laudă, Stelică Popenaru, Elena Caragea, Aurelian Olteanu, Aurica Dunăre, Dumitru Marcu, Dan Bujoreanu*.

Clădirea veche a primăriei devine pe rând bibliotecă, dispensar veterinar, remiză PSI, iar în anul 2009, datorită stării avansate de degradare, este demolată, urmând ca pe locul ei să se construiască un parc. După revoluție, mai precis din anul 1992, primarul este ales prin votul

cetățenilor cu majoritate de voturi. Odată cu alegerea primarului se aleg și membrii Consiliului Local.

Consiliul Local, numărând 11 consilieri, se alege de cetățeni, după poziția ce au ocupat-o pe lista întocmită de candidatul la funcția de primar. Dintre cei 11 consilieri, se alege viceprimarul, în urma voturilor acestora. Consiliul Local este forul legislativ, iar primarul și aparatul administrativ aflat sub conducerea acestuia îndeplinesc rolul executiv.

CAPITOLUL VI

BISERICA,
PRINCIPALUL LĂCAȘ DE CREDINȚĂ

Un rol deosebit de important în viața oamenilor din comună l-a avut și îl are și în prezent biserica. Pe teritoriul comunei Găujani sunt 3 biserici, câte una în fiecare sat al comunei.

Bisericile din Găujani și Pietrișu au fost declarate monumente istorice. **Biserica din Găujani** este amplasată în centrul satului și poartă hramul „*Adormirea Maicii Domnului*”.

Acest lăcaș de cult a fost construit în anul 1856 prin străduința localnicilor și cu aportul financiar al arendașului de la acea vreme, **Kir Andrei Genovici**, și cu ajutorul **Epitropiei „Doamna Bălașa”**.

Tot în anul 1856 se naștea și preotul **Pantelimon Ion**, care avea a sluji această biserică timp de 51 de ani, între anii 1882-1933.

Pentru a-i cinsti memoria acestui prim preot care a slujit la biserica din Găujani și de care se mai știe, cineva s-a încumetat să-i ridice un monument funerar în curtea bisericii. Dumnezeu să-l binecuvânteze pe cel care a avut acest suflet mare de a-i ridica acest monument *preotului Pantelimon*, altfel nici nu se mai auzea de el.

Despre acest *preot Pantelimon* se spune din bătrâni că a cumpărat prin anul 1921 conacul arendașului *Nicu Cazacu* și terenul aferent acestuia, amplasat (*așa cum am amintit mai la început*) pe locul actualului Cămin cultural și al Magazinului universal, pe care ulterior le-a lăsat moștenire ginerelui său, **Anghel Paraschivescu**, învățătorul satului în acea vreme, care l-a rândul său l-a dăruit copiilor săi. Parte din această casă a fost dărâmată pentru a face loc construirii Căminului cultural și Magazinului universal, iar altă parte mai există și astăzi.

Biserica din Găujani este construită din cărămidă arsă, în formă de corabie, fără pridvor, cu o tindă la intrare, cu

Biserica din Găujani.

Cele 18 cruci vechi cu scriere în limba slavonă.

Crucea cetățeanului Dumitru Mihăilă,
decedat în 1822.

Dunărea înghețată. 1902, Giurgiu

o singură turlă, acoperită cu tablă. Bolțile pronaosului, naosului și altarului sunt în formă de semicerc, fiind sprijinite pe pereții laterali ai bisericii. Ferestrele sunt dreptunghiulare, cu partea de sus rotunjită. Ușile sunt din lemn, de stejar, turla este prismatică, cu acoperiș rotund.

Autorul primei picturi nu se cunoaște. Actuala pictură în ulei a fost executată de **pictorul Albani** în anul 1936, iar apoi în 1963 și 1985 pictura a fost renovată și completată. În partea de vest, în apropierea bisericii, se află clopotnița.

În curtea bisericii se află un număr de 18 cruci pe care sunt scrise cu litere slavone anumite texte, nedescifrate până în prezent. Se pot citi pe ele, totuși, unele cifre ce demonstrează că ele datează din prima jumătate a secolului al XIX-lea. Se spune din bătrâni că pe actualul loc al școlii a fost cimitirul satului.

Aceste cruci au fost găsite la construcția școlii prin anul 1953 pe un teren ce se numea atunci „*oborul de gloabă*” (*unde se adunau animalele ce erau prinse pascând pe locuri interzise acestui lucru*) și mutate de profesorii și elevii mai mari în curtea bisericii, unde se pot vedea și astăzi. Se pare, de asemenea, că piatra din care sunt făcute, precum și toate materialele de construcții din acea vreme se aduceau din Bulgaria cu bărcile ori cu săniile și carele trase de boi peste Dunărea înghețată.

Mai există și ipoteza spusă de alți bătrâni cum că aceste cruci erau comandate a fi făcute în Bulgaria și cărate apoi în sat. Din datele existente la *Arhivele Naționale* reiese că cimitirul vechi al satului, care era situat între biserică și până dincolo de școală, a existat până prin anul 1865.

Se pot descifra pe unele dintre aceste cruci anii 1810, 1822, 1844, ceea ce denotă că într-adevăr pe acel loc sunt înmormântați strămoșii noștri. Așa, de exemplu, grație cunoștințelor mele limitate în limba rusă, am putut

descifra și câteva nume precum: Stan Drăgnescu, decedat în 1862, Dumitru Mihăilă, decedat în 1822.

Un cunoscător al limbii slavone ar putea descifra numele acestor vechi locuitori ai satului. Faptul că primul cimitir a fost așezat pe acest loc este întărit și de spusele unor meșteri, care la săparea unor gropi în timpul construcției școlii, precum și cu ocazia altor lucrări din cadrul școlii au găsit oseminte. Dintre preoții care au slujit această biserică din Găujani și care i-au urmat preotului *Ion Pantelimon* enumerăm pe: *Florea Laudă*, *Marin Trandafir*, *Nicolae Geadău*.

Unii dintre acestia au slujit prin rotație și la biserica din Cetățuia. Dintre aceștia, preotul *Marin Trandafir* și actualul preot *Costel Geadău* au slujit biserica satului timp de peste 30 de ani. În prezent, biserica din Găujani este slujită alături de preotul **Costel Geadău** și de preotul **Paul Găină**.

* * *

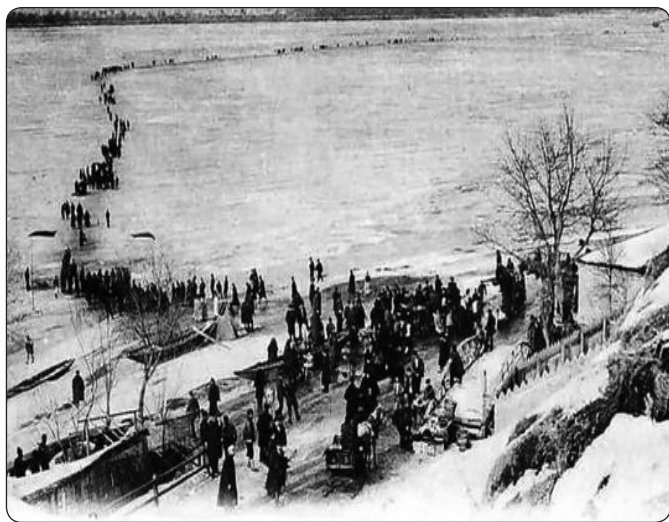
Despre prima biserică din **satul Bălării** se spune în documente că a fost construită din lemn în anul 1868 și a purtat hramul „*Sf. Petru*” și era slujită de un preot și un cântăreț.

Cât privește actuala biserică din satul Cetățuia, sunt mai multe date și amănunte și asta datorită manuscrisului cetățeanului **N. Cenușă**, de al cărui nume am mai amintit aici.

Acesta spune: „*Biserica din Cetățuia a fost construită pe un teren cedat de proprietara de atunci a moșiei din acea zonă, Alexandrina Lahovary, în schimbul zilelor de clacă ce urmau a fi prestate pe moșie de locuitorii satului. După anul 1890, biserica de lemn de atunci a fost împrăștiată cu terenul unde se afla și cimitirul, dar și cu suprafața de 15 ha teren*

Biserica din Cetățuia, renovată, 2011.

Dunărea înghețată. 1905, Giurgiu

Una din crucile vechi - 1866 - Cetățuia.

Cele 44 de cruci din secolul al XIX-lea - Cetățuia.

agricol, teren ce se afla situat la hotar cu moșia arendașului Nicu Cazacu, iar la nord cu moșia proprietarei Alexandrina Lahovary”.

Ca preot a slujit în acea perioadă preotul paroh Ilie, care locuia în Găujani, unde probabil și slujea la biserica de acolo. În primii ani după 1900, biserica de lemn ajunsese la un grad mare de degradare, lemnul putrezise, devenise necesară construirea unei biserici noi.

Locuitorii satului au hotărât să meargă prin satele învecinate să strângă bani și cereale din mila cetățenilor pentru a construi biserica. În urma unei înțelegeri dintre autoritățile județene române și cele din orașul Rusciuc (*azi Ruse*) din Bulgaria, s-a convenit ca materialele de construcție, piatră, cărămidă, nisip, var, să fie aduse din satul Mecica - Bulgaria.

Căratul acestor materiale s-a făcut atunci cu carele trase de boi de către cetățenii satului Bălării în lunile ianuarie-februarie, când Dunărea era înghețată.

În anul 1905, biserica a fost ridicată, iar în anul următor a fost terminată și zugrăveala din interior și a fost dată în folosință. Tot în acea perioadă au fost construite din aceleași materiale și școala (*terminată în 1907*) și două fântâni publice (*terminate în 1906*). Fântânile au fost amplasate astfel: una în spatele casei lui **Marin Ribigan** și a doua în fața casei lui **Badea Gogoșăreanu**. După ce biserica a fost terminată, a fost repartizat ca preot părintele **Tudor Popescu**.

Întrucât satul era prea mic, cu puțini locuitori, s-a convenit ca slujba să se facă cu rândul, între preotul *Tudor Popescu* și preotul *Popescu Nicolae* din satul Arsache (*azi Vede*).

Cu timpul, între cei doi preoți au intervenit neînțelegeri, care au făcut ca biserica din Bălării să fie mai mult fără

preot, deoarece nici unul dintre ei nu renunța a ceda locul celui alt, la mijloc fiind cele 15 ha de teren arabil ce aparțineau bisericii.

După 1920 au urmat să slujească această biserică alți preoți, ce veneau fie de la biserica Arsache, fie de la biserica Găujani”.Dovada grăitoare că pe actualul loc al bisericii și cimitirului au existat o bisericuță din lemn și cimitirul vechi al satului este existența celor 44 de cruci de la intrarea în curtea bisericii, unele scrise în slavonă (*fapt ce dovedește că ele datează dinainte de 1859*) și altele în română (*pe care se pot citi numele unor localnici decedați după anul 1865*).

* * *

Biserica din satul Pietrișu a fost construită în anul 1882, are o suprafață de 140 mp, fiind deservită la început de un preot și doi dascăli, poartă hramul „Sfânta Paraschieva” și este declarată monument istoric.

Unul dintre preoții de seamă care a slujit această biserică a fost preodul **Dumitru Erbașu**, cu peste 30 de ani de muncă în acest lăcaș. Între anii 1932-1934, prin strădania preotului Erbașu și contribuția locuitorilor din acest sat s-au construit clopotnița și tinda. Tot atunci au fost refăcute picturile din tindă și interiorul bisericii de către pictorul **Nicoleta Plopice**.

În prezent este slujită de părintele **Vasile Pop**, un preot tânăr, care a făcut multe lucruri bune (*renovări, amenajări interioare*) ce au schimbat înfățișarea acestui lăcaș.

În curtea bisericii s-a ridicat un monument în cinstea eroilor căzuți în cele două războaie mondiale cu aportul nemijlocit al locuitorilor acestui sat, lucru de care am amintit și în primul capitol.

Comuna Găujani are în componență pe lângă locuitori de credință ortodoxă și locuitori de alte religii cum ar

Biserica din Pietrișu.

fi: *advențiști de ziua a șaptea și creștini după evanghelie*. Membrii acestor culte, prin muncă și gospodărire proprie, și-au construit și lăcașuri pentru desfășurarea întrunirilor.

Astfel, la Găujani în urmă cu câțiva ani s-a construit o frumoasă *biserică pentru advențiști* cu ajutor financiar de la comunitatea adventistă din America.

La Pietrișu există o biserică adventistă ce a fost renovată de curând prin munca *comunității adventiste* de aici. Tot la Pietrișu mai există și un lăcaș pentru *creștinii după evanghelie*.

CAPITOLUL VII

ȘCOALA, DE LA ORIGINI PÂNĂ
ÎN PREZENT

Prima școală pe teritoriul comunei Găujani se pare că a apărut prin anii 1832-1833. La început școala își desfășura activitatea pe lângă biserică, iar dascăl era un știutor de carte numit pentru acest lucru „logofăt”.

Unii dintre acești logofeți, după ce-și făceau o școală de „grămăticie” de câteva luni, puteau ajunge preoți. Unii logofeți erau aduși din alte părți de sătenii dornici ca și copiii lor să învețe carte și care erau plătiți de locuitori cu câte un „mertic”²⁸ de bucate de cap de familie. Școala din acele vremuri se făcea în tinda bisericii. Școala aceasta, supusă conducerii logofeților știutori de carte, nu avea nici o continuitate.

Cât timp stătea logofătul în sat, era școală, când logofătul pleca din sat - și acest lucru se întâmpla destul de des - căci nu i se făcea plata la timp de către locuitori, școala se închidea, câteodată chiar cu ani. Școala se făcea mai mult iarna, cu 7-10 copii măricei, de obicei în tinda bisericii. Învățătura se reducea la cunoașterea buchiilor cărții (*literele alfabetului*).

Mulți locuitori din sat nu înțelegeau bine rostul școlii și socoteau că copiii sunt mult mai buni la munca câmpului decât la școală. Se spune că toamna și primăvara școala se închidea din lipsă de elevi, ocupați cu munca în agricultură. Practic școala funcționa 3-4 luni pe an, în special iarna.

Toate aceste lucruri interesante despre începuturile primelor școli au fost scrise de **Marcel Țena** în cartea sa „*Istoria localității Pietroșani*”, citând din primul „*Anuar al Școlaei Primare de băieți «Dim. B. Știrbey» din comuna Pietroșani-Vlașca*”, publicat de **Teodor Popescu** în 1928. Tot din această carte aflăm că printre primii învățători ai școlii din Pietroșani după anul 1866 a fost și un cetățean al satului Găujani pe nume **Lazăr Muscă**, care ulterior a fost

28 - Popular numit „dublă”

Școala din Găujani.

Una din clasele promoției 1965 - a VIII-a B, împreună cu
directorul Goian Chiril și profesorii Trâmbez Nicolaie,
Bărăscu Ioana și Bărăscu Aritina.

O grupă de grădiniță din 1953, educatoare
Popovici Elena.

multă vreme perceptor. În 5 decembrie 1864, în timpul domnitorului Al.I. Cuza, se dă Legea instrucției publice prin care învățământul capătă o organizare unitară în întreaga țară cu 3 cicluri: primar (*4 ani*), secundar (*7 ani*) și universitar (*3 ani*). Învățământul primar devenea gratuit și obligatoriu.

În anul 1866 se înființează la București o școală de formare de învățători, iar prin 1868 apar primii învățători sătești. Așa cum există datele în arhive, scrierea oficială până în anul 1864 era în limba slavonă, după care s-a trecut la scrisul actual cu caractere latine.

Prin anii 1880-1889, copiii de atunci învățau într-o singură cameră din primărie, unde se găseau *6 bănci*, iar *elevi erau peste 20*. Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, la **Școala mixtă** de 4 clase din Găujani învățau *32 de băieți și 6 fete*, din *65 de băieți și 32 de fete* cu vârstă școlară.

Mai târziu, școala s-a mutat în prăvălia arendașului **Fulga**. În anul 1904, pe vremea primarului de atunci, **Ștefan Ciulica**, s-a construit prin munca locuitorilor din sat o școală nouă, ce cuprindea 3 încăperi (*clase*) și 2 cancelarii. Această clădire a fost transformată din anul 1976 în *Primărie, grădiniță și bibliotecă comunală*.

În această școală au învățat să scrie și să citească multe generații de locuitori ai satului Găujani. Primul dascăl de care-și mai amintesc bătrânii a fost Paraschivescu Anghel. Acesta a fost învățător, dar și director al școlii până în anul 1937. Fiul său, **Paraschivescu Tudor**, a îndeplinit și el funcția de învățător, dar ulterior a murit pe front în cel de-al Doilea Război Mondial.

Au urmat apoi doi învățători care și-au pus amprenta pe educația multor locuitori ai satului, aceștia fiind soții **Bâtfoi Gheorghe** și **Bâtfoi Elena**. Aceștia au rămas în Găujani până după anul 1947, apoi au plecat la Giurgiu.

În perioada 1938-1945, învățătorul *Gheorghe Bâțfoi* a fost și directorul școlii Găujani. Acesta a fost și a rămas în amintirea locuitorilor ca un bun și iubit învățător, cu un mare aport la culturalizarea și modernizarea elevilor de atunci, părinții sau bunicii noștri de azi. Prin decizia de raționalizare a învățământului din 1947, învățătorii și profesorii vechi au fost pensionați forțat

Ca un exemplu al numărului de elevi în perioada interbelică, anul școlar 1932-1933, erau înscriși în clasele I-IV (*în acea vreme se învățau 4 clase*) 132 de elevi.

Au urmat la conducerea școlii din Găujani învățătorul **Ion Lungu**, în perioada 1947-1949, după care a urmat, ca director, **Chiril Goian**.

După anul 1945, numărul elevilor a început să crească, iar sălile de clasă să devină neîncăpătoare. Se simțea nevoia construirii unei noi școli, lucru care se va întâmpla în anul 1953. Prin autoimpunerea cetățenilor, dar mai ales prin munca și dorința multor cadre didactice din acea perioadă, școala nouă este dată în folosință în 1955.

Corpul didactic era alcătuit din 17 cadre: *6 profesori ciclul II, 8 învățători, două educatoare, o instructoare de pionieri*. În această perioadă, o nouă generație de învățători, profesori și educatori își asumă acest rol primordial în formarea și educarea copiilor.

Ei sunt: *Chiril Goian și soția sa, Ana, Ion Popovici și soția sa, Elena, Petre Murgă și soția sa, Constanța, Gheorghe Boanță, Lucica Popovici, Păun Stoenescu, Nicolaie Trâmbez, Stancu Costea Stancu, Marioara Costea, Ion Ghincea, Ioana Bărăscu, Petra Murgă etc.*

Prin reforma învățământului din anul 1948 este stabilit învățământul de 7 ani, dintre care primele 4 clase erau generale și obligatorii, iar învățământul preșcolar era facultativ și se adresa copiilor între 3 și 7 ani.

Școala veche din Pietrișu, așa cum arată astăzi.

Școala nouă din Pietrișu.

Școala din Cetățuia - astăzi.

Pentru că școala din Găujani nu avea condiții de a înființa clasele a V-a până la a VII-a, elevii se deplasau la școala din Pietroșani. Această stare de lucruri a durat până la darea în folosință a școlii noi din anul 1955.

În anul 1949, director este numit Chiril Goian, cel care va conduce această școală timp de 20 de ani. El și soția sa, Ana, proveneau din Basarabia, de unde plecaseră datorită problemelor politice din acea regiune, lucru pe care l-a făcut și familia Popovici. Prin mâna acestora, precum și a altor dascăli care au urmat după ei au trecut mii de elevi. Acestora le sunt recunoscătoare multe generații de elevi pentru tot ce au făcut pentru ele.

Până la construirea noii școli, dar și puțin după aceasta, datorită numărului mare de elevi, unele clase mai învățau și în alte locații, adică în locuințele unor cetățeni din sat cum ar fi: *Ion Anghel, Nicolae Tătaru* etc.

În perioada 1958-1970, numărul elevilor a fost cel mai mare din istoria școlii din Găujani. În școală se făcea, așa cum se spune în popor, adevărată carte datorită în primul rând profesorilor și învățătorilor, implicați trup și suflet în această nobilă meserie. Aici învățau în această perioadă în medie peste 600 de elevi, plus peste 100 de preșcolari, și această situație era numai la școala din Găujani.

Corpul didactic cuprindea 20 de cadre: *9 profesori, 8 învățători, două educatoare, un instructor de pionieri*. Țin să remarc în acest context că numai promoția 1965 (an în care s-a trecut la învățământul obligatoriu de 8 ani) a școlii din Găujani, din care cu mândrie spun că am făcut și eu parte, a numărat 82 de elevi.

A fost prima promoție care a învățat 8 ani, copiii fiind repartizați în două clase. Acest număr mare de elevi însuma aproape de jumătatea tuturor elevilor ce învață în prezent la Școala Găujani.

Tot această generație a fost ultima care a susținut examenul de absolvire a 8 clase, dar și prima care a urmat învățământul de 12 ani. Despre perioada anilor 1955-1965 aș dori să amintesc în câteva rânduri puține lucruri despre cum se învăța, cum ne îmbrăcam, cum ne petreceam timpul liber în acei ani și asta pentru a le reaminti foștilor mei colegi, dar și celor mai mari, iar elevilor de azi ai școlii, copiilor și nepoților noștri pentru a le cunoaște.

La grădiniță și în primele clase încă se mai purtau de unii copii opincile din piele de porc ca încălțăminte, ciorapi de lână trași peste pantaloni, până la genunchi, cojocelul din blană de oaie, căciulă din piele de miel, iar ghiozdanul era făcut din material țesut numit „căpătâi”, după care a apărut ghiozdanul din carton, ce se purta la spate.

Din ghiozdan nu lipseau „bețișoarele” făcute din rămurele de dud, ce țineau locul calculatorului de azi. Cu ajutorul lor am învățat să socotim. Mai târziu, prin clasele a III-a și a IV-a ne-am „modernizat” puțin, au apărut „bilele”. Alături de acestea, în ghiozdan mai puneam „călimara” cu cerneală, tocul și penarul destul de mare, din lemn, plin cu creioane, gume, culori etc., cât despre stilou și pix nici nu auzisem.

Până prin anul 1960 comuna nu era electrificată, imaginați-vă ce ar însemna acest lucru în zilele noastre. Nu existau radio, televizor, se învăța la lumina lămpii cu gaz sau la lumânare. Singurele satisfacții ale noastre erau jocurile care ne ocupau cea mai mare parte a timpului liber.

Aceste jocuri, ce astăzi ar părea rudimentare și de neînțeles, erau mult apreciate de noi atunci precum: *copca*, *țurca*, *varna*, *uliul și porumbeii*, *ascunselea*, *sărita bulgărească* și încă multe altele, care făceau să uităm de faptul că nu aveam lumină, televizor etc. Iarna era un prilej minunat de alte jocuri și obiceiuri. Săniile erau făcute țărănește,

din lemn cu două „*opleni*”, peste care se puneau scânduri, patinele din scândură cu două sârme prinse sub ea și care se prindeau de picioare, iar elanul se făcea cu ajutorul unui băț numit „*bold*” sau cu cârligul de tras paie, din șura părinților. Gârla înghețată și dealurile de la marginea satului erau pline zilnic de copii, care nu se mai săturau de joacă până seara târziu. Multe ar fi de spus despre jocurile noastre din acea vreme și în general despre copilăria din urmă cu 50-60 de ani, dar poate că vreodată cineva se va ocupa de acest subiect atât de interesant.

În primele clase, uniforma noastră școlară era compusă dintr-un șorțuleț albastru, cu un guler alb și fundă roșie la gât. Mândria noastră de copil era atunci cea de a deveni pionier. Cei mai buni la învățătură erau aleși comandant de grupă, detașament sau unitate. În fiecare clasă se alegea un „*șef de clasă*”, care avea printre altele și rolul de a menține liniștea în clasă până la venirea profesorului.

Prin anii 1962-1965 apar primele televizoare, dar nu toată lumea putea să-și cumpere acest obiect considerat atunci „*o minune*” și încet-încet începea pentru noi, copiii, o viață mai frumoasă, iar televizorul, radioul și cinematograful, ce își făcea pe atunci apariția, ne cucereau odată cu trecerea anilor.

Promoțiile anilor 1960-1970 au dat liceelor și apoi facultăților cel mai mare număr de elevi plecați din școala Găujani. De aici au plecat mulți elevi bine pregătiți, care au absolvit facultăți de prestigiu și care au devenit ulterior oameni de nădejde, de mare responsabilitate pentru țară, în diferite domenii precum: *profesori, doctori, ingineri, ofițeri superiori în armata română etc.*

După anul 1970 s-au mai construit încă 3 clase, o sală de sport și un atelier pentru practica elevilor. Tot în această perioadă, prin ieșirea la pensie a unor cadre didactice,

corpul profesoral mai întinerește prin apariția unor noi profesori.

Astfel, ca directori la Școala Găujani după anul 1970 îi enumerăm pe *Dan Nicolae, Florea Velicu, Ion Ghincea, Elena Trandafir, Valentina Bilcea*. De asemenea, trebuie remarcată și activitatea multor profesori, învățători și educatori care au profesat în această perioadă la Găujani vreme de peste 20-30 de ani. Dintre aceștia îi amintim pe: *Constanța Murgă, Floarea Frâncu, Ioana Olteanu, Veronica Dan, Florea Velicu, Niculina Velicu, Paul Manta, Maria Pușcașu, Mariana Mincă, Steliana Olteanu, Carmen Gărăgău etc.*

După anul 1970, când numărul populației era în scădere, inevitabil și numărul elevilor a început să scadă. Astfel, în 1977, școala comunei Găujani (*cele 3 școli*) număra 175 de copii la 3 grădinițe, 496 de elevi și 25 de cadre didactice.

În anul 2009, la școlile și grădinițele din comună învățau: 305 elevi și preșcolari, pregătiți de 26 de cadre didactice. Elevii din Găujani participă la cursuri în proporție de 98%.

Numărul elevilor a continuat să scadă și în ultimul an, astfel că, în prezent, la sfârșitul anului 2010, prin comasarea școlilor Pietrișu cu Găujani, sunt 220 de elevi și 60 de preșcolari. Aceștia sunt pregătiți de 7 învățători, 9 profesori și două educatoare.

Întrucât școlile s-au comasat, transportul elevilor de la Pietrișu și Cetățuia se face cu un microbuz ce aparține acestei instituții. Școala din Găujani deține o sală de sport, un teren de sport în curte, un atelier, dar care din lipsa banilor la bugetul local sunt într-o avansată stare de degradare.

În **satul Cetățuia**, prima școală a funcționat în localul unei cârciumi, ce îi aparținea localnicului **Pandele Iliescu**. Copiii (*la început în număr de 6, după care au început să se înmulțească*) erau învățați de un învățător pensionar pe nume **Popescu Ivancea**, care era plătit de oamenii doritori să învețe și copiii lor carte.

În anul 1904, **Nicu Lahovary**, proprietarul moșiei de atunci, donează o suprafață de teren la șosea pentru a fi construită o școală. Prin contribuția substanțială a locuitorilor, școala este dată în folosință în anul 1907, cuprinzând o sală de clasă, un hol și o cancelarie. În anii Primului Război Mondial 1916-1917, în această școală au locuit bulgarii și turcii care ocupaseră regiunea sudică a țării, fapt ce a dus la distrugerea ei. În 1918, sub îndrumarea primarului de atunci, **Gheorghe Mina**, s-au strâns fonduri din sat și s-a reparat școala. Unul dintre învățătorii de seamă ai școlii din Cetățuia a fost învățătorul localnic Ioan Dragomir.

Despre acest învățător, localnicul **N. Cenușă** spune numai lucruri frumoase. Astfel relatează că **Ioan Dragomir** a fost un învățător destoinic și a fost printre primii elevi ai gimnaziului din Giurgiu. El a rămas învățător și chiar director al acestei școli până la pensionare, în 1942. Mulți dintre elevii săi au urmat liceul la Giurgiu, școala pedagogică și școala de meserii.

Printre aceștia amintește de *Gheorghe Bâțfoi, Iordan Firimiță, Stan Firimiță, Dobre Ghelmez etc.* Despre acest dascăl, toți locuitorii care l-au cunoscut au numai cuvinte de laudă și se spune că a fost tare iubit de aceștia.

În documentele pe care le-am găsit în arhiva Școlii Găujani apare ca director al Școlii din Cetățuia începând cu anul 1919 și până în 1942 învățătorul *Ioan Dragomir*. Am rămas profund impresionat de scrisul deosebit de

caligrafic, de evidența desăvârșită a documentelor și multe consemnări interesante ale acestui dascăl.

Iată, spre exemplu, ce nota dascălul Dragomir într-un registru matricol al școlii: „*Marți 10 Mai 1921 - Sărbătoare națională. S-a vorbit elevilor pe larg încă de luni seara, când au fost concediați, despre însemnătatea zilei de 10 Mai. La 10 Mai 1866 - Carol I, chemat la tronul României, intră în București, la 10 Mai 1877 se proclamă Independența României, iar la 10 Mai 1881 - se înalță România la treapta de regat.*”, semnează *Director-Diriginte Ioan Dragomir*. Ioan Dragomir moare în 1954.

Între anii 1942-1945, director al școlii din Cetățuia este **Em. Ivănescu**, după care a urmat până în 1950 **Petre Buzatu**. La această școală, în anul școlar 1919-1920 erau înscriși în clasele I-III 35 de elevi și în clasele IV-V 8 elevi. În anul 1922-1923 erau înscriși 40 de elevi, în 1945 erau 90 de elevi, iar în 1957 erau 80 de elevi, iar 40 învățau la Găujani.

După anul 1950, elevii din clasele a V-a și a VIII-a au început să învețe la școala Găujani, întrucât spațiile școlii din Cetățuia deveniseră insuficiente pentru toți copiii din sat. Ei parcurgeau zilnic, indiferent de condițiile meteorologice, pe jos, distanța dintre cele două sate pentru a urma cursurile școlare.

În ultimii 10 ani, școala Cetățuia s-a desființat, elevii și preșcolari, fiind puțini la număr, sunt transportați cu microbuzul școlii la Găujani.

* * *

La sfârșitul secolului al XIX-lea, școala mixtă de 4 clase din satul Pietrișu număra 14 băieți și 7 fete și era dependentă de comuna Găujani. În anul 1907, în Pietrișu a fost construită o școală nouă, ce a durat până spre sfârșitul

perioadei comuniste. Prin construirea unei noi școli în ultimul deceniu al secolului al XX-lea, cea veche a devenit cămin cultural și grădiniță.

Dintre dascălii acestei școli un rol important în educarea multor generații de copii l-au avut învățătorii din perioada interbelică **Pătrașcu Ion** și soția sa, **Pătrașcu Ioana**. În perioada 1922-1947, învățătorul *Ion Pătrașcu* a deținut și funcția de director al școlii din Pietrișu. După ieșirea lor la pensie și plecarea din localitate a urmat la conducerea școlii învățătorul **M. Ivănescu**. A urmat, începând cu anul 1949, o altă familie de dascăli cu influență deosebită pentru toți locuitorii acestui sat. Ei au fost: **Erbașu Evgheni**, *fiul preotului Erbașu*, învățător, profesor și director mulți ani la această școală, precum și soția sa, **Erbașu Ioana**, profesoară de matematică.

Au urmat alți profesori cu mulți ani lucrați în această școală precum *Paul Manta, Mariana Puciumande, Velicu Florea etc.*

Începând cu anul 2010, școala din Pietrișu a fost comasată cu cea de la Găujani, elevii fiind transportați aici cu microbuzul, la școala Pietrișu desfășurându-și activitatea doar grădinița.

CAPITOLUL VIII

CULTURĂ, SPORT, SĂNĂTATE

CULTURĂ

Manifestările artistice ce aparțin culturii spirituale a poporului sunt reprezentate de folclor. Folclorul a izvorât din „*sufletul țăranului român*”. Mama își adoarme copilul în liniștea cântecului de leagăn, copilul se joacă, însoțind jocul cu cântecul, țăranul la munca câmpului, la nuntă și alte evenimente specifice zonei cântă. Doinele cânta jalea, aleanul și dorul, iar baladele povestesc faptele eroilor.

Comuna Găujani face parte dintre satele în care folclorul a făcut și mai face încă în prezent parte din viața locuitorilor. Folclorul local este alcătuit din povești, snoave, cântece, proverbe și zicători.

La petreceri, la șezători, bătrânii, dar și tinerii dădeau viață doinelor, baladelor populare, precum și jocurilor populare. Încă din secolul al XIX-lea se organizau șezători, iar duminica se organiza în mijlocul satului „*hora*”, la care participau mulți cetățeni, îmbrăcați în costume populare.

În anul 1932, la inițiativa învățătorului **Gheorghe Bâțoi** se înființează primul *Cămin Cultural* din sat, dotat cu o bibliotecă comună și o sală pentru mișcarea artistică.

Acesta funcționa în clădirea în care a existat ani de-a rândul magazinul alimentară al Cooperației de consum, iar în prezent aparține colegului meu, **Mătușica Victor**. După anul 1945, odată cu apariția cooperației de consum a statului, căminul a fost mutat în casa cetățeanului **Dumitru Sfeatcu**, tot aici funcționând și biblioteca satească. În acest loc a funcționat până la construirea căminului nou în anul 1974.

De atunci au început mișcările cultural-artistice reprezentate prin coruri, brigăzi artistice, echipe de dansuri populare. Mulți localnici de atunci participau la aceste manifestări culturale, iar apoi le-au păstrat și le-au transmis

mai departe generațiilor următoare. După anul 1945 au început să se desfășoare mai multe întreceri culturale între satele din județ, iar mișcarea cultural-artistică a luat o amploare mai mare. Concursurile de dansuri populare, brigăzi artistice, corurile erau principalele domenii în care tinerii de atunci ai satului se remarcău, iar la cele mai multe erau premiați.

Funcția de director de cămin era deținută mai mulți ani la rând de un cadru didactic, simultan cu cea de bibliotecar. Trebuie totuși remarcată activitatea desfășurată ca director de cămin cultural a învățătorilor de atunci, **Costea Stancu** și **Frâncu Floarea**.

La primele apariții ale cinematografului în Găujani, acesta își desfășura activitatea într-o clasă a „școlii vechi”, actualul sediu al Primăriei, și se folosea un „motor” venit cu o „caravană”, vestea că în sat sosește aceasta făcând deliciul copiilor.

Datorită politicii de atunci a statului de culturalizare a populației, numărului mare de tineri, dar și amplitudinii mari a activităților cultural-artistice de proslăvire a partidului și a conducătorilor săi, s-a dispus construirea de cămine culturale la sate.

Acest lucru s-a întâmplat și la Găujani în anul 1974, când, prin munca cetățenilor din sat, a fost construit un mare și frumos cămin cultural dotat cu sală de spectacole, cinematograf, bibliotecă comunală cu peste 11.000 de volume, aparat de proiecție cu bandă îngustă. Pe scena acestui cămin (*impunător, de altfel, pe atunci*) se desfășurau multe întreceri și concursuri între școli, comune, pe teme culturale. Locuitorii satului participau activ la toate aceste manifestări. Aici au început să vină în turneu și să susțină concerte o serie de mari artiști precum *Maria Ciobanu, Irina Loghin, Ion Dolănescu, Benone Sinulescu etc.*, dar și

Un grup de tineri la o manifestare culturală. În centru se află mentorii lor:
familia de învățători Bătfai - 1937.

Așa arată astăzi Căminul Cultural Găujani.

multe teatre din *Capitală* sau artiști ai *Cercului de Stat*. Trebuie să remarc la acest capitol de cultură un eveniment deosebit de important pentru comuna Găujani și anume faptul ca aici s-a născut marea soprană a României **Mariana Nicolesco**. Nașterea este consemnată în registrul stării civile al Primăriei Găujani din luna noiembrie 1948 și a fost declarată de bunicul ei, **Ștefan Niculescu**.

Tot comuna Găujani a dat țării alte două voci remarcabile de muzică populară, care nu au uitat să aducă în cântecele lor numele satului de unde au plecat. Ele se numesc **Ileana Sfetcu**, actualmente pensionară în București, și **Mirela Bărăscu**, care cântă și în prezent, dar în zona Bistriței.

Începând cu anul 1980, numărul tinerilor începe să scadă mult și acest lucru se simte și în mișcarea cultural-artistică, care se restrânge din ce în ce mai mult, iar în ultimii 10-15 ani aproape că a dispărut. Încercările autorităților satului de a menține în funcțiune căminul cultural și mișcarea cultural-artistică au fost puține și rămase fără rezultate din lipsa fondurilor financiare.

Așa se ajunge că, în prezent, căminul cultural este o ruină a ceea ce a fost, iar lipsa banilor la bugetul local duce la imposibilitatea de a putea întreprinde lucrări de renovare a clădirii. Biblioteca comunală a fost mutată într-o sală din clădirea Primăriei, unde își desfășoară și în prezent activitatea.

Activitatea culturală în ultimii ani s-a rezumat la cea din cadrul școlilor, în care elevii participă la diferite acțiuni interșcolare, șezători, îndrumați de profesorii lor.

SPORT

Primele manifestări sportive în sat au început să apară pe la începutul secolului al XX-lea, dar acestea nu aveau un

cadru bine organizat, ci ele erau mai mult simple întreceri între cetățeni, mahalale ori zone mai mari din sat, ca de exemplu „*dealu cu valea*”, iar mai apoi chiar întreceri între satele învecinate.

Printre primele întreceri în acest domeniu figurau: „*trânta*” (*luptele de azi*), cățărutul pe un stâlp de lemn plin cu unsoare, trasul cu frânghia, întrecerile în cursele de cai etc. Mai târziu au apărut sporturi ca fotbalul, voleiul, întrecerile cu bicicletele, întrecerile de înot. După anul 1950, întrecerile sportive au început să capete un cadru mai organizat.

Au apărut la sate terenuri de fotbal, volei, numărul bicicletelor a început să crească, iar întrecerile dintre sate să se înmulțească. Primele biciclete din sat au aparținut lui **Ion Leordeanu** și **Marin Tătaru**, având mărcile „*Move*” și „*Mifa*”.

Au apărut primele campionate de fotbal între sate, precum și diferite cupe ca de exemplu a tineretului, a agriculturii, a României.

Comuna Găujani a avut tradiție în sport datorită unor oameni inimoși cărora le-au plăcut jocurile sportive. În această perioadă, din satul nostru au plecat mai mulți tineri care au ajuns chiar campioni ai României, cum au fost luptătorii **Ion Ghincea**, **Tudor Oană** și **Viorel Gherghe**, dar și **Ion Oană**, portar la Brașov în Divizia A., **Iulian Beianu**, rugbist în Divizia A la Constanța, sau **Cristea Pietroșăneanu**, care a fost secretar la Federația Română de Box mulți ani.

În echipa de fotbal a satului, în perioada 1950-1960, au jucat printre alții: *Marin Tătaru*, *Dumitru Iordache*, *Gheorghe Țăranu*, *Gheorghe Vasile*, *George Rontea*, *Nelu Soare*, *Gheorghe Băărăscu*, *Nicu Lungu* etc. Memorabile rămân întâlnirile dintre echipa Găujaniului și echipele din

Echipa „Unirea”, cea care și-a pus amprenta asupra fotbalului din Găujani.

Aceeași formație, peste câțiva ani.

comunele învecinate, Pietroșani și Arsache, atât pentru rivalitate, cât și pentru înverșunarea cu care se juca. După anul 1960, mulți dintre cei amintiți mai sus pleacă din sat, alții se lasă de sport, locul lor fiind luat de altă generație din care amintesc de *Victor Tătaru, Marin Manta, Ion Sârbu, Ilie Oală, Linică Bane, Dumitru Măruș, Ion Bărbăscu, Nicolae F. Murgă etc.*

Începând cu 1965, tineri precum *Marin Simion, Paul Manta, Ion Olteanu (Ocaie), Lili Ziști, Dumitru Pestița, Ion Țaga, Florea Rontea, Mane Soare etc.* își fac loc în echipa de fotbal a satului. După anul 1970 se conturează cea mai bună echipă de fotbal, ce devine una de temut pentru toate echipele cu care se întrecea.

Prin dăruirea unor oameni de fotbal precum **Florea Pietroșăneanu** - *primar*, **Ion Soare** - *contabil-șef la CAP*, **Stelică Pepenaru** - *funcționar la Primărie*, **Gheorghe Bărbăscu**, **Bărbăscu Nelu ș.a.**, echipa promovează din campionatul „Zonal” în categoria „Promoție”, apoi în campionatul județean, categoria „Onoare”. Echipa obține rezultate remarcabile în **Cupa Agriculturii**, locul II - pe județ, iar în 1975 obține probabil cel mai bun rezultat din istoria sportivă a satului, calificarea în primele 60 de echipe în **Cupa României**, după eliminarea a 3 echipe de Divizia C.

Această frumoasă echipă, ce purta numele de „*Unirea*” și atrăgea la teren mulți locuitori, a avut întâlniri chiar și cu echipe din Bulgaria în care a raportat victorii.

Din acea formație, ce s-a păstrat în linii mari aceeași până prin anul 1985, au făcut parte: *Lili Chiran, Ilie Bunea, Ion Gărăgău, Ionel Oană, Ion Croitoru, Nicu Ciumber, Paul Gheorghe, Mane Soare, Nicu Ghincea, Lili Pestița, Mitică Marcu, Mircea Caragea, Vasile Iacob, Florian Ghincea, Aurelian Olteanu, Gică Bunea, Petrișor Pătrașcu, Mihai*

Circoi, Petrică Sfeatcu, precum și mai tinerii Marin Trâmbez (Batoza), Minel Finat, Costel Lungu, Costel Olteanu, Nelu Rădoi, Viorel Căldăraru, Florin Pietroșăneanu etc.

Au urmat retrageri, plecări din sat și astfel are loc un nou schimb de generații, echipa continuându-și tradiția în campionatul județean, dar nu la același nivel. După 1992 are o întrerupere de câțiva ani, după care își reia activitatea datorită unui sponsor generos „S.A. VICTORIA”, prin persoana președintelui Țătaru Nicolae.

Din această nouă echipă fac parte printre alții: *Stelică Țătaru, Stelică Ciumber, Nicu Deloiu, Costel Circoi, Florin Olteanu, Ninel Măruș, Ionuț Mangeac, Florin Pârvan, Nelu Bătânețu, Gabi Bunea, Florin Ghincea etc.*

Această echipă, pregătită chiar de autorul acestei cărți, promovează din categoria Onoare în Divizia D, dar după câțiva ani din lipsa fondurilor se desființează.

Echipa de fotbal a comunei activează și în prezent, cu bani de la bugetul local și cu aportul unor foști jucători ca *Marcu Dumitru, Soare Marin ș.a.m.d.*

Trebuie remarcat faptul că tineri din Găujani, plecați la școli în orașe ca Giurgiu și București, au ajuns în această perioadă să joace la echipe din Divizia B. Printre aceștia îi menționăm pe *Nelu Pestrița, Mitică Rontea, Vicu Chiran și Ion Barbu.*

Aceștia din urmă au jucat la Găujani doar sporadic, ei neavând drept de joc aici întrucât evoluau la alte echipe.

SĂNĂTATE

Serviciul de sănătate se pare că a început a se organiza la începutul secolului al XX-lea. În această perioadă, lipsa asistenței sanitare și a unor condiții igienice elementare agrava mult starea locuitorilor satului.

Dispensarul medical Găujani.

Ziarul „*Epoca*” din 14 ianuarie 1907 dezvăluia cu amărăciune: „*Găsim la orașe un medic la 800 de locuitori, iar la sate un medic la 19.823 de locuitori*”.

Natalitatea era extrem de ridicată la sate, dar și mortalitatea infantilă făcea ravagii. Femeile nașteau „*câți copii dădea Dumnezeu*”, ele nu cunoșteau și nici nu auziseră de anticoncepționale, iar întreruperea de sarcină era considerată mare păcat. Asistența la naștere era asigurată de o moașă a comunei, de regulă o femeie mai în vârstă fără pregătire medicală.

Statisticile apărute în prima jumătate a secolului al XX-lea arată că 1% din femeile de la țară nașteau la spital, 60% nașteau cu moașă fără diplomă și 5% nașteau fără asistență. Copiii de la țară creșteau singuri, necesitând o preocupare specială pentru educația lor. În timpul muncilor agricole, copilul mai mic de un an era luat la câmp, unde mama îi dădea să sugă de 3-4 ori pe zi. Cei de 2-3 ani erau lăsați acasă în grija celor mai mari sau a bătrânilor.

După terminarea Primului Război Mondial, spre sfârșitul anilor '20, în comuna vecină Pietroșani sosește doctorul bucureștean **Constantin Enescu**, care înființează un dispensar pe care-l va transforma în anii următori în spital. Acest doctor Enescu, în cei 40 de ani cât a muncit la Pietroșani, a contribuit esențial în asigurarea asistenței medicale și tratarea locuitorilor nu numai din Pietroșani, ci și din satele apropiate (*Găujani, Pietrișu, Bujoru etc.*)

După terminarea celui de-al Doilea Război Mondial, asistența sanitară pentru locuitorii satului Găujani a fost asigurată doar de un singur sanitar și anume de **Stănescu Ion**. Acesta mergea acasă la locuitorii care aveau nevoie de asistență medicală pentru a efectua tratamente,

iar cazurile mai dificile le îndruma spre **Spitalul din Pietroșani**, la *doctorul Enescu*. Acest cadru medical, care a îngrijit mulți locuitori din satul Găujani, a lucrat pâna la ieșirea la pensie, prin anul 1970, după care s-a mutat la București cu familia.

Tot în această perioadă a lucrat în Găujani, ajutând la nașteri, **Stanciu Elena**, căreia toată lumea îi spunea „*Coana Moașă*”. Primul dispensar sau „*circă sanitară*”, cum se spunea atunci, a funcționat în casa lui **Pantilie Lăceanu**, iar după aceea în casa lui **Lazăr Pestrița**, de unde, în 1998, s-a mutat în dispensarul nou construit.

În perioada anilor 1970-1980, la dispensarul Găujani lucrau doi medici și 5-7 cadre medii. În această perioadă trebuie remarcată activitatea pe care a desfășurat-o asistentul sanitar **Bărăscu Nelu**, care a fost și farmacistul comunei până la ieșirea la pensie. Dintre medicii care au lucrat în Găujani îi amintim pe *dr. Ursu, dr. Kast, dr. Ulea, dr. Pastramă și dr. Mone*.

Dintre cadrele medicale cu studii medii din cadrul dispensarului Găujani îi amintesc pe *Florica Manta, Nela Ghincea, Florina Măruș, Leontina Drăghici ș.a.m.d.*

În prezent, dispensarul, dat în folosință în 1999, cuprinde două cabinete medicale, sală de tratament, sală de nașteri, locuința pentru medic. Lucrează doar un singur medic în persoana **dr. Buga Claudia** (*numai 4 ore zilnic*) și un singur cadru cu pregătire medie, **Ghioca Nicoleta**.

Nu toți locuitorii satului sunt înscriși la medicul de familie *dr. Buga*, unii preferând să se înscrie la alți medici din alte localități, cum ar fi la Vedea ori la Giurgiu.

În ceea ce privește activitatea sanitar-veterinară din comuna noastră, trebuie remarcat rolul important pe care l-a avut doctorul veterinar, fiu al satului, Paul Trandafir,

cel care timp de peste 30 de ani și-a atras aprecierea locuitorilor datorită profesionalismului și corectitudinii în practicarea meseriei sale.

CAPITOLUL IX

OBICEIURI ȘI DATINI STRĂBUNE

Poporul român se deosebește de restul europenilor în multe privințe, dar cel mai important lucru îl constituie repertoriul neasemuit de bogat în obiceiuri, datini și credințe.

Colindele, colindele de copii, urările de belșug și recoltă bogată cu *Plugul, Plugușorul, Sorcova, Vasilca, Capra* și *Steaua* sunt câteva din manifestările folclorice ce fac din sărbătorile de iarnă unele din cele mai frumoase manifestări spirituale ale poporului român.

Toate aceste manifestări sunt variate de la o regiune la alta, colindatul deschizând ciclul celor 12 zile de sărbătoare din iarnă. În cadrul obiceiurilor practicate în perioada sărbătorilor de iarnă, colindele au reprezentat mulți ani la rând momentul cel mai important, prin semnificație și amploare, la nivelul comunității.

Atestări documentare ale colindelor provin din scrierile oamenilor bisericii care luptau împotriva practicilor păgâne. Astfel, în 1552, în Ardeal, se semnalează că după ziua **Nașterii Domnului** începe săptămâna colindelor, iar în 1647, pastorul **A. Matheus** din Ceangăul Mic, județul Alba, arată că enoriașii din această zonă au obiceiul să colinde în noaptea de Crăciun.

În cărțile sale, **Dimitrie Cantemir** menționează existența colindelor pe teritoriul țării noastre la începutul secolului al XVIII-lea.

În 1830, **Anton Pann** publică pentru prima oară colinde în volumul „*Versuri muzicești*”, apoi în 1880, **Th. Burada** publică 19 texte de colinde din Dobrogea, iar Grigore G. Tocilescu publică, în 1900, colinde din Muntenia. Însă lucrarea fundamentală pentru cunoașterea colindelor o reprezintă lucrarea lui **Sabin Drăgoi**, intitulată „*303 colinde*”, apărută la București în anul 1925. Au urmat apoi alte cărți dedicate colindelor, scrise de *Bela Bartok*,

Gheorghe Cucu și *George Breazu* în perioada interbelică. În Găujani, sat mare și așezat, cu oameni gospodari și harnici, cu o istorie multiseclară, s-au conservat și transmis din generație în generație obiceiurile și datinile specifice zonei vlăscene.

Cea mai bogată perioadă în obiceiuri străbune este cea de iarnă, cuprinsă între 23 decembrie și 7 ianuarie. În această perioadă, întâlnim multe obiceiuri în diferite forme cu ocazia sărbătorilor de iarnă.

Amintesc în cele ce urmează unele din aceste obiceiuri, multe dintre ele păstrându-se și astăzi.

„*Urarea copiilor de Moș Ajun*” începe în seara zilei de 23 decembrie, când copiii cu vârsta între 4 și 14 ani colindă din casă-n casă, cu traista de gât, cu bățul în mână și căciula pe urechi, cântând la fereastră:

*„Bună seara la Ajun
Și mâine la Moș Crăciun,
Numai doi-doi”*

Sau mai mulți, în funcție de câți sunt în așa numita „*ceată*”. Gazda le oferă colindătorilor covrigi, nuci, biscuiți, mere, iar în trecut le oferea „*bobârnaci*”, de aici venind și expresia „a merge după bobârnaci”. Acest ritual avea o mare importanță pentru copii, care își pregăteau din vreme „*bățul*” și „*traista*” ori încălțăminte, în funcție de vremea de afară. În seara de urat era o adevărată întrecere: care „*strângea*” mai mulți bobârnaci, mai mulți covrigi sau fructe.

Tot în această seară de 23 decembrie, tinerii merg pe la casele oamenilor cu așa-numitul „*Cor de sărbători*”, unde cântă la ferestre colinde precum „*O ce veste minunată*”, „*Sculați, gazde*”, „*Sus la poarta raiului*”, „*Trei păstori*”, „*În*

O ceată de urători cu plugușorul în fața Primăriei - 1975.

Un grup de paparude.

vârful la nouă meri”, „*Într-o zi de sărbătoare*” etc. În noaptea de 24 spre 25 decembrie, noaptea de Crăciun, se practică „*Colindul adulților*”, când cete de colindători adulți se adunau în centrul satului. Aici ele erau repartizate pe diferite ulițe ale satului de către un bătrân, fost colindător. Acest lucru era necesar deoarece în sat se formau mai multe cete, iar la o casă, gazda, conform tradiției, primea o singură ceată. După stabilirea zonelor pentru fiecare ceată, acestea porneau pe ulița principală, cântând colindul pentru acest moment, „*La mijloc de sat*”.

Bătrânii satului spun că, la un moment dat, în Găujani se adunau și peste 20 de cete de colindători, ce însumau circa 80 de persoane. Fiecare ceată era formată din patru colindători și se cânta în maniera antifonică, adică în grupe de câte doi colindători, care cântau alternativ strofele colindului. Când ajungeau la casa gospodarului, colindătorii cântau un colind la fereastră ales dintre următoarele: „*Aranghelul*”, „*Întreabă sfinții pe Hristos*”, „*L-astă-i ușă bună*”, „*Pe munte-nainte*”, „*Pus-a casa lângă drum*”, „*M-a trimis Sfânta Maria*”.

Dacă timpul era trecut de miezul nopții, se cânta tot la fereastră „*Scoală, scoală domn din casă*”, iar în cazul în care gospodarul nu voia să primească colindătorii, bătea în geam, iar aceștia plecau la o altă casă. Dacă erau primiți, gazda aprindea lumina și erau invitați în casă. Colindătorii intrau în casă cântând colindul „*Ferice, ferice*”.

Colindătorii nu se așezau la masa pregătită special pentru ei până când nu se termina colindul. Apoi se așezau la masă și serveau din bucatele pregătite de gazdă: friptură de porc, colaci, țuică și vin.

După masă se cânta din nou pentru toți membrii familiei colinde specifice, începând cu gazda și soția acestuia: „*Cam din susu, cam din josu*”, „*Pe-l buhai de mare*”,

după care urmau colinde pentru copiii gazdei. Astfel, pentru băieți se cântau „*Cerbul râncului*”, „*Cerbul trețior*”, „*Ciutulina*”, „*Încalică Vodă*”, „*Lili, lili, calule*”, „*Șoimelul*”, „*Trei feciori într-un botez*”. Pentru fete, se cântau „*La lină fântână*” și „*Și-și mai are Ion are*”. La casa preotului se cânta „*Pe câmpul Ierusalimului*”.

La plecarea din casa gospodarului, colindătorii primeau „colacul colindătorului”, un colac special sub formă de pâine rotundă cu anumite modele împletite. Peste colac se puneau bucăți de zahăr sau friptură de porc.

Colindătorii primeau și bani, care erau strânși de unul din ceată, care avea rolul de casier. La ivirea zorilor, colindătorii cântau un colind numit „*Dalbe zori de ziuă*”.

În satul Găujani, acest obicei era practicat de mulți locuitori și existau peste 30 de colinde. Locuitorii îi primeau cu bucurie, iar porțile gospodăriilor rămâneau deschise până dimineța.

Dintre vechii colindători amintim o primă generație din perioada 1930-1945, printre care îi numim pe *Radu Cernat, Marin Petcu, Nidelea Voicu, Ene Scutelnicu, Dumitru Scutelnicu, Barbu Dumitru, Marin Porumbeanu, Dumitru Manta, Stoian Soare*, apoi a urmat o altă generație formată din alții mai tineri pe atunci, printre care: *Florea Petcu, Tudor Bunea, Lazăr Brezaie, Tudor Coș, Florea Lăceanu, Stan Duță etc.*

Aceștia din urmă se pare că au fost ultima generație de colindători. Din păcate, după ei obiceiul a început să dispară, iar în prezent colindele mai sunt știute doar de câțiva bătrâni.

„**Steaua**” de sărbători este un obicei practicat și în prezent, în zilele de 25-27 decembrie, când cete de 2-5 băieți, cu o stea confecționată chiar de ei și frumos împodobită, cântă pe la case „*Steaua sus răsare*” și „*Trei*

crai de la răsărit". Gazdele oferă celor veniți cu *steaua* bani și alimente.

„Capra” este un obicei ce îmbină melodiile cântate de obicei din fluier cu dansul, în ritm de geampara, al caprei și cu teatrul popular, cu personaje ce fac parte din alai: țărani, ciobani, doctori, ginere, mireasă etc. Personajul central în tot acest obicei este *„capra”*.

Aceasta joacă după fluier, iar la terminare se apropie de masa gazdelor, începând să vornicească, să joace cu gazda și alți membrii ai familiei, apoi urează sărbători fericite gazdelor și pornește către altă casă. Obiceiul se practică în noaptea de Anul Nou.

„Plugușorul mic” este o urare recitată la ferestre de o ceată de copii, 3-4 sau mai mulți, care pocnesc din bici și sună din clopoței. Aceștia își deapănă urarea de ocrotire a semănăturilor din câmp, îndemnându-se cu refrenul:

*„Ia mânați din bice măi
Și sunați din zurgălăi,
Hăi, hăi”.*

Acest obicei străvechi ocazionat de întâmpinarea noului an este unul dintre cele mai frumoase și apreciate, care se păstrează și în zilele noastre. Gazdele le oferă bani și dulciuri. Se practică în seara zilei de Anul Nou.

„Plugușorul mare” este practicat de colindători adulți (18-40 ani). Colindătorii sunt însoțiți de un plug tras de boi, împodobiți cu brazi și ghirlande. Unul sau doi urători scandau textul plugușorului, în timp ce aruncau cu mâna boabe de grâu luate din traistele purtate pe umeri.

Ceilați patru membri ai cetei rămăneau pe uliță și pocneau din bice lungi, mânuite cu multă putere și măiestrie, folosindu-se ambele mâini. Acest frumos obicei este o urare

O ceată de călușari de la începutul
secolului al XX-lea.

Și o ceată de călușari, în prezent.

de un an mai bogat cu recolte mai bune și este practicat la începutul anului nou în zilele de 1-2 ianuarie. Gazdele oferă urătorilor bani, alimente, vin și țuică.

„**Sorcova**” este un obicei practicat îndeosebi de copiii de până la 10 ani. Acest obicei are loc în dimineața Anului Nou. Copiii urează prin loviri repetate cu sorcova (*o crenguță cu flori din hârtie colorată și poleită*) pe umerii gazdelor sănătate, bucurii și La mulți ani!, primind în schimb bani:

*„Sorcova vesela,
Să trăiești, să-mbătrânești,
Ca un măr, ca un păr,
Ca un fir de trandafir,
La anul și la mulți ani!”*

„**Vasilca**”, numită în colind „*Siva*”, este practică tot în seara de Anul Nou. Obiceiul constă în împodobirea căpățanei de porc, gătită frumos cu cercei, funde, mărgel, hârtii colorate și flori artificiale. Aceasta este pusă pe o tavă și purtată de câțiva colindători (*îndeosebi romi*) din casă-n casă, care cântă acest colind.

Pe 6 ianuarie este ziua de „**Bobotează**”. Oamenii din sat merg la biserică, unde are loc slujba, după care merg la o fântână din sat, unde preotul sfințește apa, iar toată lumea ia apă sfințită, numită „*aghiasmă*”.

Obiceiul din trecut de a veni și cu animalele la botezat se păstrează și astăzi, când tinerii care vin îndeosebi cu cai, după ce îi botează, fac întreceri în curse de cai. După ziua de Bobotează se practică „**Iordănitul**”, când un grup de 2-4 băieți tineri, cu o găletușă de „*aghiasmă*” și busuioc, merg la casele cu fete de măritat sau băieți care au numele

de *Ioana* sau *Ion*. Aceștia sunt stropiți cu mănunchiul de busuioc, iar ceata cântă:

„*Sfinte de la Răsărit,
Ieși afar' la iordănit,
Că umblăm și colindăm
Și pe Domnul căutăm*”.

Gazdele îi invită pe colindători la masă, care sunt serviți cu diferite bucate și băuturi. Bătrânii spun că a doua zi, fata iordănită mergea la grajd și dădea cu piciorul în boul culcat, iar dacă boul se scula, însemna că în acel an fata se mărită.

Obiceiuri de primăvară-vară

În perioada de primăvară-vară se practicau de locuitorii satului câteva obiceiuri străvechi, cum ar fi: „*Drăgaica*”, „*Paparudele*” și „*Caloianul*”.

„**Drăgaica**” este un vechi rit agrar, dedicat recoltelor bogate de grâne. În zilele călduroase de vară, când lanurile sunt coapte, fetele merg în grup și își culeg spice pentru a-și face coronițe.

La întoarcerea în sat merg la cea mai frumoasă dintre ele, pe care o numesc „*Drăgaică*”, acolo împletindu-și cununile și alegând cele mai frumoase veșminte pentru *Drăgaică* și totodată pregătindu-și steagul ce va fi purtat a doua zi la casele ce vor fi colindate de drăgaice.

Semnificația inițială a obiceiului pare a fi compararea fecioarelor din *ceata Drăgaicei* cu holdele de grâu, aflate în pragul rodirii, precum și transferul fertilității în dublu sens: vegetal și uman. **Jocul Drăgaicelor** a devenit în timp un ritual care ajuta „*să crească bobul grâului*”, „*să se coacă holdele*”, „*să apere copiii de boli*”. Versurile cântate de Drăgaice sunt un îndemn la joc:

„Și-au venit drăgaicele
să secere spicele
spicele nălticele.
Drăgaicele-s frumoșele
Hai drăgaică să sărim
Că știm iarna ce pățim,
A venit vara bogată
Cu drăgaica spânzurată
Grâu-i spic ca vrabia
și în pai ca trestia”.

După acest câtec, *Drăgaicele* continuă cu dansuri tradiționale ale comunei: *cârligul*, *zvâcul*, *brâul*, *țigăneasca* - jocuri iuți și pline de viață. Din păcate, acest obicei nu se mai practică azi.

„**Paparudele**” e un obicei vechi, pomenit și de *Dimitrie Cantemir* în cartea sa „**Descriptio Moldaviae**” sub numele de „*papalugă*”. Obiceiul, cunoscut sub numele de „*paparudă*”, se practica în Moldova, Oltenia și Muntenia. În zona folclorică Vlașca se practică și în prezent în multe sate.

De câte ori spre sfârșitul primăverii și mai cu seamă vara era o secetă mai îndelungată, se aduna un grup de fete de 8-14 ani, din care una sau două se dezbrăcau în pielea goală și își acopereau trupul de la brâu în jos cu frunze de bozii și porneau prin sat cântând, jucând și bătând din palme.

Când porneau prin sat cântând pe la fiecare gospodărie, oamenii ieșeau la poartă și udau paparudele cu apă. Stropitul cu apă era menit să aducă rodirea, prin provocarea ploii. Cântecele paparudelor este o incantație pentru ploaie. Acolo unde sunt primite dansează și cântă, invocând ploaia:

*„Paparudă, rudă,
Ia ieși de ne udă,
Cu găleata rasă,
Ploile se varsă,
Din joi până-n joi,
Să dea nouă ploi”.*

Gazda vine cu găleata plină cu apă și o aruncă peste aceste fete, după care le oferă alimente și bani.

„**Caloianul**” este un obicei tot pentru stârnirea ploilor. Acest obicei are loc în a III-a sau a IV-a săptămână după Paște, în zilele de joi sau duminică, atunci când seceta se instalează mai devreme sau durează mai mult.

De data aceasta, desfășurarea obiceiului se concentrează în jurul unui obiect și anume o păpușă de lut. Păpușa se cheamă în funcție de regiune: „Iene”, „Caloian”, „Scaloian”. În comuna noastră obiceiul este cunoscut sub numele de „Ene”, „Zgarloiene” sau „Caloian”.

Obiceiul constă în modelarea unei păpuși din lut, ce este așezată pe o scândură, cu flori de jur împrejur, iar la cap o lumânare. Aceasta este purtată de fete la gărlă, unde este lăsată să plutească pe apă.

Pe parcursul convoiului, copiii sunt stropiți cu apă. Textul cântecului accentuează originea de rit agrar, de rodire:

*„Ene, Ene Zgardaene,
Deschide porțile,
Să mai dea ploilele.
De când ploaia n-a mai dat,
Tot pământul s-a uscat
Și în două a crăpat*

*De când ploaia n-a mai dat
Grăulețu s-a uscat
Mergi Ene cu florile,
Du-te cu cheițele
Și descuie ploile”.*

Și acest obicei s-a pierdut în negura anilor, astăzi auzindu-se de el numai în anumite cărți cu specific folcloric.

Un obicei ce dănuie și astăzi îl constituie „lăsatul secului”. Acesta reprezintă o sărbătoare mare, ce are loc cu șase săptămâni înainte de Sfintele Paști.

În această zi, familiile tinere, pregătite din timp cu alimente, băuturi, dulciuri, toate reprezentând așa-numitul „plocon”, merg la nași pentru „sărutatul mâinilor”, dar și pentru a petrece cu bucurie lăsatul secului.

Începând cu a doua zi, nu se mai mănâncă carne, grăsime, produse din carne etc. până la Paști, în schimb se mănâncă, cum spune Marin Sorescu:

*„...cartofi, fasole, urzici, dragavei, știr, lobodă,
Lucruri de-astea ușoare, că-ți vine
să dai cu masa-n bătătură.
Verdeța schimbă sângele - așa se zice,
Dar nici așa să-l faci apă, să-l subții de tot nu e bine,
Și mulți nu vor să mai ție posturile cum trebuie,
Se spurcă după două, trei zile, că s-a înrăit lumea,
Nu știe să se mai stăpânească.
Dar lăsatul secului se lasă cu sfințenie, cu masă mare,
Ca și când toți ar avea de gând de-a doua zi s-o țină,
În rădăcini și-n rugăciuni, ori să ajuneze de tot”...*

(„LA STRIGAT” - VOL. „LA LILIECI”)

Un obicei mult îndrăgit de locuitori până în zilele noastre este „**Călușul**”, acesta are loc în ziua de Rusalii, având drept scop alungarea răului și a bolii.

Ceata de călușari, formată din tineri, buni dansatori, este condusă de un „*vătaf*”. Acesta trebuia să fie un bun dansator, un om respectat în sat și să aibă prin comportamentul său o anumită autoritate asupra celorlalți călușari.

Costumația călușarilor se compunea din pălărie neagră cu funde lungi, colorate și mărgelile, cămașă țărănească, două bețe prinse în diagonală, brâu colorat de care erau prinse patru batiste țărănești în colțuri, pantaloni albi, ciorapi de același model.

Pintenii și zurgălăii împreună cu bățul împodobit cu funde întregesc echipamentul călușarilor. De regulă, ceata era formată din 15 persoane. Dintre acestea, *11 erau călușari, mutul, stegarul și doi lăutari*.

Vătaful - conducătorul cetei de călușari - hotărăște în toate momentele obiceiului ce trebuie să facă fiecare călușar. Acesta avea și un ajutor de vătaf.

Mutul - este un personaj comic, ce avea rolul de a întreține buna dispoziție a asistenței. El nu are voie să vorbească pe toată durata desfășurării obiceiului. El purta haine rupte și peticite, pe cap avea o mască făcută din piele de oaie sau iepure, purta o traistă, falus de lemn, ascuns de un șort, iar în mână purta o sabie de lemn.

Stegarul - este cel care poartă steagul și avea mare grijă ca vârful steagului să nu atingă niciodată pământul.

Înainte de a începe desfășurarea obiceiului are loc un adevărat ritual numit „*legatul călușului*”.

Acesta are loc în sâmbăta Rusaliilor și semnifică atât legatul propriu-zis al steagului, cât și legatul prin jurământ al călușarilor.

Steagul este alcătuit dintr-o prăjină de circa 3 m, în vârful căreia se leagă fire de usturoi, ceapă, spice de grâu, precum și un ștergar sau o bucată de pânză albă.

Ceata de călușari se deplasează la gărlă, unde aceștia intră în apă până la genunchi, apucă cu mâna dreaptă prăjina steagului, introduc vârful steagului în apă și rostesc jurământul: „*Jur în credința lui Dumnezeu să nu mă las de căluș de la început până la terminare*”. Jurământul este spus de vătaf cu voce tare de trei ori și repetat de fiecare dată de călușari. La depunerea jurământului participă toți membrii cetei înconjurați de o numeroasă asistență venită special pentru acest eveniment.

După jurământ, călușarii fac un joc pe malul apei, după care merg la casele lor, urmând ca în *duminica Rusaliilor* să se întâlnească la vătaf și să pornească prin sat, la casele gospodarilor.

Mutul - este primul care intră pe poartă și prin gesturi întreabă gazda dacă vrea să primească călușul. Dacă aceasta acceptă, mutul face semn și ceata intră în curte.

Gazda aduce un scaun pe care pune usturoi, sare și o oală de lut, precum și o găleată de apă. *Mutul* trasează un cerc pe pământ cu vârful sabiei și călușarii încep dansul alcătuit dintr-o suită ce cuprinde: „*plimbarea*”, „*banul mărăcine*” și „*romanul*”.

În timp ce călușarii se pregătesc de joc sau chiar în timpul acestuia, *mutul* improvizează scene comice, spre deliciul celor prezenți. Astfel: ia câte un ou din cuiabar sau de la cloșcă pe care-l sparge și-l mănâncă, lovește oalele puse-n gard, se joacă cu câinele, murdărește o femeie cu pământ sau nisip, își arată falusul și face gesturi obscene cu el, se tăvălește pe sub fustele femeilor etc.

Practicile de vindecare ce au loc în timpul horei călușarilor și după aceea se adresează persoanelor bolnave,

copii și adulți. Copiii sunt luați în brațe de călușari și jucați în horă, ca să scape de boli, după care nu se dau părinților, ci se așază pe iarbă și de acolo sunt luați numai după ce persoana care l-a însoțit pe copil lasă pe acel loc o sumă de bani.

Tot pentru însănătoșirea copiilor se obișnuiește ca să sară peste ei călușarii, lucru care se plătește. *Usturoiul* se dă și el „*pentru leac*” în timpul horei sau după aceea de oricare dintre călușari în schimbul unei sume de bani, care rămân ai călușarului respectiv. La persoanele adulte bolnave, *vătaful* și *mutul* merg și le dau usturoi, le mângâie și le spun „*Tatăl nostru*”.

La încheiere, *vătaful* aduce scaunul și celelalte obiecte la locul de unde le-a luat, iar *mutul* stropește cu apă pe gazde. Plata călușarilor se face în bani, pe care-i strânge *vătaful*.

Călușarii colindă prin sat, din casă-n casă, până la lăsarea serii. A doua zi de dimineață pornesc din nou spre casele rămase necolindate. La casele de foști călușari se joacă cu mai multă dorință și sunt serviți drept răsplată în mod special cu *scovergi*, *brânză*, *vin* și *țuică*.

Dezlegatul călușului se face luni seară după apusul soarelui, în locul unde s-a făcut legatul și la care participă toți membrii cetei. Se procedează la fel ca la legat, se dezleagă ștergarul, mănunchiul de usturoi, spicele de grâu, aflate în vârful steagului, apoi se scot urale, se îmbrățișează, își urează sănătate, bucurie, noroc și să se întâlnească anul viitor cu bine.

Usturoiul, *pelinul* și *grâul* din legătura steagului se împart la toți călușarii pentru acasă. După dezlegat, ceata merge la *casa vătafului* pentru o masă împreună. Acum se achită toate datoriile pentru masă, se plătesc muzicanții, iar dacă rămân bani, sunt împărțiți în mod egal între toți membrii. Se încinge apoi o petrecere cu muzică, mâncare și băutură

până noaptea târziu. Acest îndrăgit obicei a cunoscut un mare interes și o apreciere imensă din partea locuitorilor. Generații de-a rândul au practicat acest căluș, fiind atrași de frumusețea lui, de întreg ritualul de la începutul său, de costumele extraordinare pe care le îmbrăcau.

Amintim și câteva generații de călușari: *Lazăr Brezaie, Ion Olteanu, Marin Olteanu, Stoian Croitoru, Mitu Pestrița, Petre Pestrița etc. După care a urmat o altă generație formată din Ion Olteanu (Coadă), Gheorghe Mangeac, Florea Beianu, Dumitru Marcu, Anghel F. Olteanu, Nicolae Rontea, Dumitru Bălțat ș.a.m.d.*

Au urmat și alte generații, dar parcă obiceiul nu mai avea aceeași puritate, același farmec, a început să capete o tentă comercială, să-și piardă din naturalețe. În ultimii ani se practică din ce în ce mai rar, tinerii nu mai sunt atrași ca înainte de aceste obiceiuri populare pentru că nu mai sunt îndrumați în acest scop.

Frumusețea jocului, muzica după care se juca, lăutarii care nu mai sunt, costumele frumoase, toate au dispărut, lăsând un gol adânc în inimile celor care le-au cunoscut. Doar, rareori, prin devotamentul unora și prin dragostea lor de tradiții și obiceiuri se mai organizează acest minunat obicei numit „Căluș”.

Cu fiecare an ce trece, multe obiceiuri pe care le-am amintit mai sus încep să se stingă. Ce mare păcat că o asemenea bogăție în tradiții nu se poate păstra!

Acest obicei, „Călușul”, este considerat în întreaga lume ca expresia cea mai elocventă a obiceiurilor poporului român.

CAPITOLUL X

EVENIMENTE MAJORE
ÎN VIAȚA OMULUI

Obiceiurile vieții de familie marchează și momentele principale din viața omului cum sunt nașterea, căsătoria și moartea. Cele mai vechi obiceiuri se pare că sunt cele de înmormântare ori legate de ritualul morții. Obiceiurile legate de naștere, de nuntă au apărut și s-au dezvoltat odată cu apariția vieții de familie.

„**Nașterea**” reprezintă din punct de vedere biologic și social „un început”.

După nașterea copilului, tatăl acestuia merge la nași pentru a le solicita un nume de botez pentru copilul nou-născut, aceasta fiind o dovadă de perpetuare a relației de familie.

„**Botezul**” este un eveniment deosebit în viața unei familii. De regulă, copilul este botezat de nașii care i-au cununoscut pe părinți.

Nașa este persoana care săvârșește gestul simbolic al primei băițe de după botez. În apă pune diferite obiecte mici, petale de flori, semințe de porumb, grâu și fasole, acestea având rolul de a proteja și menține viitorul nou-născutului.

După botezul de la biserică urmează o masă și o petrecere acasă cu participarea rudelor. Când copilul este **băiat** și a împlinit 1,5-3 ani, familia are obligația de a face „*cumetria*” sau „*tăierea moșului*”. Nașul vine cu o foarfecă nouă și taie *moșul* copilului, după care *moșul* este așezat într-o batistă și este păstrat de părinți. Când nou-născutul este **fată**, la împlinirea vârstei de un an se organizează de către părinți „*ruperea turtei*”, obicei ce constă în ruperea unei pâini frumos crescute de către nașă deasupra capului copilului, după care o împarte celor prezenți la eveniment.

„**Nunta**” - prin căsătorie se asigură îndeplinirea funcției biologice fundamentale a speciei și anume perpetuarea. În perioada interbelică, **fetele** de la țară se căsătoreau la 14-15

ani, iar **băieții** înainte de a pleca în armată (21 ani), astfel că la *liberare* aveau deja unul-doi copii.

Înainte de căsătorie se întâlneau părinții, care stabileau zestrea pentru viitorii soți, apoi logodna dura 1-2 luni. Dacă acordul era deplin, tinerii se cununau civil, apoi religios. Nunta era un adevărat spectacol, durând 2-3 zile. Darul de nuntă îi ajuta pe tinerii căsătoriți în viața de familie.

La sate, darul de nuntă consta din cereale (*grâu, porumb*), vite (*cai, viței, oi*), păsări (*rațe, găini*). **Mireasa** venea cu „*lada de zestre*”, unde se găseau *plapumă, perne, macate, ștergare etc.*

De obicei, **mirele** avea casă ridicată, urmând a fi terminată împreună cu soția lui și fiind ajutați de rude și vecini. Familia românească tradițională era de tip „*lăstar*” - pe măsură ce feciorii creșteau și le venea vremea căsătoriei, ei plecau din casa părintească; pe cel proaspăt căsătorit, tatăl îl înzestra cu un lot de pământ și împreună cu ceilalți membri ai familiei îl ajutau să-și construiască o casă nouă.

În casa bătrânească rămânea cel mai mic dintre feciori, care o și moșteneau, cu obligația de a-i întreține pe părinți până la moarte și de a le face apoi slujbele și pomenile potrivit tradiției.

Începând din a doua jumătate a secolului al XX-lea, unele obiceiuri de nuntă au dispărut, altele s-au schimbat, iar o mică parte din ele s-au păstrat până astăzi, acest lucru datorându-se în primul rând noilor condiții de viață.

La Găujani, nunta se desfășoară după tipicul nunților din Vlașca, de obicei duminica sau sâmbăta seara. Participă la acest eveniment mirii, nașii, părinții miresei (*socrii mici*), părinții mirelui (*socrii mari*), domnișoara de onoare, fratele de mână, frații și surorile mirilor, prieteni de familie, precum și alți cetățeni invitați. Nunta începe

în dimineața zilei programate a se desfășura prin gătirea miresei, sosirea mirelui și a nașilor cu lăutari pentru a lua mireasa, apoi cortegiul merge la ofițerul stării civile pentru actul de cununie, după care la biserică, unde are loc cununia religioasă.

Către seară, după sosirea de la biserică, se scoate mireasa în horă, prilej cu care se etalează zestrea miresei în public și se oferă de către aceasta invitaților cadourile de nuntă: *marama, macate, cămăși, pijamale etc.* Urmează apoi petrecerea nunții, unde nuntașii servesc masa și joacă în acompaniamentul lăutarilor. În final, nuntașii oferă tinerei familiei daruri în bani sau în obiecte de uz casnic.

În timpul nunții, rolul *nașei* este exprimat prin gesturi simbolice, în timp ce *nașul* săvârșește atât gesturi simbolice, cât și acte de ajutor concret pentru noua familie.

Astfel, *nașa* gătește ritual mireasa, îi pune voalul la începutul nunții și îl scoate la sfârșit, îmbrobodirea miresei (*însemnând trecerea miresei de la statutul de fată la cel de nevestă*), ruperea unui colac, numit „*turta miresei*”, deasupra capului miresei, după ce-i pune voalul, după care aruncă bucăți din turtă nuntașilor.

Nașul plătește să se deschidă porțile casei miresei la venirea nuntașilor, banii se aruncă într-o găleată cu apă, așezată în fața porții. De asemenea, nașul este cel care strânge banii la masa de nuntă, act de propășire a noii familii.

În prima jumătate a secolului al XX-lea, fidelitatea în familie era o virtute. *Infidelitatea feminină* era aspru sancționată, astfel persoana în cauză era nevoită să plece din localitate. În schimb, *infidelitatea bărbaților* era tolerată, iar *concubinajul* cu o văduvă nu genera mari discuții.

„**Înmormântarea**”. Moartea este resimțită mai întâi pe planul realității cotidiene ca o despărțire definitivă a

defunctului de familie și de o colectivitate mai mare (*rude, vecini, prieteni*).

Această despărțire nu reprezintă însă în concepția tradițională o încheiere definitivă a destinului individului, dincolo de care nu mai există nimic, ci o trecere ireversibilă din lumea aceasta în lumea „*de dincolo*”. În zona noastră, mortul rămâne în casă una-doua zile, pe toată această perioadă fiind privegheat de rude și prieteni și de alți cunoscuți. În ziua înmormântării se sapă mormântul, iar alaiul mortuar, în frunte cu preotul, conduce defunctul mai întâi la biserică, unde se oficiază o slujbă religioasă de înmormântare.

După slujba de la biserică, mortul este condus pe ultimul drum până la cimitir, unde este depus la locul de veci. La mormântul creștinului se pune o cruce, pe care sunt gravate numele, prenumele, data decesului, precum și etatea defunctului la data decesului.

Formulele sacrale ale slujbei pentru morți constau în liturghii, care se țin pentru mort (*sunt pomeniți morții care sunt trecuți pe pomelnic*), în sâmbetele din postul Paștelui, Sâmbăta Floriilor și la parastasele care se fac la majoritatea sărbătorilor (*joi mari, sâmbăta „moșilor”, Rusalii, Sf. Maria etc.*).

Dintre obiceiurile religioase de după înmormântare amintim:

- **Împărțirea pomenilor** - prin care se înțelege atât schimbul de daruri între vecini sau rude apropiate. Astfel, de Rusalii se împart *străchini, farfurii* pline cu „*păsat*” din porumb rășnit, iar mai nou cu *orez cu lapte, oale, câni, linguri, furculițe ș.a.m.d.* Se practică și pomana necondiționată la fiecare sărbătoare, când se dau de pomană pentru morți farfurii cu mâncare și o cană sau pahar cu vin, împreună cu o lumânare.

- **Căratul apei** - obicei prin care o fetiță până la 10 ani cară apa pentru mort la 3 case, de regulă vecini, aceasta însemnând caracterul de puritate pe care trebuie să-l aibă cea care săvârșește acest ritual. Ritualul de căratul apei se face zilnic, până când se împlinesc șase săptămâni de la deces.

La sfârșitul acestei perioade se „*dezleagă apa*”, iar fetița care a cărat apa primește bani de la familia decedatului.

- **Tămâierea** - tot ceea ce se dă de pomană, adică ce se împarte sau ce se servește la masă, trebuie mai întâi să fie „*tămâiat*”, pentru că numai astfel un lucru poate căpata „*puteri magice*” cu care să poată pătrunde „*dincolo*”, prin depășirea „*pragului*” ce desparte cele două lumi.

Când se împarte un lucru cuiva, gestul este însoțit de formula tradițională „*Să-i fie lui...*” și se răspunde cu „*Dumnezeu să primească*”.

Aceste pomeni și daruri se fac până ce se împlinesc 7 ani de la deces. Toate aceste ritualuri s-au transmis din bătrâni până în prezent și aproape au rămas neschimbate.

CAPITOLUL XI

PORTUL POPULAR
ȘI PRACTICI ÎN CONFEȚIONAREA
COSTUMELOR POPULARE

În fiecare zonă a țării, portul popular are o anumită autenticitate și valoare. Prin portul popular este exprimată tradiția populară, dragostea față de trecutul fiecărei zone.

În Găujani, în trecut, femeile purtau cămașă lungă și fotă, fetele tinere purtau pe cap „*maramă*”, iar bătrânele purtau pe cap un fel de basmale numite „*mechelețe*”.

Cămașile purtate de femei erau diferențiate după croială și ornamentele lor și anume: cămașa cu platcă încrețită la gât, cămașa simplă cu platcă, cămașa dreaptă.

„**Fotele**” purtate de femei erau țesute din lână ori bumbac chiar de către ele. Costumul popular pe care-l purtau femeile se numea „*peștemal*”.

Această îndeletnicire a femeilor de a țese „*pânza*” pentru confecționarea articolelor de îmbrăcăminte, de a țese „*macate*” de pus pe perete ori „*preșuri*” de pus pe jos în odăi era ocupația principală a acestora în toată perioada de iarnă, alături de împletitul din lână și bumbac al puloverelor, ilicelor, ciorapilor etc.

Și țesutul la război și împletitul însemnau o muncă enormă, un întreg ritual ce trebuia respectat, pentru ca în final să se poată obține un lucru deosebit. Astfel, pentru a se ajunge la intratul în războiul de țesut trebuiau parcurse multe etape precum: *torsul lânii* sau *bumbacului* cu „**furca**”, îndrugatul cu *fusul*, făcutul de „*sculuri*”, apoi „*gheme*”, pusul firelor pe „*țeavă*”, „*vopsitul*”, „*năvăditul*” etc.

Nu exista gospodărie care să nu aibă un război de țesut cu toate componentele lui: „*picioare*”, „*vatale*”, „*suveică*”, „*iepe*”, „*scripeți*”, „*suluri*”, „*tindeche*”, „*spată*” etc.

Acum toate aceste denumiri ni se par curioase, de care tinerii nici n-au auzit, iar obiectele au ajuns doar expodate la muzee țărănești sau, dacă mai există, sunt foarte rare, numai unde localnicii le-au păstrat bine. Este interesant la acest capitol să amintesc câteva cuvinte despre obținerea și

pregătirea materialelor necesare confecționării articolelor de îmbrăcăminte, a firelor de cânepă, în, bumbac și lână în trecut.

Cânepa (*nu era interzisă la cultivare ca în prezent*) era legată după recoltare în snopi, fiind apoi cărați la „gârlă”, unde se țineau în apă circa două săptămâni. După uscare era tocată mărunț cu „*melița*”, părțile lemnoase cădeau, rămânând astfel numai firele, legate apoi în „*caiere*” și toarse.

Bumbacul, după ce era adunat și uscat bine, i se scoteau semințele cu un utilaj micuț numit „*cicric*”, după care se dădea la „*arcuș*” și astfel se obțineau valurile de bumbac, care la rândul lor, prin „*îndrugare*”, erau transformate în fire, necesare la țesut și împletit.

Lâna, obținută prin tunderea oilor, suporta și ea o serie de operațiuni până să intre în război sau să fie împletită. Astfel, se începea cu spălatul, „*scărmănatul*”, apoi urma „*dărăcitul*” (*făcut cu un „dărac”*), îndrugatul și vopsitul.

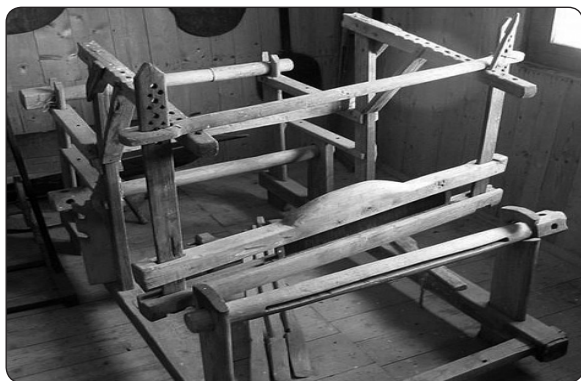
Pentru a se obține mai repede firele necesare țesutului și împletitului, femeile din sat organizau așa numita „*clacă*”. La o clacă se adunau 10-20 de femei (*vecine și rude*) pentru a îndruga lâna ori bumbacul. **Claca** se organiza îndeosebi seara și, în timp ce lucrau, femeile spuneau povești, întâmplări din viața lor sau a altora, glume, cântau.

Gazda le oferea, în timpul sau la sfârșitul lucrului, *scovergi, gogoși, „boabe fierte”* în oala de pământ (*în sobă*), magiun, dovleac copt în sobă, *șuncă și cârnați de porc* etc.

Aceste preocupări au dispărut de mult, dar le-am amintit pentru a nu se uita, dar și pentru ca tinerii să cunoască cum în trecut locuitorii satului își obțineau singuri materialele necesare confecționării îmbrăcăminte, precum și a celor necesare în gospodărie. În sezonul rece, femeile purtau o „*cojoacă*” fără mâneci sau un cojoc mai scurt, brodate

Costume populare din zona noastră.

Războiul de țesut, nelipsit din casa țărănească.

Cojocel pentru bărbați și femei.

Opinci vechi din piele de porc.

pe margini cu diferite cusături și blănițe pe poale. Pe cap purtau basmale groase numite „*șaluri*”, făcute din lână.

Bărbații purtau ciorapi din lână, împlețiți manual, cămașă lungă până-n genunchi (*la bătrâni*) sau deasupra genunchilor (*la tineri*), acestea erau strânse la mijloc cu un „*brâu*” făcut din lână fină de culoare roșie. Pantalonii purtați de bătrâni se numeau „*nădragi*”, iar cei purtați de tineri se numeau „*ițari*”. Pe cap, bărbații purtau căciulă din blană de miel, pe timp de iarnă, și pălării, vara. În picioare, atât femeile, cât și bărbații purtau „*opinci*” din piele de porc.

Iarna, bărbații purtau cojoace din piele de oaie, cu guler din blană de miel, sau șubă din postav îmblănită cu piele de oaie. Cum toate acestea erau purtate de localnici, ele trebuiau să fie confecționate de un specialist, iar acesta era *cojocarul*. În sat erau mulți cojojari, care cu timpul s-au rărit, iar în prezent au dispărut. *Cojoacele* și *opincile* mai sunt purtate numai de puțini bătrâni, din cele păstrate bine de-a lungul anilor.

CAPITOLUL XII

FII AI SATULUI - PLECAȚI, RĂMAȘI
SAU REÎNȚORȘI ÎN LOCALITATE

Așa cum este lesne de constatat de către cei care au lecturat lucrarea de față, în unele capitole am amintit deseori nume de locuitori ai satului nostru care prin munca și activitatea lor au contribuit din plin la dezvoltarea comunei noastre în secolul al XX-lea.

În rândurile ce vor urma voi evidenția pe lângă numele celor amintiți mai sus și pe cele ale altor locuitori născuți în satele noastre, dar și pe ale unora care au venit de pe alte meleaguri și s-au statornicit aici și a căror viață s-a confundat cu cea a locuitorilor acestei comune.

De asemenea, voi aminti în acest capitol numele multor fii ai satului, plecați din sat, care prin talentul, munca și priceperea lor au devenit oameni cunoscuți în multe colțuri ale țării și au făcut cunoscut numele comunei noastre acolo unde au lucrat.

Sunt ferm convins că lista celor menționați mai jos nu este nici pe departe completă și îmi cer iertare celor omiși. Îi asigur pe cei care nu-și vor găsi numele în lucrarea mea că nu le-am diminuat cu nimic meritele și activitatea lor. Totodată, îmi cer iertare doamnelor că am folosit numele lor de naștere și nu pe cele de după căsătorie, dar am considerat că astfel vor fi mai bine cunoscute de cititori.

Am să încep cu numirea acelor localnici care prin activitatea lor au pus umărul la modernizarea localității încă de la începutul secolului al XX-lea, apoi am să continui cu fii ai satului, așa cum am intitulat și acest capitol, încercând totodată să respect cât pot cronologia perioadelor în care au activat.

Ion Beianu

- primul primar din secolul trecut,
care a condus comuna peste
10 ani.

Voicu Drăghici
și Voicu Ciulica	- s-au succedat la conducerea
comunei în perioada interbelică
făcând lucruri bune pentru
locuitorii satului.
Ion Pantelimon	- preot care a slujit biserica din
Găujani timp de 51 de ani
(1882-1933).
Anghel Paraschivescu	- primul învățător al satului,
ginerele preotului Pantelimon.
Ioan Dragomir	- primul învățător al satului
Cetățuia, care a activat aici încă
din 1907 timp de peste 30 de ani.
Gheorghe Bâtfoi
și Elena Bâtfoi	- învățătorii satului în perioada
interbelică cu un aport esențial
în dezvoltarea socio-culturală a
comunei.
Ion Pătrașcu
și Ioana Pătrașcu	- învățători la Școala Pietrișu
în perioada interbelică și după
aceea.
Dumitru Erbașu	- preot la Biserica Pietrișu cu peste
30 de ani de muncă acolo.
Florea Laudă	- preot al Bisericii din Găujani în
perioada 1933-1948.
Marin Trandafir	- preot al Bisericii Găujani în
perioada 1945-1975.
Ion Lungu	- învățător și director al școlii din
Găujani imediat după Primul
Război Mondial.
Chiril Goian	- director al școlii din Găujani
timp de peste 20 de ani (1948-
1968), provenit din Basarabia.
Ion Stănescu	- agent sanitar cu o activitate
deosebită în domeniul medical în

- Găujani de peste 30 de ani.
- Ion Popovici
și Elena Popovici - învățător și respectiv educatoare
între anii 1945-1965 - proveniți
din Basarabia.
- Petre Murgă
și Constanța Murgă - învățători care timp de peste
30 de ani au fost în slujba educării
copiilor satului.
- Dan Haralambie
Nedelea Tătaru - inginer agronom.
- fost subofițer în Regimentul 5
Dorobanți - Giurgiu
- Traian G. Cernat - fost atașat la Ambasada României
din Franța.
- Ilie Ghincea - economist, fost director al Băncii
Agricole Giurgiu.
- Gheorghe Pietroșăneanu - fost profesor la Pietrișu, apoi
procuror mult timp în București.
- Cristea Pietroșăneanu - fost secretar al Federației Române
de Box.
- Florea Pietroșăneanu - brigadier CAP, președinte CAP,
primar al comunei Găujani timp
de 27 de ani.
- Ion Ischimji
Vasile Caragea - inginer agronom la IAS Găujani.
- pădurar, primul președinte al
CAP Găujani.
- Păun Stoenescu - profesor de limba română.
- Stancu Costea - învățător, director cămin,
profesor, respectiv învățătoare.
- și Marioara Costea - fost colonel în MApN București.
- Ion Frâncu - plutonier adjutant, șef de post
de poliție mult timp în comuna
Găujani.
- Alexandru Ștefan - profesor de matematică la școala
din Găujani și mutat la Giurgiu,

- de unde a ieșit la pensie.
- Lincă Frâncu - secretar al Primăriei, șef de fermă la CAP și președinte al acestuia.
- Floarea Frâncu - director de Cămin Cultural și învățătoare.
- Evgheni Erbașu și Ioana Erbașu - profesor și director al Școlii Pietrișu, respectiv profesoară de matematică la aceeași școală.
- Aurel Laudă - secretar în Primăria Găujani.
- Ion Deliu - funcționar casier în Primăria Găujani.
- Gheorghe Bă ră scu - funcționar la Primăria Găujani, la Școala Găujani, apoi merceolog ICMUG Giurgiu.
- Ion Soare - contabil-șef CAP Găujani, CUASC Vede a și SMA Vede a.
- Marga Soare - contabil la CAP Găujani.
- Paula Dragomir - contabil la CAP Găujani, apoi la VICTORIA SA.
- Petra Murgă - profesoară la Găujani, apoi la Giurgiu.
- Ioana Bă ră scu - profesoară la Școala Găujani până la pensie, stabilită acum în Giurgiu, pensionară.
- Nelu Bă ră scu - asistent sanitar și farmacist la dispensarul Găujani până la pensionare, locuiește în Găujani, pensionar.
- Ion Ghincea - profesor și director la Școala Găujani până la pensionare, locuiește în Găujani, pensionar.
- Sofian Soare - ofițer SRI - București.
- Mihai Trandafir - ofițer SRI - București.

Aritina Bărăscu	- profesor la Școala Găujani și apoi funcționar la Navrom Giurgiu.
Paul Manta	- profesor și director la Școala Pietrișu, apoi profesor la Școala Găujani până la pensionare, locuiește în Găujani, pensionar.
Paul Trandafir	- medic veterinar al CAP-ului și al comunei Găujani până la pensionare, locuiește în Găujani, pensionar.
Elena Trandafir	- profesoară și director la Școala Găujani, pensionară.
Nicolaie Murgă	- profesor și director la Școala din Pietroșani, județul Teleorman.
Sofian Roșu	- economist, în Giurgiu.
Mihai Deliu	- profesor de educație fizică la Giurgiu, pensionar.
Stelică Pepenaru	- contabil la CAP și Primăria Găujani.
Petrică F. Soare	- ofiter MApN până la pensionare, locuiește în Giurgiu, pensionar.
Ion F. Bărăscu	- contabil în Giurgiu până la pensionare, locuiește în Slobozia, pensionar.
Ileana Sfeatcu	- cunoscută interpretă de muzică populară, pensionară stabilită în București.
Marian Nistor	- ofițer de poliție, șef de post în mai multe localități, locuiește în Pietrișu, pensionar.
Angela Trandafir	- profesoară în București, pensionară.

-
Petra Ceapă	- inginer în București, pensionară stabilită în Pietrișu.
Minel Bane	- inginer în București.
Petre Cristica	- inginer în București.
Norica Lungu	- economistă în București.
Ioana Olteanu	- învățătoare la Găujani, stabilită în prezent în Spania.
Nina Olteanu	- psiholog în București până la pensionare, stabilită în Găujani.
Florea Velicu	- profesor la Pietroșani, apoi profesor și director la Găujani; locuiește în Găujani.
Niculina Velicu	- învățătoare la Școala Găujani.
Fănică Bărăscu	- inginer geolog în cadrul Institutului de cercetări agricole Băneasa, județul Giurgiu, unde s-a și stabilit după pensionare.
Ioana Gherghie	- economist în Baia Mare.
Maria Pușcașu	- profesoară la Școala Găujani.
Marieta Câlțea	- profesoară în București.
Dumitru Rontea	- subofițer, maistru militar în București.
Florea Rontea	- inginer, fost director IMGB București, stabilit în București.
Nelu Văcăroiu	- inginer și director în cadrul Ministerului Agriculturii.
Aurel Guțu	- asistent sanitar în cadrul Policlinicii județene Giurgiu - actualmente pensionar, stabilit în Giurgiu.
Viorel Leșeanu	- născut în Pietrișu, profesor de sport în Giurgiu, fotbalist în Divizia B și în Divizia A, la

- echipele Sportul Studențesc, Progresul și Rapid, acum director al Asociației de Fotbal a județului Giurgiu.
- Georgeta Trandafir - fiica cea mică a preotului Trandafir, economist în cadrul FPS București, pensionară.
- Octaviana Stănescu - fiica sanitarului Ion Stănescu
- medic primar la o clinică particulară în București.
- Tudor Gărăgău - maestru militar în București până la pensionare, apoi stabilit în Giurgiu.
- Virginia Furnigă - medic primar în București, are și casă în Găujani.
- Gheorghe Voicu - ofițer superior în MAPN la București.
- Stelian Ghincea - ofițer superior de aviație, pilot, funcții importante în Aviația Română, actualmente pensionar stabilit în București.
- Lucian Olteanu - economist, funcții de conducere în cadrul Administrației Financiare din județul Teleorman, stabilit în Alexandria.
- Victoria Sfeatcu - fost ofițer MAPN, în prezent director al Universității Dimitrie Cantemir din Brașov, unde și este stabilită.
- Florica Ciulica - funcționar în cadrul ITM Giurgiu până la pensionare, locuiește în Găujani.

-
Marin Soare	- autorul acestei cărți, administratorul unei societăți comerciale în Găujani, unde este stabilit, consilier local și pensionar.
Bogdan Marinescu	- subofițer MAPN București, pensionar.
Steliana Olteanu	- educatoare în Găujani până la pensionare, locuiește aici.
Cornelia Murgă	- cadru medical la Spitalul Colțea din București.
Lili Pestrița	- inginer horticol în cadrul marii societăți „INTERAGRO” din județul Teleorman, stabilită în Pietroșani.
Vasile Pelmuș	- inginer agronom stabilit în Giurgiu.
Cosma Măroiu	- inginer agronom, președinte al CAP Găujani, în prezent administratorul celei mai mari și mai moderne societăți comerciale cu profil agricol de pe raza comunei Găujani.
Mara Măroiu	- inginer agronom la CAP Găujani, acum la SC COSMARA SRL Găujani.
Ion Oțoiu	- inginer agronom la CAP Găujani, acum la SA AGROZOOTECNICA Vedea - ferma Găujani.
Dumitru Marcu	- contabil, președinte al Cooperației Găujani, contabil Primărie, în prezent viceprimar

- al comunei.
- Ionel Oană - maestru construcții navale la Șantierul Naval Giurgiu, stabilit în Giurgiu.
- Nelu Pestrița - fotbalist în diviziile B și C în București, în prezent profesor de sport, locuiește în București.
- Rodica Brezaie - economist în Giurgiu.
- Elena Circoi - economist în Giurgiu.
- Mariana Gudină - educatoare în Giurgiu.
- Sofica Badea - economist în Giurgiu.
- Nelu Guțu - economist la Administrația financiară Giurgiu.
- Mitică Rontea - fotbalist în diviziile B și C în București și la Rodna, apoi maestru minier în județul Bistrița-Năsăud, unde și locuiește.
- Florian Băncilă - inginer silvic, are o funcție în cadrul Ministerului Mediului și Pădurilor, locuiește în București.
- Costel Mihalcea - inginer mecanic în cadrul societății TERMOELECTRICA Giurgiu, stabilit în Giurgiu.
- Salomeia Bărăscu - educatoare în Găujani, apoi dirigintă de poștă în comună.
- Cristian Măruș - economist în Alexandria.
- Leonard Bărăscu - cadru medical și lider de sindicat Sanitas - București.
- Jana Trandafir - economistă în București, în prezent este director Resurse Umane din cadrul Guvernului României.
- Alexandru Trandafir - inginer, stabilit în București.

Pompiliu Murgă	- economist, stabilit în Giurgiu.
Daniela Frâncu	- economist în Giurgiu.
Nela Porumbeanu	- economist în Giurgiu.
Nelu Rontea	- inginer silvic în Ministerul Mediului și Pădu-rilor, stabilit în București.
Horia Frâncu	- inginer, locuiește în Focșani.
Petre S. Soare	- subofițer poliție Giurgiu.
Iulian Pope	- cadru medical - Spitalul Bagdasar-Arseni din București.
Marcel Oprișa	- funcționar la Primăria Giurgiu.
Grațiana Bărbănuș	- asistent medical la Spitalul Giurgiu.
Viorela Bărbănuș	- farmacist în Giurgiu.
Stoian Florina	- inginer agronom - Giurgiu.
Voicu Luminița	- economist - București.
Bărbănuș Amalia	- cadru medical la Spitalul Giurgiu.
Cerasela Soare	- funcționar la DGA Giurgiu.
Carmen Gărbănuș	- profesor, Găujani.
Laurențiu Pestrița	- inginer în București.
Fănel Pețanța	- agronom, administrator al unei societați agri-cole în Găujani.
Bibi Erbașu	- absolvenți ai unor facultăți din București, unde sunt și stabiliți.
Zaharia Isaia	- inginer în București.
Dorina Brezaie	- economist la DGFP Giurgiu.
Nicolaie Alcea	- ofițer de poliție în Giurgiu.
Mihai Iordan	- om de afaceri în București.

Lista ar putea continua cu siguranță, pentru că această comună a dat țării mulți oameni de nădejde care fac cinste acestei localități. După anul 1990 au urmat alte generații de tineri, care, plecând din Școala Găujani, au urmat liceul

și apoi studii superioare în diferite facultăți din țară. Ei sunt astăzi oameni de încredere, de mare responsabilitate acolo unde muncesc și care poartă cu ei pretutindeni numele comunei și al școlii din Găujani.

Dintre aceștia îi amintesc pe *Bogdan Măroiu, Alina Măroiu, Diana Velicu, Alina Velicu, Ioana Stoian, Ionel Caragea, Florin Murgă, Letiția Murgă, Florin Ghincea, Mariana Murgă, Violeta Murgă, George Olteanu, Mihai Soare, Florin Neguț, Marius Ghincea, Amalia Trandafir, Anca Trandafir*. ... Și încă mulți alții.

Celor omiși le cer iertare încă o dată pentru că nu le-am amintit aici numele, dar îi rog să înțeleagă că nu am făcut-o premeditat ori pentru a le diminua câtuși de puțin personalitatea, activitatea sau rolul lor în relația cu satul natal și îi asigur totodată de totala mea considerație.

CAPITOLUL XIII

CONCLUZII

Făcând o sinteză a trecutului istoric al satului Găujani, se poate afirma că acesta s-a format probabil încă din perioada geto-dacă, parcurgând apoi toate formele de dezvoltare ale satului de-a lungul existenței lui.

Astfel, de la o așezare umană geto-dacă a trecut la obște sătească, apoi la sat de țărani liberi (*moșneni*), după care a devenit sat de clăcași (*aparținând boierilor și mănăstirilor*), iar după 1864 la comună rurală, ce s-a păstrat până astăzi.

Satul Găujani a fost părtaș la marile evenimente istorice ale țării: războaiele împotriva turcilor, **Războiul de Independență**, răscoala din 1907, **Primul** și al **Doilea Război Mondial**, iar tributul dat a fost uriaș, mii de oameni ai satului găsindu-și sfârșitul în timpul acestor evenimente.

În existența sa, satul a fost marcat de multe legi și reforme, toate menite a contribui la organizarea și modernizarea lui. Dintre acestea reamintesc câteva dintre cele mai importante: **Legea eliberării din șerbie** (1746), **Legea sistematizării satelor** (1831), **Legea secularizării averilor mănăstirești** (1863), **Legea comunelor** (1864), precum și **reformele agrare** din anii 1864, 1921, 1945.

Începând cu prima parte a secolului al XX-lea, comuna Găujani a început să cunoască o dezvoltare și modernizare din ce în ce mai pronunțate, datorate printre altele și unor localnici care și-au pus toată munca, priceperea și dăruirea lor în slujba satelor comunei, precum și a locuitorilor acestora.

În viziunea autorului acestor rânduri, aceștia ar putea fi cu siguranță: *învățătorii Paraschivescu Anghel, Bâtfoi Gheorghe, preoții Pantelimon Ion, Laudă Florea, la Găujani, învățătorii Pătrașcu Ion și Pătrașcu Ioana*, precum și preotul *Erbașu Dumitru în Pietrișu*. **La Cetățuia**, omul care a „*sfințit locul*” a fost învățătorul **Ioan Dragomir**.

Desigur că și în a doua jumătate a secolului al XX-lea au existat oameni de nădejde care au pus umărul la dezvoltarea în continuare a comunei, dar comunismul și agricultura socialistă cu consecințele lor nefaste au făcut ca, în special în ultimele două decenii ale acestui secol, dezvoltarea și modernizarea satelor noastre să cunoască un declin de nestăvilit, iar lucrul acesta parcă a atenuat puțin meritele acestora.

Ca o concluzie generală, cred că pot să afirm, fără a greși, că există o reală evoluție a vieții țăranului acestor locuri atât sub aspect material, de la locuința de tip bordei până la frumoasele case de locuit din prezent, de la opaițul cu seu la iluminatul electric, de la vatra cu pirostreie la aragaz și cuptor cu microunde, de la plugul tradițional din lemn tractat de animale la tractoarele și alte mașini agricole din ce în ce mai moderne, cât și sub aspect spiritual-cultural, de la analfabetism de sută la sută la cuprinderea în întregime a generațiilor tinere în școli, licee, facultăți.

Desigur, sub aspect etic-social, rămân multe carențe și lacune, iar acestea ar trebui să cadă în sarcina asumată de conducerea administrativă locală, a slujitorilor bisericii, ai școlii, care, prin cunoașterea tuturor aspectelor vieții sociale, culturale ale populației comunei, ar trebui să-și organizeze activitatea de așa manieră încât să ofere o viață mai bună tuturor locuitorilor, precum și spre a conserva tradițiile și obiceiurile populare.

Nutresc speranța ca secolul al XXI-lea, din care deja a trecut un deceniu, să însemne pentru comuna Găujani o redresare și orientare spre o civilizație și modernizare aproape de standardele europene, așa cum ar dori toți locuitorii săi.

Și pentru că am început cu versuri de Marin Sorescu, cu îngăduința dumneavoastră, am să închei tot cu versuri

ale aceluiași poet legate, bineînțeles, tot de viața satului din trecut:

*„Casele sunt pline de copii, asta vine de sus
De la Dumnezeu și Maica Precesta și trebuie să te bucuri,
Când se fac mai mari, femeile stau tot pe la foc
Cu mâncarea, că parc-ar avea praznic la fiecare masă.
...După aia scoteau, că era post, o varză mare, acră
Din puțină, într-un castron de pământ,
cum se făcea pe vremuri, bun,
O tăiau felii, felii. Puneau ardei pisat deasupra
și turnau zeamă de varză.
Mămăliga aburea acolo, parcă te chema,
o tăiau fierbinte cu ața,
Bea fiecare câte-o cană de țuică -
aveau butoiul mare Lângă vatră...
Mâncău toată mămăliga, apoi le venea chef de vorbă,
Tăinuiau, spuneau povești, se-nchinău
și se sculau de la masă.
Își căuta fiecare loc prin pat, care
pe unde să se culce...*

(„MASA” - VOL. „LA LILIECI”)

Sper ca alegerea acestei încheieri cât se poate de edificatoare pentru viața plină de simplitate și naturalețe să repositioneze interesul dumneavoastră pentru înțelegerea și cunoașterea trecutului satului, a tradițiilor și obiceiurilor sale.

SURSE BIBLIOGRAFICE

- Documente existente în Arhivele Naționale din Giurgiu;
- Documente existente în Primăria Găujani;
- Un material numit „*Monografia*” comunei Găujani 1957;
- Monografia comunei Găujani 1977;
- Înscrisurile cetățeanului **N. Cenușă** (*Cetățuia*) din anul 1967;
- Cartea „*Colinde vlăscene*” de **Gheorghe Nițescu** și **Maria Nițescu**;
- Lucrarea „*Satul încotro*” - articole scrise de **Enache Cornelia**;
- Volumul de poezii „*La liliaci*” de **Marin Sorescu**;
- Cartea „*Istoria localității Pietroșani*” ediția 2007 - de **Marcel Țena**;
- Cartea „*Populația și așezările omenești din Câmpia Burnas*” de **Gheorghe Vlăsceanu**;
- Monografia satului Cetățuia - manuscris 1957;
- Cartea „*1907 în județul Teleorman*”, de **Ion Toder**, **Ion Bălă**, **Petre Grecu**, **Gheorghe Popa** - 1977;
- Lucrarea „*Societatea românească în perioada interbelică*”, *Familia și locuința* - de **Ioan Scurtu**;
- „*Marele dicționar geografic al României*” editat de **Gh. Lahovary**, **C.I. Brătianu** și **Gr. Tocilescu** (1890-1902);
- „*Țara Românească în secolele XIV-XV*”

de **Dinu C. Giurescu**;

- „*Așezările omenești în Țara Românească - studii de istorie*” de **Ion Donat**.

